

lativo 5/2000, do 4 de agosto, polas infraccións en materia de cooperativas, serán:

- As leves, con multa de 375 a 755 euros.
- As graves, con multa de 756 a 3.790 euros.
- As moi graves, con multa de 3.791 a 37.920 euros.

Disposición transitoria única. *Irretroactividade.*

As infraccións cometidas ata o día de entrada en vigor deste real decreto sancionaranse conforme as contías sancionatorias previstas con anterioridade á dita data.

Disposición derradeira única. *Entrada en vigor.*

Este real decreto entrará en vigor aos vinte días da súa publicación no «Boletín Oficial del Estado» e será de aplicación a todas as infraccións que se cometan a partir desa data.

Dado en Madrid o 2 de marzo de 2007.

JUAN CARLOS R.

O ministro de Tráballo e Asuntos Sociais,
JESÚS CALDERA SÁNCHEZ-CAPITÁN

XEFATURA DO ESTADO

5825 *LEI ORGÁNICA 2/2007, do 19 de marzo, de reforma do Estatuto de autonomía para Andalucía.* («BOE» 68, do 20-3-2007.)

JUAN CARLOS I

REI DE ESPAÑA

Saiban todos os que a viren e a entenderen que as Cortes Xerais aprobaron e eu sanciono a seguinte lei orgánica:

PREÁMBULO

Andalucía, ao longo da súa historia, forxou unha robusta e sólida identidade que lle confire un carácter singular como pobo, asentado desde épocas milenarias nun ámbito xeográfico diferenciado, espazo de encontro e de diálogo entre civilizacións diversas. O noso valioso patrimonio social e cultural é parte esencial de España, na cal andaluces e andaluzas nos recoñecemos e compartimos un mesmo proxecto baseado nos valores de xustiza, liberdade e seguranza, consagrados na Constitución de 1978, baluarte dos dereitos e liberdades de todos os pobos de España.

Andalucía compilou un rico acervo cultural pola confluencia dunha multiplicidade de pobos e de civilizacións e deu exemplo dabondo de mestizaxe humana a través dos séculos.

A interculturalidade de prácticas, hábitos e xeitos de vida expresouse ao longo do tempo sobre unha unidade de fondo que acrisola unha pluralidade histórica e se manifesta nun patrimonio cultural tanxible e intanxible, dinámico e cambiante, popular e culto, único entre as culturas do mundo.

Esta síntese perfila unha personalidade andaluza construída sobre valores universais, nunca excluíntes. E é que Andalucía, asentada no sur da península ibérica, é un

territorio de gran diversidade paisaxística, con importantes cadeas montañosas e con gran parte do seu territorio articulado arredor e ao longo do río Guadalquivir, que aberta ao Mediterráneo e ao Atlántico por unha dilatada fachada marítima, constitúe un nexo de unión entre Europa e o continente africano. Un espazo de fronteira que facilitou contactos e diálogos entre norte e sur, entre os arcos mediterráneo e atlántico, onde se configurou como feito diferencial un sistema urbano medido en clave humana.

Estes trazos, entre outros, non son só sedimentos da tradición, senón que constitúen unha vía de expansión da cultura andaluza en España e no mundo e unha achega contemporánea ás culturas globais. O pobo andaluz é herdeiro, por tanto, dun vasto alicerce de civilización que Andalucía pode e debe achegarlle á sociedade contemporánea, sobre a base dos principios irrenunciáveis de igualdade, democracia e convivencia pacífica e xusta.

O inxente esforzo e sacrificio de innumerables xeracións de andaluces e andaluzas ao longo dos tempos viuse recompensado na recente etapa democrática, que é cando Andalucía expresa con máis firmeza a súa identidade como pobo a través da loita pola autonomía plena. Nos últimos 25 anos, Andalucía viviu o proceso de cambio máis intenso da nosa historia e achegouse ao ideal de Andalucía libre e solidaria pola que loitou incansablemente Blas Infante, a quen o Parlamento de Andalucía, nun acto de xustiza histórica, recoñece como Pai da Patria Andaluza en abril de 1983.

Ese ideal autonomista afunde as súas raíces na nosa historia contemporánea. O primeiro texto que plasma a vontade política de que Andalucía se constituía como entidade política con capacidade de autogoberno é a Constitución federal andaluza, redactada en Antequera en 1883. Na Asemblea de Ronda de 1918 foron aprobados a bandeira e o escudo andaluces.

Durante a II República o movemento autonomista cobra un novo impulso. En 1933 as xuntas liberalistas de Andalucía aproban o himno andaluz, fórmase en Sevilla a pro-Xunta Rexional Andaluza e proxéctase un estatuto. Tres anos máis tarde, a Guerra Civil rompe o camiño da autonomía ao imposibilitar a tramitación parlamentaria dun estatuto xa en xermolo.

Esta vocación das xuntas liberalistas lideradas por Blas Infante pola consecución do autogoberno, por alcanzar unha Andalucía libre e solidaria no marco da unidade dos pobos de España, por reivindicar o dereito á autonomía e a posibilidade de decidir o seu futuro, emerxeu anos máis tarde con máis forza e apoio popular.

As manifestacións multitudinarias do 4 de decembro de 1977 e o referendo do 28 de febreiro de 1980 expresaron a vontade do pobo andaluz de situarse na vangarda das aspiracións de autogoberno de máximo nivel no conxunto dos pobos de España. Desde Andalucía deuse un exemplo extraordinario de unidade á hora de expresar unha vontade inequívoca pola autonomía plena fronte aos que non aceptaban que fosemos unha nacionalidade no mesmo plano ca as que se acollían ao artigo 151 da Constitución.

Andalucía foi a única comunidade que tivo unha fonte de lexitimidade específica na súa vía de acceso á autonomía, expresada nas urnas mediante referendo, o que lle outorga unha identidade propia e unha posición incontestable na configuración territorial do Estado.

O Manifesto andalucista de Córdoba describiu Andalucía como realidade nacional en 1919, cuxo espírito os andaluces encaixaron plenamente a través do proceso de autogoberno recollido na nosa Carta Magna. En 1978 os andaluces déronlle un amplo apoio ao consenso constitucional. Hoxe, a Constitución, no seu artigo 2, recoñece Andalucía como unha nacionalidade no marco da unidade indisoluble da nación española.

Todo este caudal de esforzos, do cal o Estatuto de autonomía ratificado polos andaluces e andaluzas o 20 de outubro de 1981 foi ferramenta fundamental, permítenos hoxe abordar a construción dun novo proxecto que valore e aproveite todas as potencialidades actuais de Andalucía.

Hoxe, os argumentos que constrúen a convivencia dos andaluces e andaluzas e as súas arelas nacen dun novo proxecto histórico que nos debe permitir afrontar con garantías os retos dun tempo novo, definido polos profundos cambios xeopolíticos, económicos, culturais e tecnolóxicos acontecidos no mundo e pola posición de España no contexto internacional. Se durante o último cuarto de século se produciron transformacións intensas no mundo, estes cambios foron particularmente acentuados en Andalucía, onde nese período pasamos do subdesenvolvemento económico e cultural a un panorama similar ao das sociedades máis avanzadas, como exemplifica a inversión dos nosos fluxos migratorios.

Despois de case tres décadas de funcionamento exemplar, resulta evidente que o Estado das autonomías implantado pola Constitución de 1978 produciu nestes anos un rápido e eficaz proceso de descentralización. Agora ben, transcorrida esta frutífera etapa de experiencia autonómica, fanse necesarias reformas que modernicen o modelo territorial.

Reformas para afondar no autogoberno e extraer todas as posibilidades descentralizadoras que ofrece a Constitución para aproximarlle a Administración á cidadanía. Reformas que ao mesmo tempo desenvolvan e perfeccionen os mecanismos de cohesión territorial, solidariedade e cooperación institucional. Trátase, pois, dun proceso de modernización do Estado das autonomías que unicamente é posible desde unha visión global e plural de España que Andalucía sempre tivo.

Hoxe, coma onte, partimos dun principio básico, o que formulou Andalucía hai 25 anos e que mantén plenamente a súa vixencia: igualdade non significa uniformidade. En España existen singularidades e feitos diferenciais. Andalucía respéctaos e recoñéceos sen ningunha dúbida. Pero, coa mesma rotundidade, non pode consentir que esas diferenzas sirvan como excusas para acadar determinados privilexios. Andalucía respecta e respectará a diversidade pero non permitirá a desigualdade xa que a propia Constitución española se encarga de sinalar no seu artigo 139.1 que todos os españois teñen os mesmos dereitos e obrigas en calquera parte do territorio do Estado.

O grao de desenvolvemento económico, social e cultural de Andalucía foi posible grazas ao Estatuto de autonomía. Un texto que favoreceu a convivencia harmónica, o desenvolvemento político, social e económico desta terra e a recuperación da autoestima dun pobo que hoxe ten voz propia no Estado das autonomías, tal e como establece a Constitución española de 1978.

Trátase, en definitiva, de conseguir un estatuto para o século XXI, un instrumento xurídico que impulse o benestar, a igualdade e a xustiza social, dentro do marco de cohesión e solidariedade que establece a Constitución.

Por iso, e como expresión da súa vontade colectiva representada politicamente a través do Parlamento, o pobo andaluz ratifica o presente Estatuto de autonomía de Andalucía, como renovación do compromiso manifestado o 28-F de 1980.

TÍTULO PRELIMINAR

Artigo 1. Andalucía.

1. Andalucía, como nacionalidade histórica e no exercicio do dereito de autogoberno que recoñece a Constitución, constitúese en Comunidade Autónoma no marco da

unidade da nación española e conforme o artigo 2 da Constitución.

2. O Estatuto de autonomía propugna como valores superiores a liberdade, a xustiza, a igualdade e o pluralismo político para todos os andaluces, nun marco de igualdade e solidariedade coas demais comunidades autónomas de España.

3. Os poderes da Comunidade Autónoma de Andalucía emanan da Constitución e do pobo andaluz, nos termos do presente Estatuto de autonomía, que é a súa norma institucional básica.

4. A Unión Europea é ámbito de referencia da comunidade autónoma, que asume os seus valores e vela polo cumprimento dos seus obxectivos e polo respecto dos dereitos dos cidadáns europeos.

Artigo 2. Territorio.

O territorio de Andalucía comprende o dos municipios das provincias de Almería, Cádiz, Córdoba, Granada, Huelva, Jaén, Málaga e Sevilla.

Artigo 3. Símbolos.

1. A bandeira de Andalucía é a tradicional formada por tres franxas horizontais –verde, branca e verde– de igual largura, tal como foi aprobada na Asemblea de Ronda de 1918.

2. Andalucía ten escudo propio, aprobado por lei do seu Parlamento, no cal figura a lenda «Andalucía por sí, para España e a Humanidade», tendo en conta o acordo adoptado pola Asemblea de Ronda de 1918.

3. Andalucía ten himno propio, aprobado por lei do seu Parlamento, de acordo co publicado pola Xunta Liberalista de Andalucía en 1933.

4. O día de Andalucía é o 28 de febreiro.

5. A protección que corresponde aos símbolos de Andalucía será a mesma que corresponda aos demais símbolos do Estado.

Artigo 4. Capitalidade e sedes.

1. A capital de Andalucía é a cidade de Sevilla, sede do Parlamento, da Presidencia da Xunta e do Consello de Goberno, sen prexuízo de que estas institucións poidan realizar sesións noutros lugares de Andalucía de acordo co que establezan, respectivamente, o Regulamento do Parlamento e a lei.

2. A sede do Tribunal Superior de Xustiza é a cidade de Granada, sen prexuízo de que algunhas salas se poidan situar noutras cidades da comunidade autónoma.

3. Por lei do Parlamento andaluz poderanse establecer sedes de organismos ou institucións da comunidade autónoma en distintas cidades de Andalucía, agás aquelas sedes establecidas neste estatuto.

Artigo 5. Condición de andaluz ou andaluza.

1. Para os efectos deste estatuto, gozan da condición política de andaluces ou andaluzas os cidadáns españois que, de acordo coas leis xerais do Estado, teñan veciñanza administrativa en calquera dos municipios de Andalucía.

2. Como andaluces e andaluzas, gozan dos dereitos políticos definidos neste estatuto os cidadáns españois residentes no estranxeiro que tivesen a última veciñanza administrativa en Andalucía e acrediten esta condición no correspondente Consulado de España. Gozarán tamén destes dereitos os seus descendentes inscritos como españois, se así o solicitan, na forma que determine a lei do Estado.

3. Dentro do marco constitucional, estableceranse os mecanismos adecuados para promover a participación dos cidadáns estranxeiros residentes en Andalucía.

Artigo 6. *Andaluces e andaluzas no exterior.*

1. Os andaluces e andaluzas no exterior e as comunidades andaluzas asentadas fóra de Andalucía, como tales, terán dereito a participar na vida do pobo andaluz e a compartila, nos termos que, en cada caso, establezan as leis. Así mesmo, as citadas comunidades poderán solicitar o recoñecemento da identidade andaluza, cos efectos que dispoñan as leis.

2. Para efectos de fomentar e fortalecer os vínculos cos andaluces e andaluzas, así como coas comunidades andaluzas no exterior, prestarlles a asistencia e garantir-lles o exercicio e a defensa dos seus dereitos e intereses, a Comunidade Autónoma poderá, segundo corresponda, formalizar acordos coas institucións públicas e privadas dos territorios e países onde se atopen, ou instar do Estado a subscripción de tratados internacionais sobre estas materias.

Artigo 7. *Eficacia territorial das normas autonómicas.*

As leis e as normas emanadas das institucións de autogoberno de Andalucía terán eficacia no seu territorio. Poderán ter eficacia extraterritorial cando así se deduza da súa natureza e no marco do ordenamento constitucional.

Artigo 8. *Dereito propio de Andalucía.*

O dereito propio de Andalucía está constituído polas leis e normas reguladoras das materias sobre as cales a Comunidade Autónoma teña competencias.

Artigo 9. *Dereitos.*

1. Todas as persoas en Andalucía gozan como mínimo dos dereitos recoñecidos na Declaración universal de dereitos humanos e demais instrumentos europeos e internacionais de protección deles ratificados por España, en particular, nos pactos internacionais de dereitos civís e políticos e de dereitos económicos, sociais e culturais; no Convenio europeo para a protección dos dereitos humanos e das liberdades fundamentais e na Carta Social Europea.

2. A Comunidade Autónoma garante o pleno respecto ás minorías que residan no seu territorio.

Artigo 10. *Obxectivos básicos da Comunidade Autónoma.*

1. A Comunidade Autónoma de Andalucía promoverá as condicións para que a liberdade e a igualdade do individuo e dos grupos en que se integra sexan reais e efectivas; removerá os obstáculos que impidan ou dificulten a súa plenitude e fomentará a calidade da democracia facilitando a participación de todos os andaluces na vida política, económica, cultural e social. Para tales efectos, adoptará todas as medidas de acción positiva que resulten necesarias.

2. A Comunidade Autónoma propiciará a efectiva igualdade do home e da muller andaluces e promoverá a democracia paritaria e a plena incorporación daquela na vida social, superando calquera discriminación laboral, cultural, económica, política ou social.

3. Para todo iso, a Comunidade Autónoma, en defensa do interese xeral, exercerá os seus poderes cos seguintes obxectivos básicos:

1.º A consecución do pleno emprego estable e de calidade en todos os sectores da produción, con singular

incidencia na salvagarda da seguraza e da saúde laboral, a conciliación da vida familiar e laboral e a especial garantía de postos de traballo para as mulleres e as novas xeracións de andaluces.

2.º O acceso de todos os andaluces a unha educación permanente e de calidade que lles permita a súa realización persoal e social.

3.º O afianzamento da conciencia de identidade e da cultura andaluza a través do coñecemento, investigación e difusión do patrimonio histórico, antropolóxico e lingüístico.

4.º A defensa, promoción, estudo e prestixio da modalidade lingüística andaluza en todas as súas variedades.

5.º O aproveitamento e a potenciación dos recursos naturais e económicos de Andalucía baixo o principio de sustentabilidade, o impulso do coñecemento e do capital humano, a promoción do investimento público e privado, así como a xusta redistribución da riqueza e a renda.

6.º A creación das condicións indispensables para facer posible o retorno dos andaluces no exterior que o desexen e para que contribúan co seu traballo ao benestar colectivo do pobo andaluz.

7.º A mellora da calidade de vida dos andaluces e andaluzas, mediante a protección da natureza e do ambiente, a axeitada xestión da auga e a solidariedade interterritorial no seu uso e distribución, xunto co desenvolvemento dos equipamentos sociais, educativos, culturais e sanitarios, así como a dotación de infraestruturas modernas.

8.º A consecución da cohesión territorial, a solidariedade e a converxencia entre os diversos territorios de Andalucía, como forma de superación dos desequilibrios económicos, sociais e culturais e de equiparación da riqueza e do benestar entre todos os cidadáns, especialmente dos que habitan no medio rural.

9.º A converxencia co resto do Estado e da Unión Europea, promovendo e mantendo as necesarias relacións de colaboración co Estado e as demais comunidades e cidades autónomas e propiciando a defensa dos intereses andaluces ante a Unión Europea.

10.º A realización dun eficaz sistema de comunicacións que potencie os intercambios humanos, culturais e económicos, en especial, mediante un sistema de vías de alta capacidade e a través dunha rede ferroviaria de alta velocidade.

11.º O desenvolvemento industrial e tecnolóxico baseado na innovación, na investigación científica, nas iniciativas emprendedoras públicas e privadas, na suficiencia enerxética e na avaliación da calidade, como fundamento do crecemento harmónico de Andalucía.

12.º A incorporación do pobo andaluz á sociedade do coñecemento.

13.º A modernización, a planificación e o desenvolvemento integral do medio rural no marco dunha política de reforma agraria, favorecedora do crecemento, o pleno emprego, o desenvolvemento das estruturas agrarias e a corrección dos desequilibrios territoriais, no marco da política agraria comunitaria, e que impulse a competitividade da nosa agricultura no ámbito europeo e internacional.

14.º A cohesión social, mediante un eficaz sistema de benestar público, con especial atención aos colectivos e zonas máis desfavorecidos social e economicamente, para facilitar a súa integración plena na sociedade andaluza, propiciando así a superación da exclusión social.

15.º A especial atención ás persoas en situación de dependencia.

16.º A integración social, económica e laboral das persoas con discapacidade.

17.º A integración social, económica, laboral e cultural dos inmigrantes en Andalucía.

18.º A expresión do pluralismo político, social e cultural de Andalucía a través de todos os medios de comunicación.

19.º A participación cidadá na elaboración, prestación e avaliación das políticas públicas, así como a participación individual e asociada nos ámbitos cívico, social, cultural, económico e político, en prol dunha democracia social avanzada e participativa.

20.º O diálogo e a concertación social, recoñecendo a función relevante que para iso cumpren as organizacións sindicais e empresariais máis representativas de Andalucía.

21.º A promoción das condicións necesarias para a plena integración das minorías e, en especial, da comunidade xitana para a súa plena incorporación social.

22.º O fomento da cultura da paz e o diálogo entre os pobos.

23.º A cooperación internacional co obxectivo de contribuír ao desenvolvemento solidario dos pobos.

24.º Os poderes públicos velarán pola salvagarda, polo coñecemento e pola difusión da historia da loita do pobo andaluz polos seus dereitos e liberdades.

4. Os poderes públicos da Comunidade Autónoma de Andalucía adoptarán as medidas adecuadas para alcanzar os obxectivos sinalados, especialmente mediante o impulso da lexislación pertinente, a garantía dun financiamento suficiente e a eficacia e eficiencia das actuacións administrativas.

Artigo 11. *Promoción dos valores democráticos e cidadáns.*

Os poderes públicos de Andalucía promoverán o desenvolvemento dunha conciencia cidadá e democrática plena, fundamentada nos valores constitucionais e nos principios e obxectivos establecidos neste estatuto como sinais de identidade propios da comunidade autónoma. Con esta finalidade adoptaranse as medidas precisas para o ensino e o coñecemento da Constitución e o Estatuto de autonomía.

TÍTULO I

Dereitos sociais, deberes e políticas públicas

CAPÍTULO I

Disposicións xerais

Artigo 12. *Titulares.*

Os destinatarios das políticas públicas e os titulares dos dereitos e deberes contidos neste título son todas as persoas con veciñanza administrativa en Andalucía, sen prexuízo do establecido para o dereito de participación nos asuntos públicos no artigo 30 e de acordo coas leis reguladoras dos dereitos fundamentais e liberdades públicas.

Artigo 13. *Alcance e interpretación dos dereitos e principios.*

Os dereitos e principios do presente título non suporán unha alteración do réxime de distribución de competencias, nin a creación de títulos competenciales novos ou a modificación dos xa existentes.

Ningún dos dereitos ou principios recollidos neste título pode ser interpretado, desenvolvido ou aplicado de xeito que se limiten ou reduzan dereitos ou principios recoñecidos pola Constitución ou polos tratados e convenios internacionais ratificados por España.

Artigo 14. *Prohibición de discriminación.*

Prohíbese toda discriminación no exercicio dos dereitos, no cumprimento dos deberes e na prestación dos servizos previstos neste título, particularmente a exercida por razón de sexo, orixes étnicas ou sociais, lingua, cultura, relixión, ideoloxía, características xenéticas, nacemento, patrimonio, discapacidade, idade, orientación sexual ou calquera outra condición ou circunstancia persoal ou social. A prohibición de discriminación non impedirá accións positivas en beneficio de sectores, grupos ou persoas desfavorecidas.

CAPÍTULO II

Dereitos e deberes

Artigo 15. *Igualdade de xénero.*

Garántese a igualdade de oportunidades entre homes e mulleres en todos os ámbitos.

Artigo 16. *Protección contra a violencia de xénero.*

As mulleres teñen dereito a unha protección integral contra a violencia de xénero, que incluírá medidas preventivas, medidas asistenciais e axudas públicas.

Artigo 17. *Protección da familia.*

1. Garántese a protección social, xurídica e económica da familia. A lei regulará o acceso ás axudas públicas para atender as situacións das diversas modalidades de familia existentes segundo a lexislación civil.

2. Todas as parellas non casadas teñen o dereito a inscribir nun rexistro público as súas opcións de convivencia. No ámbito de competencias da Comunidade Autónoma, as parellas non casadas inscritas no rexistro gozarán dos mesmos dereitos que as parellas casadas.

Artigo 18. *Menores.*

1. As persoas menores de idade teñen dereito a recibir dos poderes públicos de Andalucía a protección e a atención integral necesarias para o desenvolvemento da súa personalidade e para o seu benestar no ámbito familiar, escolar e social, así como a percibir as prestacións sociais que establezan as leis.

2. O beneficio das persoas menores de idade primará na interpretación e na aplicación da lexislación dirixida a estes.

Artigo 19. *Maiores.*

As persoas maiores teñen dereito a recibir dos poderes públicos de Andalucía unha protección e unha atención integral para a promoción da súa autonomía persoal e do envellecemento activo, que lles permita unha vida digna e independente e o seu benestar social e individual, así como a acceder a unha atención xerontolóxica adecuada, no ámbito sanitario, social e asistencial, e a percibir prestacións nos termos que establezan as leis.

Artigo 20. *Testamento vital e dignidade ante o proceso da morte.*

1. Recoñécese o dereito a declarar a vontade vital anticipada que se deberá respectar, nos termos que establece a lei.

2. Todas as persoas teñen dereito a recibir un adecuado tratamento da dor e cuidados paliativos integrais e á plena dignidade no proceso da súa morte.

Artigo 21. Educación.

1. Garántese, mediante un sistema educativo público, o dereito constitucional de todos a unha educación permanente e de carácter compensatorio.

2. Os poderes públicos da Comunidade Autónoma de Andalucía garanten o dereito que asiste os pais para que os seus fillos reciban a formación relixiosa e moral que estea de acordo coas súas propias conviccións. O ensino público, conforme o carácter aconfesional do Estado, será laico.

Os poderes públicos da comunidade terán en conta as crenzas relixiosas da confesión católica e das restantes confesións existentes na sociedade andaluza.

3. Todos teñen dereito a acceder en condicións de igualdade aos centros educativos sostidos con fondos públicos. Para tal fin estableceranse os correspondentes criterios de admisión, co obxecto de garantir en condicións de igualdade e non-discriminación.

4. Garántese a gratuidade do ensino nos niveis obrigatorios e, nos termos que estableza a lei, na educación infantil. Todos teñen o dereito a acceder, en condicións de igualdade, ao sistema público de axudas e bolsas ao estudo nos niveis non gratuítos.

5. Garántese a gratuidade dos libros de texto no ensino obrigatorio nos centros sostidos con fondos públicos. A lei poderá facer extensivo este dereito a outros niveis educativos.

6. Todos teñen dereito a acceder á formación profesional e á educación permanente nos termos que estableza a lei.

7. As universidades públicas de Andalucía garantirán, nos termos que estableza a lei, o acceso de todos a estas en condicións de igualdade.

8. Os plans educativos de Andalucía incorporarán os valores da igualdade entre homes e mulleres e a diversidade cultural en todos os ámbitos da vida política e social. O sistema educativo andaluz fomentará a capacidade emprendedora dos alumnos, o multilingüismo e o uso das novas tecnoloxías.

9. Complementarase o sistema educativo xeral con ensinanzas específicas propias de Andalucía.

10. As persoas con necesidades educativas especiais terán dereito á súa efectiva integración no sistema educativo xeral de acordo co que dispoñan as leis.

Artigo 22. Saúde.

1. Garantirase o dereito constitucional previsto no artigo 43 da Constitución española á protección da saúde mediante un sistema sanitario público de carácter universal.

2. Os pacientes e usuarios do sistema andaluz de saúde terán dereito:

- a) A acceder a todas as prestacións do sistema.
- b) Á libre elección de médico e de centro sanitario.
- c) Á información sobre os servizos e prestacións do sistema, así como sobre os dereitos que os asisten.
- d) A seren adecuadamente informados sobre os seus procesos de enfermidade e antes de emitir o consentimento para seren sometidos a tratamento médico.
- e) Ao respecto á súa personalidade, dignidade humana e intimidade.
- f) Ao consello xenético e á medicina predictiva.
- g) Á garantía dun tempo máximo para o acceso aos servizos e tratamentos.
- h) A dispor dunha segunda opinión facultativa sobre os seus procesos.
- i) Ao acceso a coidados paliativos.
- j) Á confidencialidade dos datos relativos á súa saúde e ás súas características xenéticas, así como ao acceso ao seu historial clínico.
- k) A recibir asistencia xeriátrica especializada.

3. As persoas con enfermidade mental, as que padezan enfermidades crónicas e invalidantes e as que pertencen a grupos específicos recoñecidos sanitariamente como de risco, terán dereito a actuacións e programas sanitarios especiais e preferentes.

4. Consonante a lei estableceranse os termos, as condicións e os requisitos do exercicio dos dereitos previstos nos puntos anteriores.

Artigo 23. Prestacións sociais.

1. Garántese o dereito de todos a acceder en condicións de igualdade ás prestacións dun sistema público de servizos sociais.

2. Todos teñen dereito a unha renda básica que garanta unhas condicións de vida digna e a recibila, en caso de necesidade, dos poderes públicos conforme o disposto na lei.

Artigo 24. Persoas con discapacidade ou dependencia.

As persoas con discapacidade e as que estean en situación de dependencia teñen dereito a acceder, nos termos que estableza a lei, ás axudas, prestacións e servizos de calidade con garantía pública necesarios para o seu desenvolvemento persoal e social.

Artigo 25. Vivenda.

Para favorecer o exercicio do dereito constitucional a unha vivenda digna e adecuada, os poderes públicos están obrigados á promoción pública da vivenda. A lei regulará o acceso a esta en condicións de igualdade, así como as axudas que o faciliten.

Artigo 26. Traballo.

1. No exercicio do dereito constitucional ao traballo, garantiráselles a todas as persoas:

- a) O acceso gratuíto aos servizos públicos de emprego.
- b) O acceso ao emprego público en condicións de igualdade e segundo os principios constitucionais de mérito e capacidade.
- c) O acceso á formación profesional.
- d) O dereito ao descanso e ao ocio.

2. Garánteselles aos sindicatos e ás organizacións empresariais o establecemento das condicións necesarias para o desempeño das funcións que a Constitución lle reconece. A lei regulará a participación institucional no ámbito da Xunta de Andalucía das organizacións sindicais e empresariais máis representativas na comunidade autónoma.

Artigo 27. Consumidores.

Garánteselles aos consumidores e usuarios dos bens e dos servizos o dereito a asociárense, así como á información, formación e protección nos termos que estableza a lei. Así mesmo, a lei regulará os mecanismos de participación e o catálogo de dereitos do consumidor.

Artigo 28. Ambiente.

1. Todas as persoas teñen dereito a vivir nun ambiente equilibrado, sustentable e saudable, así como a desfrutar dos recursos naturais, do contorno e da paisaxe en condicións de igualdade, e deben facer un uso responsable del para evitar a súa deterioración e conservalo para as xeracións futuras, de acordo co que determinen as leis.

2. Garántese este dereito mediante unha axeitada protección da diversidade biolóxica e dos procesos ecoló-

xicos, do patrimonio natural, da paisaxe, da auga, do aire e dos recursos naturais.

3. Todas as persoas teñen dereito a acceder á información ambiental de que dispoñen os poderes públicos, nos termos que establezan as leis.

Artigo 29. *Acceso á xustiza.*

No ámbito das súas competencias, a Comunidade Autónoma garante a calidade dos servizos da Administración de xustiza, a atención das vítimas e o acceso á xustiza gratuíta.

Artigo 30. *Participación política.*

1. Conforme o artigo 5, os andaluces e as andaluzas teñen o dereito a participar en condicións de igualdade nos asuntos públicos de Andalucía, directamente ou por medio de representantes, nos termos que establezan a Constitución, este estatuto e as leis. Este dereito comprende:

- a) O dereito a elixir os membros dos órganos representativos da comunidade autónoma e a concorrer como candidato a eles.
- b) O dereito a promover e presentar iniciativas legislativas ante o Parlamento de Andalucía e a participar na elaboración das leis, directamente ou por medio de entidades asociativas, nos termos que estableza o Regulamento do Parlamento.
- c) O dereito a promover a convocatoria de consultas populares pola Xunta de Andalucía ou polos concellos, nos termos que establezan as leis.
- d) O dereito de petición individual e colectiva, por escrito, na forma e cos efectos que determine a lei.
- e) O dereito a participar activamente na vida pública andaluza, para o cal se establecerán os mecanismos necesarios de información, comunicación e recepción de propostas.

2. A Xunta de Andalucía establecerá os mecanismos axeitados para facer extensivos aos cidadáns da Unión Europea e aos estranxeiros residentes en Andalucía os dereitos recollidos no punto anterior, no marco constitucional e sen prexuízo dos dereitos de participación que lles garante o ordenamento da Unión Europea.

Artigo 31. *Boa administración.*

Garántese o dereito a unha boa administración, nos termos que estableza a lei, que comprende o dereito de todos ante as administracións públicas, cuxa actuación será proporcionada aos seus fins, a participar plenamente nas decisións que os afecten, obtendo delas unha información veraz, e a que os seus asuntos se traten de maneira obxectiva e imparcial e sexan resoltos nun prazo razoable, así como a acceder aos arquivos e rexistros das institucións, corporacións, órganos e organismos públicos de Andalucía, calquera que sexa o seu soporte, coas excepcións que a lei estableza.

Artigo 32. *Protección de datos.*

Garántese o dereito de todas as persoas ao acceso, á corrección e á cancelación dos seus datos persoais en poder das administracións públicas andaluzas.

Artigo 33. *Cultura.*

Todas as persoas teñen dereito, en condicións de igualdade, ao acceso á cultura, ao desfrute dos bens patrimoniais, artísticos e paisaxísticos de Andalucía, ao desenvolvemento das súas capacidades creativas individuais e colectivas, así como o deber de respectar e preservar o patrimonio cultural andaluz.

Artigo 34. *Acceso ás tecnoloxías da información e da comunicación.*

Recoñécese o dereito a acceder e a usar as novas tecnoloxías e a participar activamente na sociedade do coñecemento, da información e da comunicación, mediante os medios e recursos que a lei estableza.

Artigo 35. *Orientación sexual.*

Toda persoa ten dereito a que se respecte a súa orientación sexual e a súa identidade de xénero. Os poderes públicos promoverán políticas para garantir o exercicio deste dereito.

Artigo 36. *Deberes.*

1. No ámbito das súas competencias, sen prexuízo dos deberes constitucionalmente establecidos, o Estatuto establece e a lei desenvolverá a obriga de todas as persoas de:

- a) Contribuír ao sostemento do gasto público en función dos seus ingresos.
- b) Conservar o ambiente.
- c) Colaborar nas situacións de emerxencia.
- d) Cumprir as obrigas derivadas da participación dos cidadáns na Administración electoral, respectando o establecido no réxime electoral xeral.
- e) Facer un uso responsable e solidario das prestacións e servizos públicos e colaborar no seu bo funcionamento, mantendo o debido respecto ás normas establecidas en cada caso, así como aos demais usuarios e ao persoal encargado de llos prestar.
- f) Coidar e protexer o patrimonio público, especialmente o de carácter histórico-artístico e natural.
- g) Contribuír á educación dos fillos, especialmente no ensino obrigatorio.

2. As empresas que desenvolvan a súa actividade en Andalucía axustaranse aos principios de respecto e conservación do ambiente establecidos no título VII. A Administración andaluza establecerá os correspondentes mecanismos de inspección e sanción.

CAPÍTULO III

Principios reitores das políticas públicas

Artigo 37. *Principios reitores.*

1. Os poderes da Comunidade Autónoma orientarán as súas políticas públicas a garantir e a asegurar o exercicio dos dereitos recoñecidos no capítulo anterior e a alcanzar os obxectivos básicos establecidos no artigo 10, mediante a aplicación efectiva dos seguintes principios reitores:

- 1.º A prestación duns servizos públicos de calidade.
- 2.º A loita contra o sexismo, a xenofobia, a homofobia e o belicismo, especialmente mediante a educación en valores que fomenta a igualdade, a tolerancia, a liberdade e a solidariedade.
- 3.º O acceso das persoas maiores a unhas condicións de vida digna e independente, asegurando a súa protección social e incentivando o envellecemento activo e a súa participación na vida social, educativa e cultural da comunidade.
- 4.º A especial protección das persoas en situación de dependencia que lles permita desfrutar dunha calidade de vida digna.
- 5.º A autonomía e a integración social e profesional das persoas con discapacidade, de acordo cos principios de non-discriminación, accesibilidade universal e igualdade de oportunidades, incluíndo a utilización das lin-

guaxes que lles permitan a comunicación e a plena eliminación das barreiras.

6.º O uso da lingua de signos española e as condicións que permitan alcanzar a igualdade das persoas xordas que opten por esta lingua, que será obxecto de ensino, protección e respecto.

7.º A atención social a persoas que sufran marxina- ción, pobreza ou exclusión e discriminación social.

8.º A integración dos mozos na vida social e laboral, favorecendo a súa autonomía persoal.

9.º A integración laboral, económica, social e cultu- ral dos inmigrantes.

10.º O emprego de calidade, a prevención dos riscos laborais e a promoción no traballo.

11.º A plena equiparación laboral entre homes e mulle- res, así como a conciliación da vida laboral e familiar.

12.º O impulso da concertación cos axentes económi- cos e sociais.

13.º O fomento da capacidade emprendedora, a inves- tigación e a innovación. Recoñécese nestes ámbitos a necesi- dade de impulsar o labor das universidades andaluzas.

14.º O fomento dos sectores turístico e agroalimen- tario, como elementos económicos estratéxicos de Anda- lucía.

15.º O acceso á sociedade do coñecemento co impulso da formación e o fomento da utilización de infra- estruturas tecnolóxicas.

16.º O fortalecemento da sociedade civil e o fomento do asociacionismo.

17.º O libre acceso de todas as persoas á cultura e o respecto á diversidade cultural.

18.º A conservación e posta en valor do patrimonio cultural, histórico e artístico de Andalucía, especialmente do flamenco.

19.º O consumo responsable, solidario, sustentable e de calidade, particularmente no ámbito alimentario.

20.º O respecto do ambiente, incluída a paisaxe e os recursos naturais, garantindo a calidade da auga e do aire.

21.º O impulso e desenvolvemento das enerxías renovables, o aforro e a eficiencia enerxética.

22.º O uso racional do solo, adoptando cantas medi- das sexan necesarias para evitar a especulación e promo- vendo o acceso dos colectivos necesitados a vivendas protexidas.

23.º A convivencia social, cultural e relixiosa de todas as persoas en Andalucía e o respecto á diversidade cultural, de crenzas e conviccións, fomentando as rela- cións interculturais con pleno respecto aos valores e prin- cipios constitucionais.

24.º A atención das vítimas de delitos, especialmente os derivados de actos terroristas.

25.º A atención e protección civil ante situacións de emerxencia, catástrofe ou calamidade pública.

2. Os anteriores principios orientaranse ademais a superar as situacións de desigualdade e discriminación das persoas e dos grupos que poidan derivar das súas circunstancias persoais ou sociais ou de calquera outra forma de marxina- ción ou exclusión.

Para isto, o seu desenvolvemento facilitará o acceso aos servizos e prestacións correspondentes para estes e establecerá os supostos de gratuidade ante as situacións economicamente máis desfavorables.

CAPÍTULO IV

Garantías

Artigo 38. *Vinculación dos poderes públicos e dos parti- culares.*

A prohibición de discriminación do artigo 14 e os dereitos recoñecidos no capítulo II vinculan todos os

poderes públicos andaluzes e, dependendo da natureza de cada dereito, os particulares, e deben ser interpretados no sentido máis favorable á súa plena efectividade. O Par- lamento aprobará as correspondentes leis de desenvolvemento, que respectarán, en todo caso, o seu contido establecido polo estatuto e determinarán as prestacións e servizos vinculados, de ser o caso, ao exercicio destes dereitos.

Artigo 39. *Protección xurisdiccional.*

Os actos dos poderes públicos da comunidade que vulneren os dereitos mencionados no artigo anterior poderán ser obxecto de recurso ante a xurisdición corres- pondente, de acordo cos procedementos que establezan as leis procesuais do Estado.

Artigo 40. *Efectividade dos principios reitores.*

1. O recoñecemento e a protección dos principios reitores das políticas públicas informarán as normas legais e regulamentarias andaluzas, a práctica xudicial e a actuación dos poderes públicos e poderán ser alegados ante os xuíces e tribunais de acordo co que dispoñan as leis que os desenvolvan.

2. Os poderes públicos da Comunidade Autónoma de Andalucía adoptarán as medidas necesarias para o efectivo cumprimento destes principios, de ser o caso, mediante o impulso da lexislación pertinente, a garantía dun financiamento suficiente e a eficacia e eficiencia das actuacións administrativas.

Artigo 41. *Defensa dos dereitos.*

Correspóndelle ao Defensor ou Defensora do Pobo Andaluz velar pola defensa dos dereitos enunciados no presente título, nos termos do artigo 128.

TÍTULO II

Competencias da Comunidade Autónoma

CAPÍTULO I

Clasificación e principios

Artigo 42. *Clasificación das competencias.*

1. Correspóndenlle á Comunidade Autónoma de Andalucía as competencias exclusivas, compartidas e executivas sobre as materias incluídas no presente título, que exercerá respectando o disposto na Constitución e neste estatuto.

2. A Comunidade Autónoma de Andalucía asume mediante o estatuto:

1.º Competencias exclusivas, que comprenden a potestade lexislativa, a potestade regulamentaria e a función executiva, integramente e sen prexuízo das compe- tencias atribuídas ao Estado na Constitución. No ámbito das súas competencias exclusivas, o dereito andaluz é de aplicación preferente no seu territorio sobre calquera outro, tendo nestes casos o dereito estatal carácter suple- torio.

2.º Competencias compartidas, que comprenden a potestade lexislativa, a potestade regulamentaria e a función executiva, no marco das bases que fixe o Estado en normas con rango de lei, excepto nos supostos que se determinen de acordo coa Constitución. No exercicio des- tas competencias, a Comunidade Autónoma pode esta- blecer políticas propias.

3.º Competencias executivas, que comprenden a función executiva que inclúe a potestade de organización da súa propia Administración e, en xeral, aquelas funcións e actividades que o ordenamento lle atribúe á Administración pública e, cando proceda, a aprobación de disposicións regulamentarias para a execución da normativa do Estado.

4.º Competencias en relación coa aplicación do dereito comunitario, que comprenden o desenvolvemento e a execución da normativa da Unión Europea cando afecte o ámbito das competencias da Comunidade Autónoma.

3. A Comunidade Autónoma de Andalucía exercerá as competencias non previstas expresamente neste estatuto que lle sexan transferidas ou delegadas polo Estado.

4. A Comunidade Autónoma, cando así se acorde co Estado, poderá exercer actividades de inspección e sanción respecto a materias de competencia estatal, nos termos que se establezan mediante convenio ou acordo.

Artigo 43. *Alcance territorial e efectos das competencias.*

1. O exercicio das competencias autonómicas despreparará a súa eficacia no territorio de Andalucía, excepto os supostos a que fan referencia expresamente o presente estatuto e outras disposicións legais do Estado que establecen a eficacia xurídica extraterritorial das disposicións e os actos da Xunta de Andalucía.

2. A Comunidade Autónoma, nos casos en que o obxecto das súas competencias ten un alcance territorial superior ao do territorio de Andalucía, exerce as súas competencias sobre a parte deste obxecto situada no seu territorio, sen prexuízo dos instrumentos de colaboración que se establezan con outros entes territoriais ou, subsidiariamente, da coordinación polo Estado das comunidades autónomas afectadas.

Artigo 44. *Principios de eficacia, proximidade e coordinación.*

Todas as actuacións das administracións andaluzas en materia competencial rexeranse polos principios de eficacia, proximidade e coordinación entre as administracións responsables.

Artigo 45. *Fomento.*

1. Nas materias da súa competencia, correspóndelle á Comunidade Autónoma o exercicio da actividade de fomento, para cuxos efectos poderá outorgar subvencións con cargo a fondos propios, regulará ou, de ser o caso, desenvolverá os obxectivos e requisitos de outorgamento e xestionará a súa tramitación e concesión.

2. No caso das competencias exclusivas, a Comunidade Autónoma especificará os obxectivos a que se destinen as subvencións territorializables da Administración central e as da Unión Europea, así como a regulación das condicións de outorgamento e a xestión da súa tramitación e concesión. Nas competencias compartidas, a Comunidade Autónoma precisará os obxectivos das subvencións territorializables da Administración central e da Unión Europea, completará as condicións de outorgamento e asumirá toda a xestión incluíndo a tramitación e a concesión. Nas competencias executivas, correspóndelle á Comunidade Autónoma a xestión das subvencións territorializables, que inclúe a súa tramitación e concesión.

3. A Comunidade Autónoma participa, nos termos que fixe o Estado, na determinación do carácter non territorializable das subvencións estatais e comunitarias e na súa xestión e tramitación.

CAPÍTULO II

Competencias

Artigo 46. *Institucións de autogoberno.*

Son competencia exclusiva da Comunidade Autónoma:

1.ª A organización e estrutura das súas institucións de autogoberno.

2.ª As normas e procedementos electorais para a súa constitución, no marco do réxime electoral xeral.

Artigo 47. *Administracións públicas andaluzas.*

1. Son competencia exclusiva da Comunidade Autónoma:

1.ª O procedemento administrativo derivado das especialidades da organización propia da comunidade autónoma, a estrutura e regulación dos órganos administrativos públicos de Andalucía e dos seus organismos autónomos.

2.ª Os bens de dominio público e patrimoniais cuxa titularidade lle corresponde á Comunidade Autónoma, así como as servidumes públicas en materia da súa competencia, no marco do réxime xeral do dominio público.

3.ª As potestades de control, inspección e sanción nos ámbitos materiais de competencia da Comunidade Autónoma, no non afectado polo artigo 149.1.18.ª da Constitución.

4.ª Organización para efectos contractuais da Administración propia.

2. Son competencias compartidas da Comunidade Autónoma:

1.ª O réxime xurídico da Administración da Comunidade Autónoma de Andalucía e o réxime estatutario do seu persoal funcionario e estatutario, así como do seu persoal laboral, sen prexuízo do disposto no artigo 76 deste estatuto.

2.ª O procedemento administrativo común.

3.ª Os contratos e concesións administrativas.

3. Correspóndelle á Comunidade Autónoma, en materia de expropiación forzosa, a competencia executiva que inclúe, en todo caso:

a) Determinar os supostos, as causas e as condicións en que as administracións andaluzas poden exercer a potestade expropiatoria.

b) Establecer criterios de valoración dos bens expropiados segundo a natureza e a función social que teñan que cumprir, de acordo coa lexislación estatal.

c) Crear e regular un órgano propio para a determinación do prezo xusto e fixar o seu procedemento.

4. Correspóndelle á Xunta de Andalucía, en materia de responsabilidade patrimonial, a competencia compartida para determinar o procedemento e establecer os supostos que poden orixinar responsabilidade con relación ás reclamacións dirixidas a ela, de acordo co sistema xeral de responsabilidade de todas as administracións públicas.

5. A Comunidade Autónoma ten facultades para incorporar á súa lexislación aquelas figuras xurídico-privadas que fosen necesarias para o exercicio das súas competencias, sen prexuízo do disposto no artigo 149.1.6.ª e 8.ª da Constitución.

Artigo 48. Agricultura, gandería, pesca, aproveitamentos agroforestais, desenvolvemento rural e denominacións de calidade.

1. Correspóndelle á Comunidade Autónoma a competencia exclusiva en materia de agricultura, gandería e desenvolvemento rural, sen prexuízo do que se establece nos puntos seguintes.

2. Correspóndelle á Comunidade Autónoma a competencia exclusiva en materia de pesca marítima e recreativa en augas interiores, marisqueo e acuicultura, almadraba e pesca con artes menores, o mergullo profesional e a formación e as titulacións en actividades de recreo.

3. Correspóndelle á Comunidade Autónoma a competencia exclusiva de acordo coas bases e a ordenación da actuación económica xeral, e nos termos do disposto nos artigos 38, 131 e 149.1.11.^a, 13.ª, 16.ª, 20.ª e 23.ª da Constitución, sobre as seguintes materias:

a) Ordenación, planificación, reforma e desenvolvemento dos sectores agrario, gandeiro e agroalimentario e, de xeito especial, a mellora e ordenación das explotacións agrícolas, gandeiras e agroforestais. Regulación dos procesos de produción agrarios, con especial atención á calidade agroalimentaria, á rastrexabilidade e ás condicións dos produtos agroalimentarios destinados ao comercio, así como a loita contra as fraudes no ámbito da produción e comercialización agroalimentaria. A agricultura ecolóxica, a suficiencia alimentaria e as innovacións tecnolóxicas. Sociedades agrarias de transformación. Sanidade vexetal e animal sen efectos sobre a saúde humana. Sementes. Organismos xeneticamente modificados. Produción agraria, gandeira, protección e benestar animal. Feiras e certames agrícolas, gandeiros e agroalimentarios. Investigación, desenvolvemento e transferencia tecnolóxica agrícola, gandeira e agroalimentaria. Innovación nas industrias agroalimentarias e explotacións agrarias. Formación. Desenvolvemento rural integral e sustentable. Regulación e fomento da produción e uso da biomasa.

b) Ordenación do sector pesqueiro andaluz, en particular no relativo ás condicións profesionais para o exercicio da pesca, construción, seguranza e rexistro de barcos, lonxas de contratación e a formación, promoción e protección social dos pescadores e traballadores da pesca. Investigación, innovación, desenvolvemento e transferencia tecnolóxica e formación pesqueira.

c) A vixilancia, a inspección e o control das competencias reguladas nas epígrafes anteriores deste artigo.

4. Correspóndelle á Comunidade Autónoma como competencia compartida a planificación do sector pesqueiro, así como os portos pesqueiros.

5. Correspóndelle a Andalucía a xestión das terras públicas de titularidade estatal, nos supostos que fixe o Estado e de acordo cos protocolos que se establezan.

Artigo 49. Enerxía e minas.

1. Correspóndelle á Comunidade Autónoma de Andalucía a competencia compartida sobre as seguintes materias:

a) Instalacións de produción, distribución e transporte de enerxía, cando este transporte transcorra integramente polo territorio de Andalucía e o seu aproveitamento non afecte outro territorio, sen prexuízo das súas competencias xerais sobre industria. Así mesmo, correspóndelle o outorgamento de autorización destas instalacións.

b) Fomento e xestión das enerxías renovables e da eficiencia enerxética.

2. Correspóndelle á Comunidade Autónoma de Andalucía, de acordo coas bases e coa ordenación da

actuación económica xeral e nos termos do disposto nos artigos 38, 131 e 149.1.11.^a e 13.ª da Constitución, a competencia sobre:

a) Enerxía e minas, sen prexuízo do disposto no artigo 149.1.25.^a da Constitución.

b) Regulación de actividades de produción, depósito e transporte de enerxías, así como a súa autorización e inspección e o seu control, establecendo, de ser o caso, as normas de calidade dos servizos de subministración.

3. A Comunidade Autónoma emitirá informe nos procedementos de autorización de instalacións de produción e transporte de enerxía e de redes de abastecemento que superen o territorio de Andalucía ou cando a enerxía sexa obxecto de aproveitamento fóra deste territorio.

4. A Xunta de Andalucía participa na regulación e planificación de ámbito estatal do sector da enerxía que afecte o territorio de Andalucía a través dos órganos e procedementos multilaterais a que se refire o punto 1 do artigo 221 deste estatuto.

5. Correspóndelle á Comunidade Autónoma, como competencia compartida, a regulación e control das minas e dos recursos mineiros, así como as actividades extractivas, e as relativas ás instalacións radioactivas de segunda e terceira categoría.

Artigo 50. Auga.

1. En materia de augas que transcorran integramente por Andalucía correspóndelle á Comunidade Autónoma de Andalucía a competencia exclusiva sobre:

a) Recursos e aproveitamentos hidráulicos, canles e regadíos, cando as augas transcorran por Andalucía. Augas subterráneas cando o seu aproveitamento non afecte outro territorio.

b) Augas minerais e termais.

c) A participación dos usuarios, a garantía da subministración, a regulación parcelaria e as obras de transformación, modernización e consolidación de regadíos e para o aforro e uso eficiente da auga.

2. Correspóndelle á Comunidade Autónoma de Andalucía a competencia sobre a participación na planificación e xestión hidrolóxica de aproveitamentos hidráulicos intercomunitarios, nos termos previstos na lexislación do Estado. Correspóndelle á Comunidade Autónoma dentro do seu ámbito territorial a competencia executiva sobre a adopción de medidas adicionais de protección e saneamento dos recursos hídricos e dos ecosistemas acuáticos, a execución e explotación de obras de titularidade estatal, de se establecer mediante convenio, e as facultades de policía do dominio público hidráulico atribuídas pola lexislación estatal.

Artigo 51. Bacía hidrográfica do Guadalquivir.

A Comunidade Autónoma de Andalucía ten competencias exclusivas sobre as augas da bacía do Guadalquivir que transcorren polo seu territorio e non afectan outra comunidade autónoma, sen prexuízo da planificación xeral do ciclo hidrolóxico, das normas básicas sobre protección do ambiente, das obras públicas hidráulicas de interese xeral e do previsto no artigo 149.1.22.^a da Constitución.

Artigo 52. Educación.

1. Correspóndelle á Comunidade Autónoma en materia de ensino non universitario, en relación coas ensinanzas obrigatorias e non obrigatorias que conducen á obtención dun título académico ou profesional con validez en todo o Estado, incluídas as ensinanzas de educación infantil, a competencia exclusiva, que inclúe a pro-

gramación e creación de centros públicos, a súa organización, o seu réxime e a inspección, o réxime de bolsas e axudas con fondos propios, a avaliación, a garantía de calidade do sistema educativo, a formación do persoal docente, dos demais profesionais da educación e a aprobación de directrices de actuación en materia de recursos humanos, as materias relativas ao coñecemento da cultura andaluza, os servizos educativos e as actividades complementarias e extraescolares, así como a organización das ensinanzas non presenciais e semipresenciais. Así mesmo, a Comunidade Autónoma ten competencias exclusivas sobre ensinanzas non universitarias que non conduzan á obtención dun título académico e profesional estatal. Igualmente, con respecto ás ensinanzas citadas neste punto, a Comunidade Autónoma ten competencias exclusivas sobre os órganos de participación e consulta dos sectores afectados na programación do ensino no seu territorio; e sobre a innovación, investigación e experimentación educativa.

2. Correspóndelle á Comunidade Autónoma, como competencia compartida, o establecemento dos plans de estudo, incluída a ordenación curricular, o réxime de bolsas e axudas estatais, os criterios de admisión de alumnos, a ordenación do sector e da actividade docente, os requisitos dos centros, o control da xestión dos centros privados sostidos con fondos públicos, a adquisición e perda da condición de funcionario docente da Administración educativa, o desenvolvemento do seus dereitos e deberes básicos, así como a política do persoal ao servizo da Administración educativa.

3. Correspóndelle á Comunidade Autónoma, en materia de ensino non universitario, a competencia executiva sobre a expedición e homologación dos títulos académicos e profesionais estatais.

4. A Comunidade Autónoma ten competencias de execución nas demais materias educativas.

Artigo 53. *Universidades.*

1. Correspóndelle á Comunidade Autónoma, en materia de ensino universitario, sen prexuízo da autonomía universitaria, a competencia exclusiva sobre:

- A programación e a coordinación do sistema universitario andaluz no marco da coordinación xeral.
- A creación de universidades públicas e a autorización das privadas.
- A aprobación dos estatutos das universidades públicas e das normas de organización e funcionamento das universidades privadas.
- A coordinación dos procedementos de acceso ás universidades.
- O marco xurídico dos títulos propios das universidades.
- O financiamento propio das universidades e, se procede, a xestión dos fondos estatais en materia de ensino universitario.
- A regulación e a xestión do sistema propio de bolsas e axudas á formación universitaria e, se procede, a regulación e a xestión dos fondos estatais nesta materia.
- O réxime retributivo do persoal docente e investigador contratado das universidades públicas e o establecemento das retribucións adicionais do persoal docente funcionario.

2. Correspóndelle á Comunidade Autónoma, en materia de ensino universitario, sen prexuízo da autonomía universitaria, a competencia compartida sobre todo aquilo a que non fai referencia o punto 1, que inclúe en todo caso:

- A regulación dos requisitos para a creación e o recoñecemento de universidades e centros universitarios e a adscrición destes centros ás universidades.

- O réxime xurídico da organización e o funcionamento das universidades públicas, incluíndo os órganos de goberno e representación.

- A adscrición de centros docentes públicos ou privados para impartir títulos universitarios oficiais e a creación, a modificación e a supresión de centros universitarios en universidades públicas, así como o recoñecemento destes centros en universidades privadas e a implantación e a supresión de ensinanzas.

- A regulación do réxime de acceso ás universidades.

- A regulación do réxime do profesorado docente e investigador contratado e funcionario.

- A avaliación e a garantía da calidade e da excelencia do ensino universitario, así como do persoal docente e investigador.

3. Correspóndelle á Comunidade Autónoma a competencia de execución na expedición de títulos universitarios.

Artigo 54. *Investigación, desenvolvemento e innovación tecnolóxica.*

1. Correspóndelle á Comunidade Autónoma de Andalucía, en materia de investigación científica e técnica, a competencia exclusiva con relación aos centros e estruturas de investigación da Xunta de Andalucía e aos proxectos financiados por esta, que inclúe:

- O establecemento de liñas propias de investigación e o seguimento, o control e a avaliación dos proxectos.
- A organización, o réxime de funcionamento, o control, o seguimento e a acreditación dos centros e das estruturas radicadas en Andalucía.
- A regulación e xestión das bolsas e das axudas convocadas e financiadas pola Xunta de Andalucía.
- A regulación e a formación profesional do persoal investigador e de apoio á investigación.
- A difusión da ciencia e a transferencia de resultados.

2. Correspóndelle á Comunidade Autónoma a competencia compartida sobre a coordinación dos centros e das estruturas de investigación de Andalucía.

3. Os criterios de colaboración entre o Estado e a Xunta de Andalucía en materia de política de investigación, desenvolvemento e innovación fixaranse no marco do establecido no título IX. Igualmente a Xunta de Andalucía participará na fixación da vontade do Estado respecto das políticas que afecten esta materia no ámbito da Unión Europea e noutros organismos e institucións internacionais.

Artigo 55. *Saúde, sanidade e farmacia.*

1. Correspóndelle á Comunidade Autónoma a competencia exclusiva sobre a organización, o funcionamento interno, a avaliación, a inspección e o control de centros, servizos e establecementos sanitarios, así como no marco do artigo 149.1.16.^a da Constitución, a ordenación farmacéutica. Igualmente correspóndelle a investigación con fins terapéuticos, sen prexuízo da coordinación xeral do Estado sobre esta materia.

2. Correspóndelle á Comunidade Autónoma de Andalucía a competencia compartida en materia de sanidade interior e, en particular e sen prexuízo da competencia exclusiva que lle atribúe o artigo 61, a ordenación, planificación, determinación, regulación e execución dos servizos e prestacións sanitarias, sociosanitarias e de saúde mental de carácter público en todos os niveis e para toda a poboación, a ordenación e a execución das medidas destinadas a preservar, protexer e promover a saúde pública en todos os ámbitos, incluíndo a saúde laboral, a sanidade animal con efecto sobre a saúde

humana, a sanidade alimentaria, a sanidade ambiental e a vixilancia epidemiolóxica, o réxime estatutario e a formación do persoal que presta servizos no sistema sanitario público, así como a formación sanitaria especializada e a investigación científica en materia sanitaria.

3. Correspóndelle a Andalucía a execución da lexislación estatal en materia de produtos farmacéuticos.

4. A Comunidade Autónoma participa na planificación e a coordinación estatal en materia de sanidade e saúde pública de acordo co previsto no título IX.

Artigo 56. *Vivenda, urbanismo, ordenación do territorio e obras públicas.*

1. Correspóndelle á Comunidade Autónoma a competencia exclusiva en materia de vivenda, que inclúe en todo caso:

a) A planificación, a ordenación, a xestión, a inspección e o control da vivenda; o establecemento de prioridades e obxectivos da actividade de fomento das administracións públicas de Andalucía en materia de vivenda e a adopción das medidas necesarias para o seu alcance; a promoción pública de vivendas; as normas técnicas, a inspección e o control sobre a calidade da construción; o control de condicións de infraestruturas e de normas técnicas de habitabilidade das vivendas; a innovación tecnolóxica e a sustentabilidade aplicable ás vivendas; e a normativa sobre conservación e mantemento das vivendas e a súa aplicación.

b) A regulación administrativa do comercio referido a vivendas e o establecemento de medidas de protección e disciplinarias neste ámbito.

2. Así mesmo, correspóndelle á Comunidade Autónoma a competencia sobre as condicións dos edificios para a instalación de infraestruturas comúns de telecomunicacións, radiodifusión, telefonía básica e outros servizos por cable, respectando a lexislación do Estado en materia de telecomunicacións.

3. Correspóndelle á Comunidade Autónoma a competencia exclusiva en materia de urbanismo, que inclúe, en todo caso, a regulación do réxime urbanístico do solo; a regulación do réxime xurídico da propiedade do solo, respectando as condicións básicas que o Estado establece para garantir a igualdade do exercicio do dereito á propiedade; o establecemento e a regulación dos instrumentos de planificación e de xestión urbanística; a política de solo e vivenda, a regulación dos patrimonios públicos de solo e vivenda e o réxime da intervención administrativa na edificación, a urbanización e o uso do solo e o subsolo; e a protección da legalidade urbanística, que inclúe en todo caso a inspección urbanística, as ordes de suspensión de obras e licenzas, as medidas de restauración da legalidade física alterada, así como a disciplina urbanística.

4. Así mesmo, correspóndelle á Comunidade Autónoma a competencia compartida en materia de dereito de reversión nas expropiacións urbanísticas, no marco da lexislación estatal.

5. Correspóndelle á Comunidade Autónoma a competencia exclusiva en materia de ordenación do territorio, que inclúe en todo caso o establecemento e regulación das directrices e figuras de planificación territorial, as previsións sobre localizacións de infraestruturas e equipamentos, a promoción do equilibrio territorial e a adecuada protección ambiental.

6. Correspóndelle á Comunidade Autónoma a competencia exclusiva en materia de ordenación do litoral, respectando o réxime xeral do dominio público, a competencia exclusiva, que inclúe en todo caso: o establecemento e a regulación dos plans territoriais de ordenación e uso do litoral e das praias, así como a regulación do procedemento de tramitación e aprobación destes instrumentos e plans; a xestión dos títulos de ocupación e uso

do dominio público marítimo-terrestre, especialmente o outorgamento de autorizacións e concesións e, en todo caso, as concesións de obras fixas no mar, respectando as excepcións que se poidan establecer por motivos ambientais nas augas costeiras interiores e de transición; a regulación e a xestión do réxime económico-financieiro do dominio público marítimo-terrestre nos termos previstos pola lexislación xeral; a execución de obras e actuacións no litoral andaluz cando non sexan de interese xeral. Correspóndelle tamén á Comunidade Autónoma a execución e a xestión das obras de interese xeral situadas no litoral andaluz, de acordo co establecido no punto 8 do presente artigo.

7. Correspóndelle á Comunidade Autónoma a competencia exclusiva en materia de planificación, construción e financiamento das obras públicas no ámbito da comunidade, sempre que non estean declaradas de interese xeral polo Estado.

8. A Comunidade Autónoma de Andalucía participará na planificación e programación das obras públicas de interese xeral competencia do Estado a través dos órganos e procedementos multilaterais a que se refire o número 1 do artigo 221 deste estatuto. A Comunidade Autónoma emitirá informe previo sobre a cualificación de obra de interese xeral do Estado. No suposto das obras cualificadas de interese xeral ou que afecten outra comunidade autónoma, poderanse subscribir convenios de colaboración para a súa xestión, de conformidade co disposto na lexislación do Estado e segundo o establecido no título IX.

9. A Comisión Bilateral Xunta de Andalucía-Estado emitirá informe previo sobre a determinación da localización de infraestruturas e equipamentos de titularidade estatal en Andalucía.

10. A cualificación de interese xeral do Estado respecto de obras públicas titularidade da Comunidade Autónoma requirirá o seu informe previo e executaranse, en todo caso, mediante convenio de colaboración.

Artigo 57. *Ambiente, espazos protexidos e sustentabilidade.*

1. Correspóndelle á Comunidade Autónoma a competencia exclusiva, sen prexuízo do disposto no artigo 149.1.23.^a da Constitución, en materia de:

a) Montes, explotacións, aproveitamentos e servizos forestais.

b) Vías pecuarias.

c) Marismas e lagoas e ecosistemas acuáticos.

d) Pasteiros e tratamento especial de zonas de montaña.

e) Delimitación, regulación, ordenación e xestión integral dos espazos naturais protexidos, incluíndo os que afecten as augas marítimas da súa xurisdición, corredores biolóxicos e hábitats no territorio de Andalucía, así como a declaración de calquera figura de protección e establecemento de normas adicionais de protección ambiental.

f) Fauna e flora silvestres.

g) Prevención ambiental.

2. Correspóndelle á Comunidade Autónoma a competencia exclusiva en materia de caza e pesca fluvial e lacustre que inclúe en todo caso a planificación e a regulación destas materias; e a regulación do réxime de intervención administrativa da caza e da pesca, da vixilancia e dos aproveitamentos cinexéticos e piscícolas.

3. Correspóndelle á Comunidade Autónoma a competencia compartida en relación co establecemento e a regulación dos instrumentos de planificación ambiental e do procedemento de tramitación e aprobación destes instrumentos; o establecemento e regulación de medidas de sustentabilidade e investigación ambientais; a

regulación dos recursos naturais; a regulación sobre a prevención na produción de envases e embalaxes; a regulación do ambiente atmosférico e das distintas clases de contaminación; a regulación e a xestión das verteduras efectuadas nas augas interiores da comunidade autónoma, así como das efectuadas ás augas superficiais e subterráneas que non transcorren por outra comunidade autónoma; a regulación da prevención, o control, a corrección, a recuperación e a compensación da contaminación do solo e do subsolo; a regulación sobre prevención e corrección da xeración de residuos con orixe ou destino en Andalucía; a regulación do réxime de autorizacións e seguimento da emisión de gases de efecto invernadoiro; o establecemento e a regulación de medidas de fiscalidade ecolóxica; e a prevención, restauración e reparación de danos ao ambiente, así como o correspondente réxime sancionador. Así mesmo, ten competencias para o establecemento de normas adicionais de protección.

4. A Comisión Bilateral Xunta de Andalucía-Estado emite informe preceptivo sobre a declaración e delimitación de espazos naturais dotados dun réxime de protección estatal. Se o espazo está situado integramente no territorio de Andalucía, a xestión correspóndelle á Comunidade Autónoma.

5. Correspóndelle á Comunidade Autónoma de Andalucía o establecemento dun servizo meteorolóxico propio, a subministración de información meteorolóxica e climática, incluíndo o prognóstico, o control e o seguimento das situacións meteorolóxicas de risco, así como a investigación nestes ámbitos e a elaboración da cartografía climática.

Artigo 58. *Actividade económica.*

1. A Comunidade Autónoma de Andalucía asume competencias exclusivas:

1.º Na ordenación administrativa da actividade comercial, incluídos as feiras e os mercados interiores; a regulación dos calendarios e horarios comerciais, respectando no seu exercicio o principio constitucional da unidade de mercado e a ordenación xeral da economía; o desenvolvemento das condicións e a especificación dos requisitos administrativos necesarios para exercer a actividade comercial; a regulación administrativa de todas as modalidades de venda e as formas de prestación da actividade comercial; a clasificación e a planificación territorial dos equipamentos comerciais, incluído o establecemento e a autorización de grandes superficies comerciais; o establecemento e a execución das normas e dos estándares de calidade relacionados coa actividade comercial; a adopción de medidas de policía administrativa con relación á disciplina de mercado e a ordenación administrativa do comercio interior, por calquera medio, incluído o electrónico, sen prexuízo neste último caso do previsto na lexislación do Estado.

2.º No réxime das novas tecnoloxías relacionadas coa sociedade da información e do coñecemento, no marco da lexislación do Estado.

3.º No fomento, regulación e desenvolvemento das actividades e das empresas de artesanía.

4.º No fomento, ordenación e organización de cooperativas e de entidades de economía social. A regulación e o fomento do cooperativismo que inclúe:

- a) A regulación do asociacionismo cooperativo.
- b) A ensinanza e a formación cooperativas.
- c) A fixación dos criterios, a regulación das condicións, a execución e o control das axudas públicas ao mundo cooperativo.

5.º Na promoción da competencia nos mercados respecto das actividades económicas que se realizan prin-

cipalmente en Andalucía e o establecemento e regulación dun órgano independente de defensa da competencia.

2. A Comunidade Autónoma de Andalucía asume competencias exclusivas de acordo coas bases e a ordenación da actuación económica xeral, e nos termos do disposto nos artigos 38, 131 e 149.1.11.ª e 13.ª da Constitución, sobre as seguintes materias:

1.º Fomento e planificación da actividade económica en Andalucía.

2.º Sector público económico da comunidade autónoma, mentres non está recollido por outras normas deste estatuto.

3.º Industria, salvo as competencias do Estado por razóns de seguranza, sanitarias ou de interese da defensa.

4.º Defensa dos dereitos dos consumidores, a regulación dos procedementos de mediación, información e educación no consumo e a aplicación de reclamacións.

5.º Autorización para a creación e a organización de mercados de valores e centros de contratación situados en Andalucía. Supervisión destes mercados e centros e das sociedades reitoras dos axentes que interveñan neles.

3. Correspóndelle á Comunidade Autónoma de Andalucía o desenvolvemento e a xestión da planificación xeral da actividade económica. Esta competencia inclúe, en todo caso:

- a) O desenvolvemento dos plans estatais.
- b) A participación na planificación de acordo co establecido no artigo 222 deste estatuto.
- c) A xestión dos plans, incluíndo os fondos e os recursos de orixe estatal destinados ao fomento da actividade económica, nos termos que se acorden co Estado mediante convenio.

4. A Comunidade Autónoma asume competencias executivas:

1.º Na reserva ao sector público de recursos ou servizos esenciais, especialmente en caso de monopolios, e intervención de empresas cando o exixa o interese xeral.

2.º Nas feiras internacionais que se celebren en Andalucía.

3.º Na propiedade intelectual e industrial.

4.º No control, metroloxía e contraste de metais.

5.º Na defensa da competencia no desenvolvemento das actividades económicas que alteren ou poidan alterar a libre competencia do mercado nun ámbito que non supere o territorio de Andalucía, incluídas a inspección e a execución do réxime sancionador.

Artigo 59. *Organización territorial.*

Correspóndelle á Comunidade Autónoma de Andalucía, respectando a garantía institucional establecida pola Constitución nos artigos 140 e 141, a competencia exclusiva sobre organización territorial, que inclúe en todo caso:

a) A determinación, a creación, a modificación e a supresión das entidades que configuran a organización territorial de Andalucía.

b) A creación, a supresión e a alteración dos termos dos entes locais e das comarcas que poidan constituírse, así como a denominación e os símbolos.

Artigo 60. *Réxime local.*

1. Correspóndelle á Comunidade Autónoma a competencia exclusiva en materia de réxime local que, res-

pectando o artigo 149.1.18.^a da Constitución e o principio de autonomía local, inclúe:

- a) As relacións entre as institucións da Xunta de Andalucía e os entes locais, así como as técnicas de organización e de relación para a cooperación e a colaboración entre os entes locais e entre estes e a Administración da comunidade autónoma, incluíndo as distintas formas asociativas mancomunais, convencionais e consorciais.
- b) A determinación das competencias e das potestades propias dos municipios e dos demais entes locais, nos ámbitos especificados no título III.
- c) O réxime dos bens de dominio público, comunais e patrimoniais e as modalidades de prestación dos servizos públicos.
- d) A determinación dos órganos de goberno dos entes locais creados pola Xunta de Andalucía, o funcionamento e o réxime de adopción de acordos de todos estes órganos e das relacións entre eles.
- e) O réxime dos órganos complementarios da organización dos entes locais.
- f) A regulación do réxime electoral dos entes locais creados pola Xunta de Andalucía, coa excepción dos constitucionalmente garantidos.

2. Así mesmo, correspóndelle á Comunidade Autónoma a competencia compartida en todo o non establecido no punto 1.

3. No marco da regulación xeral do Estado, correspóndelle á Comunidade Autónoma de Andalucía as competencias sobre facendas locais e tutela financeira dos entes locais, sen prexuízo da autonomía destes, e dentro das bases que dite o Estado de acordo co artigo 149.1.18.^a da Constitución.

Artigo 61. *Servizos sociais, voluntariado, menores e familias.*

1. Correspóndelle á Comunidade Autónoma a competencia exclusiva en materia de servizos sociais, que en todo caso inclúe:

- a) A regulación, ordenación e xestión de servizos sociais, as prestacións técnicas e as prestacións económicas con finalidade asistencial ou complementarias doutros sistemas de protección pública.
- b) A regulación e a aprobación de plans e programas específicos dirixidos a persoas e colectivos en situación de necesidade social.
- c) Institucións públicas de protección e tutela de persoas necesitadas de protección especial, incluída a creación de centros de axuda, reinserción e rehabilitación.

2. Correspóndelle á Comunidade Autónoma a competencia exclusiva en materia de voluntariado, que inclúe, en todo caso, a definición da actividade e a regulación e a promoción das actuacións destinadas á solidariedade e á acción voluntaria que se executen individualmente ou a través de institucións públicas ou privadas.

3. Correspóndelle á Comunidade Autónoma en materia de menores:

- a) A competencia exclusiva en materia de protección de menores, que inclúe, en todo caso, a regulación do réxime de protección e das institucións públicas de protección e tutela dos menores desamparados, en situación de risco, e dos menores infractores, sen prexuízo do disposto na lexislación civil e penal.
- b) A participación na elaboración e reforma da lexislación penal e procesual que incida na competencia de menores a través dos órganos e procedementos multilaterais a que se refire o punto 1 do artigo 221 deste estatuto.

4. Correspóndelle á Comunidade Autónoma a competencia exclusiva en materia de promoción das familias

e da infancia, que, en todo caso, inclúe as medidas de protección social e a súa execución.

Artigo 62. *Inmigración.*

1. Correspóndelle á Comunidade Autónoma:

- a) As políticas de integración e participación social, económica e cultural dos inmigrantes, no marco das súas competencias.
- b) A competencia executiva en materia de autorizacións de traballo dos estranxeiros cuxa relación laboral se desenvolva en Andalucía, en necesaria coordinación coa competencia estatal en materia de entrada e residencia e de acordo co que estableza a lexislación do Estado. Esta competencia inclúe a tramitación e resolución das autorizacións iniciais de traballo, a tramitación e resolución dos recursos presentados a estas autorizacións e a aplicación do réxime de inspección e sanción.

2. A Comunidade Autónoma participará nas decisións do Estado sobre inmigración con especial transcendencia para Andalucía e, en particular, terá a participación preceptiva previa na fixación do continxente de traballadores estranxeiros a través dos mecanismos previstos no título IX.

Artigo 63. *Emprego, relacións laborais e Seguridade Social.*

1. Correspóndelle á Comunidade Autónoma, no marco da lexislación do Estado, as competencias executivas en materia de emprego e relacións laborais, que inclúen en todo caso:

- 1.º As políticas activas de emprego, que comprenderán a formación dos demandantes de emprego e dos traballadores en activo, así como a xestión das subvencións correspondentes; a intermediación laboral e o fomento do emprego.
- 2.º As cualificacións profesionais en Andalucía.
- 3.º Os procedementos de regulación de ocupación e de actuación administrativa en materia de traslados colectivos entre centros de traballo situados en Andalucía.
- 4.º A prevención de riscos laborais e a seguranza no traballo.
- 5.º A determinación dos servizos mínimos das folgas que teñan lugar en Andalucía.
- 6.º Os instrumentos de conciliación, mediación e arbitraje laborais.
- 7.º A potestade sancionadora das infraccións da orde social no ámbito das súas competencias.
- 8.º O control de legalidade e, se procede, o rexistro posterior dos convenios colectivos de traballo no ámbito territorial de Andalucía.
- 9.º A elaboración do calendario de días festivos no ámbito da comunidade autónoma.

2. Correspóndelle á Xunta de Andalucía a competencia executiva sobre a función pública inspectora en todo o previsto no punto anterior. Para tal efecto, os funcionarios dos corpos que realicen esta función dependerán orgánica e funcionalmente da Xunta de Andalucía. A través dos mecanismos de cooperación previstos no presente estatuto estableceranse as fórmulas de garantía do exercicio eficaz da función inspectora no ámbito social, exercéndose as competencias do Estado e da Xunta de Andalucía de forma coordinada, conforme os plans de actuación que se determinen a través dos indicados mecanismos.

3. En materia de seguridade social, correspóndelle á Comunidade Autónoma as competencias executivas que se determinen en aplicación da lexislación estatal,

incluída a xestión do seu réxime económico, con pleno respecto ao principio de unidade de caixa.

Artigo 64. *Transportes e comunicacións.*

1. Correspóndelle á Comunidade Autónoma a competencia exclusiva sobre:

1.ª Rede viaria de Andalucía, integrada por ferrocarrís, estradas e camiños, e calquera outra vía cuxo itinerario se desenvolva integramente en territorio andaluz.

2.ª Transporte marítimo e fluvial de persoas e mercadorías que transcorra integramente dentro das augas de Andalucía.

3.ª Transportes terrestres de persoas e mercadorías por estrada, ferrocarril, cable ou calquera outro medio cuxo itinerario se desenvolva integramente en territorio andaluz, con independencia da titularidade da infraestrutura sobre a que se desenvolva.

4.ª Centros de transporte, loxística e distribución localizados en Andalucía, así como sobre os operadores das actividades vinculadas á organización do transporte, á loxística e á distribución localizadas en Andalucía.

5.ª Portos de refuxio, portos e aeroportos deportivos e, en xeral, portos, aeroportos e heliportos e demais infraestruturas de transporte no territorio de Andalucía que non teñan a cualificación legal de interese xeral do Estado.

2. Correspóndenlle á Comunidade Autónoma as competencias de execución sobre:

1.ª Portos e aeroportos con cualificación de interese xeral, cando o Estado non reserve para si a súa xestión directa.

2.ª Ordenación do transporte de mercadorías e persoas que teñan a súa orixe e destino dentro do territorio da comunidade autónoma, calquera que sexa o titular da infraestrutura.

3. Correspóndelle á Comunidade Autónoma, en materia de rede ferroviaria, a participación na planificación e xestión das infraestruturas de titularidade estatal situadas en Andalucía nos termos previstos na lexislación do Estado.

4. A Comunidade Autónoma participa nos organismos de ámbito supraautonómico que exercen funcións sobre as infraestruturas de transporte situadas en Andalucía que son de titularidade estatal, nos termos previstos na lexislación do Estado.

5. A Comunidade Autónoma emitirá informe previo sobre a cualificación de interese xeral dun porto, aeroporto ou outra infraestrutura de transporte situada en Andalucía en cuxa xestión poderá participar, ou asumir, de acordo co previsto nas leis. No caso de que se trate dunha infraestrutura de titularidade da Comunidade Autónoma, requirirase informe previo desta e executaráse mediante convenio de colaboración.

6. Correspóndelle á Comunidade Autónoma a participación na planificación e na programación de portos e aeroportos de interese xeral nos termos que determine a normativa estatal.

7. A integración de liñas ou servizos de transporte que transcorran integramente por Andalucía en liñas ou servizos de ámbito superior require o informe previo da Xunta de Andalucía.

8. A Comunidade Autónoma de Andalucía participará no establecemento dos servizos ferroviarios que garantan a comunicación con outras comunidades autónomas ou co tránsito internacional de acordo co previsto no título IX.

9. Correspóndelle á Xunta de Andalucía, nos termos previstos na lexislación do Estado, a competencia executiva en materia de comunicacións electrónicas.

Artigo 65. *Policía autonómica.*

1. Correspóndelle á Comunidade Autónoma de Andalucía o establecemento de políticas de seguranza pública de Andalucía nos termos previstos no artigo 149.1.29.^a da Constitución.

2. Correspóndelle á Comunidade Autónoma de Andalucía a creación, a organización e o mando dun corpo de policía andaluza que, sen prexuízo das funcións dos corpos de seguranza do Estado, e dentro do marco da lexislación estatal, desempeñe na súa integridade as que lle sexan propias baixo a directa dependencia da Xunta de Andalucía.

3. Correspóndelle, así mesmo, á Comunidade Autónoma de Andalucía a ordenación xeral e a coordinación supramunicipal das policías locais andaluzas, sen prexuízo da súa dependencia das autoridades municipais.

4. Crearase a Xunta de Seguranza que, con representación paritaria do Goberno e da Xunta de Andalucía, coordinará as políticas de seguranza e a actuación da Policía autónoma cos corpos e forzas de seguranza do Estado.

Artigo 66. *Protección civil e emerxencias.*

1. Correspóndelle á Comunidade Autónoma a competencia exclusiva en materia de protección civil que inclúe, en todo caso, a regulación, a planificación e a execución de medidas relativas ás emerxencias e á seguranza civil, así como a dirección e coordinación dos servizos de protección civil, que inclúe os servizos de prevención e extinción de incendios respectando as competencias do Estado en materia de seguranza pública.

2. Correspóndenlle á Comunidade Autónoma competencias de execución en materia de salvamento marítimo no litoral andaluz.

3. A Comunidade Autónoma participa na execución en materia de seguranza nuclear nos termos que establezan as leis e nos convenios que ao respecto se subscriban.

Artigo 67. *Seguranza e competencias en materia penitenciaria.*

1. Correspóndenlle á Comunidade Autónoma competencias de execución en materia de seguranza cidadá e orde pública nos termos que estableza a lexislación do Estado.

2. Correspóndenlle á Comunidade Autónoma competencias executivas en materia de seguranza privada cando así o estableza a lexislación do Estado.

3. Correspóndelle á Comunidade Autónoma a competencia executiva en materia penitenciaria.

Artigo 68. *Cultura e patrimonio.*

1. Correspóndelle á Comunidade Autónoma a competencia exclusiva en materia de cultura, que comprende as actividades artísticas e culturais que se leven a cabo en Andalucía, así como o fomento da cultura, en relación co cal se inclúe o fomento e a difusión da creación e a produción teatral, musical, da industria cinematográfica e audiovisual, literaria, de danza e de artes combinadas levadas a cabo en Andalucía; a promoción e a difusión do patrimonio cultural, artístico e monumental e dos centros de depósito cultural de Andalucía e a proxección internacional da cultura andaluza.

Correspóndelle así mesmo á Comunidade Autónoma a competencia exclusiva en materia de coñecemento, conservación, investigación, formación, promoción e difusión do flamenco como elemento singular do patrimonio cultural andaluz.

2. A Comunidade Autónoma asume competencias executivas sobre os museos, as bibliotecas, os arquivos e

outras coleccións de natureza análoga de titularidade estatal situados no seu territorio e cuxa xestión non reserve o Estado para si, o que comprende, en todo caso, a regulación do funcionamento, a organización e o réxime do seu persoal.

3. Correspóndelle á Comunidade Autónoma, salvo o disposto no punto 2, a competencia exclusiva sobre:

1.º Protección do patrimonio histórico, artístico, monumental, arqueolóxico e científico, sen prexuízo do que dispón o artigo 149.1.28.ª da Constitución.

2.º Arquivos, museos, bibliotecas e demais coleccións de natureza análoga que non sexan de titularidade estatal. Conservatorios de música e danza e centros dramáticos e de belas artes de interese para a Comunidade Autónoma.

4. A Xunta de Andalucía colaborará co Estado a través das canles que se establezan de mutuo acordo para a xestión eficaz dos fondos do Arquivo de Indias e da Real Chancelaría.

5. A Comunidade Autónoma participará nas decisións sobre investimentos en bens e equipamentos culturais de titularidade estatal en Andalucía.

6. As actuacións estatais relacionadas coa proxeción internacional da cultura andaluza desenvolveranse no marco dos instrumentos de colaboración e cooperación.

Artigo 69. *Medios de comunicación social e servizos de contido audiovisual.*

1. Correspóndelle á Comunidade Autónoma a competencia exclusiva sobre a organización da prestación do servizo público de comunicación audiovisual da Xunta de Andalucía e dos servizos públicos de comunicación audiovisual de ámbito local, respectando a garantía da autonomía local.

2. A Comunidade Autónoma de Andalucía poderá crear e manter todos os medios de comunicación social necesarios para o cumprimento dos seus fins.

3. Correspóndelle á Comunidade Autónoma o desenvolvemento lexislativo e a execución sobre competencias de medios de comunicación social.

4. Correspóndelle á Comunidade Autónoma a competencia compartida sobre ordenación e regulación e o control dos servizos de comunicación audiovisual que utilicen calquera dos soportes e tecnoloxías dispoñibles dirixidos ao público de Andalucía, así como sobre as ofertas de comunicación audiovisual se se distribúen no territorio de Andalucía.

Artigo 70. *Publicidade.*

Correspóndelle á Comunidade Autónoma de Andalucía a competencia exclusiva sobre a publicidade en xeral e sobre a publicidade institucional sen prexuízo da lexislación do Estado.

Artigo 71. *Turismo.*

Correspóndelle á Comunidade Autónoma a competencia exclusiva en materia de turismo, que inclúe, en todo caso: a ordenación e a planificación do sector turístico; a regulación e a clasificación das empresas e establecementos turísticos e a xestión da rede de establecementos turísticos de titularidade da Xunta, así como a coordinación cos órganos de administración de Paradores de Turismo de España nos termos que estableza a lexislación estatal; a promoción interna e externa que inclúe a subscripción de acordos con entes estranxeiros e a creación de oficinas no estranxeiro; a regulación dos dereitos e deberes específicos dos usuarios e prestadores de servizos turísticos; a formación sobre o turismo e a

fixación dos criterios, a regulación das condicións e a execución e o control das liñas públicas de axuda e promoción do turismo.

Artigo 72. *Deportes, espectáculos e actividades recreativas.*

1. Correspóndelle á Comunidade Autónoma a competencia exclusiva en materia de deportes e de actividades de tempo libre, que inclúe a planificación, a coordinación e o fomento destas actividades, así como a regulación e declaración de utilidade pública de entidades deportivas.

2. Correspóndelle á Comunidade Autónoma a competencia exclusiva en materia de espectáculos e actividades recreativas que inclúe, en todo caso, a ordenación do sector, o réxime de intervención administrativa e o control de todo tipo de espectáculos en espazos e locais públicos.

Artigo 73. *Políticas de xénero.*

1. Correspóndelle á Comunidade Autónoma a competencia exclusiva en materia de políticas de xénero que, respectando o establecido polo Estado no exercicio da competencia que lle atribúe o artigo 149.1.1.ª da Constitución, inclúe, en todo caso:

a) A promoción da igualdade de homes e mulleres en todos os ámbitos sociais, laborais, económicos ou representativos.

Atribúeselle, expresamente á Comunidade Autónoma a facultade de ditar normativas propias ou de desenvolvemento nesta materia.

b) A planificación e execución de normas e plans en materia de políticas para a muller, así como o establecemento de accións positivas para erradicar a discriminación por razón de sexo.

c) A promoción do asociacionismo de mulleres.

2. Correspóndelle á Comunidade Autónoma a competencia compartida en materia de loita contra a violencia de xénero, a planificación de actuacións e a capacidade de avaliación e proposta ante a Administración central. A Comunidade Autónoma poderá establecer medidas e instrumentos para a sensibilización sobre a violencia de xénero e para a súa detección e prevención, así como regular servizos e destinar recursos propios para conseguir unha protección integral das mulleres que sufriron ou sofren este tipo de violencia.

Artigo 74. *Políticas de xuventude.*

Correspóndelle á Comunidade Autónoma a competencia exclusiva en materia de xuventude, que inclúe, en todo caso:

a) A promoción do desenvolvemento persoal e social dos mozos así como as actividades de fomento ou normativas dirixidas a conseguir o acceso destes ao traballo, á vivenda e á formación profesional.

b) O deseño, a aplicación e avaliación de políticas e plans destinados á xuventude.

c) A promoción do asociacionismo xuvenil, da participación dos mozos, da mobilidade internacional e do turismo xuvenil.

d) A regulación e xestión de actividades e instalacións destinadas á xuventude.

Artigo 75. *Caixas de aforro, entidades de crédito, bancos, seguros e mutualidades non integradas no sistema de Seguridade Social.*

1. Correspóndelle á Comunidade Autónoma, en materia de caixas de aforro con domicilio en Andalucía, caixas rurais e entidades cooperativas de crédito, a com-

petencia exclusiva sobre a regulación da súa organización, sen prexuízo do establecido nos artigos 149.1.11.^a e 149.1.13.^a da Constitución. Esta competencia inclúe, en todo caso:

- a) A determinación dos seus órganos reitores e da forma en que os distintos intereses sociais deben estar representados.
- b) O estatuto xurídico dos seus órganos reitores e dos demais cargos.
- c) O réxime xurídico da creación, a fusión, a liquidación e o rexistro.
- d) O exercicio das potestades administrativas con relación ás fundacións que se creen.
- e) A regulación das agrupacións de caixas de aforro con sede social en Andalucía e das restantes entidades a que se refire esta epígrafe.

2. Correspóndelle á Comunidade Autónoma, en materia de caixas de aforro con domicilio en Andalucía, caixas rurais e entidades cooperativas de crédito, a competencia compartida sobre a actividade financeira, de acordo cos principios, regras e estándares mínimos que establezan as bases estatais, que inclúe, en todo caso, a regulación da distribución dos excedentes e da obra social das caixas. Así mesmo, a Comunidade Autónoma de Andalucía efectuará o seguimento do proceso de emisión e distribución de cotas participativas, exceptuando os aspectos relativos ao réxime de ofertas públicas de vendas ou subscripción de valores e admisión a negociación, á estabilidade financeira e á solvencia.

3. Correspóndelle á Comunidade Autónoma, en materia de caixas de aforro con domicilio en Andalucía, caixas rurais e entidades cooperativas de crédito, a competencia compartida sobre disciplina, inspección e sanción. Esta competencia inclúe, en todo caso, o establecemento de infraccións e sancións adicionais en materias da súa competencia.

4. A Comunidade Autónoma, de acordo co establecido na lexislación estatal, colabora nas actividades de inspección e sanción que o Ministerio de Economía e Facenda e o Banco de España exercen sobre as caixas de aforro con domicilio en Andalucía, caixas rurais e entidades cooperativas de crédito.

5. Correspóndelle á Comunidade Autónoma, no marco das bases do Estado, o desenvolvemento lexislativo e a execución das seguintes materias: ordenación do crédito, a banca e os seguros, mutualidades e xestoras de plans de pensións non integradas na Seguridade Social.

6. Correspóndelle á Comunidade Autónoma a competencia exclusiva sobre a estrutura, a organización e o funcionamento das mutualidades de previsión social non integradas no sistema de Seguridade Social.

7. Correspóndelle á Comunidade Autónoma a competencia compartida sobre a estrutura, a organización, o funcionamento e a actividade das entidades de crédito, distintas das caixas de aforro e cooperativas de crédito, entidades xestoras e fondos de pensións, entidades aseguradoras, distintas de cooperativas de seguros e mutualidades de previsión social e mediadores de seguros privados.

Artigo 76. *Función pública e estatística.*

1. En materia de función pública correspóndelle á Comunidade Autónoma o desenvolvemento lexislativo e a execución nos termos do artigo 149.1.18.^a da Constitución.

2. Correspóndelle á Xunta de Andalucía, en materia de función pública e persoal ao servizo da Administración, respectando o principio de autonomía local:

- a) A competencia exclusiva sobre a planificación, organización xeral, a formación e a acción social da súa

función pública en todos os sectores materiais de prestación dos servizos públicos da comunidade autónoma.

b) A competencia compartida sobre o réxime estatutario do persoal ao servizo das administracións andaluzas.

c) A competencia exclusiva, en materia de persoal laboral, sobre a adaptación ás necesidades derivadas da organización administrativa e sobre a formación deste persoal.

3. Correspóndelle á Comunidade Autónoma a competencia exclusiva sobre estatística para fins da comunidade, a planificación estatística, a creación, a xestión e a organización dun sistema estatístico propio. A Comunidade Autónoma de Andalucía participará e colaborará na elaboración de estatísticas de alcance supraautonómico.

Artigo 77. *Notariado e rexistros públicos.*

Correspóndelle á Comunidade Autónoma a competencia executiva sobre:

- 1.º O nomeamento de notarios e rexistradores e o establecemento de demarcacións notariais e rexistrais.
- 2.º Rexistro Civil.
- 3.º Arquivos de protocolos notariais, de libros rexistrais da propiedade, mercantís e civís.

Artigo 78. *Consultas populares.*

Correspóndelle á Xunta de Andalucía a competencia exclusiva para o establecemento do réxime xurídico, das modalidades, do procedemento, da realización e da convocatoria por ela mesma ou polos entes locais no ámbito das súas competencias de enquisas, audiencias públicas, foros de participación e calquera outro instrumento de consulta popular, coa excepción do referendo.

Artigo 79. *Asociacións, fundacións e corporacións de dereito público.*

1. Correspóndelle á Comunidade Autónoma, respectando as condicións básicas establecidas polo Estado para garantir a igualdade no exercicio do dereito e a reserva de lei orgánica, a competencia exclusiva sobre o réxime xurídico das asociacións que desenvolvan principalmente as súas funcións en Andalucía.

2. Correspóndelle á Comunidade Autónoma a competencia exclusiva sobre as academias e o réxime xurídico das fundacións que desenvolvan principalmente as súas funcións en Andalucía.

3. Correspóndelle á Comunidade Autónoma no non afectado polo artigo 149.1.18.^a da Constitución competencias exclusivas sobre:

a) Cámaras de comercio, industria e navegación; cámaras da propiedade, de ser o caso, agrarias e confrarías de pescadores, e outras de natureza equivalente; consellos reguladores de denominacións de orixe.

b) Colexios profesionais e exercicio das profesións tituladas de acordo co artigo 36 da Constitución e coa lexislación do Estado.

4. Correspóndelle á Comunidade Autónoma a competencia sobre a definición das corporacións, os requisitos para a súa creación e para ser membros delas no marco da lexislación básica do Estado.

Artigo 80. *Administración de xustiza.*

A Comunidade Autónoma ten competencias compartidas en materia de administración de xustiza, de acordo co establecido na Lei orgánica do poder xudicial, que inclúen a xestión dos recursos materiais, a organización dos medios humanos ao servizo da Administración de xustiza, as demarcacións territoriais dos órganos xurisdic-

cionais, os concursos e oposicións de persoal non xudicial e cantas competencias executivas lle atribúe o título V do presente estatuto e a lexislación estatal.

Artigo 81. *Xogo.*

1. Correspóndelle á Comunidade Autónoma a competencia exclusiva en materia de xogos, apostas e casinos, incluídas as modalidades por medios informáticos e telemáticos, cando a actividade se desenvolva exclusivamente en Andalucía.

2. A autorización de novas modalidades de xogo e apostas de ámbito estatal, ou ben a modificación das existentes, require a deliberación na Comisión Bilateral Xunta de Andalucía-Estado prevista no título IX e o informe previo da Xunta de Andalucía.

Artigo 82. *Protección de datos.*

Correspóndelle á Comunidade Autónoma de Andalucía a competencia executiva sobre protección de datos de carácter persoal, xestionados polas institucións autonómicas de Andalucía, Administración autonómica, administracións locais e outras entidades de dereito público e privado dependentes de calquera delas, así como polas universidades do sistema universitario andaluz.

Artigo 83. *Denominacións de orixe e outras mencións de calidade.*

Correspóndelle á Comunidade Autónoma, respectando o disposto no artigo 149.1.13.^a da Constitución, a competencia exclusiva sobre denominacións de orixe e outras mencións de calidade, que inclúe, en todo caso, o réxime xurídico de creación e funcionamento, o recoñecemento das denominacións ou indicacións, a aprobación das súas normas reguladoras e todas as facultades administrativas de xestión e control da actuación daquelas.

Artigo 84. *Organización de servizos básicos.*

1. A Comunidade Autónoma poderá organizar e administrar todos os servizos relacionados coa educación, a sanidade e os servizos sociais e exercerá a tutela das institucións e entidades nestas materias, sen prexuízo da alta inspección do Estado, que conduce ao cumprimento das funcións e competencias contidas neste artigo.

2. A Comunidade Autónoma de Andalucía axustará o exercicio das competencias que asuma nas materias expresadas no punto anterior aos criterios de participación democrática de todos os interesados, así como dos sindicatos de traballadores e asociacións empresariais nos termos que a lei estableza.

Artigo 85. *Exercicio das funcións e servizos inherentes ás competencias da Comunidade Autónoma.*

1. No ámbito das competencias que se lle atribúen no presente estatuto, correspóndenlle á Comunidade Autónoma de Andalucía, ademais das facultades e funcións expresamente recollidas nel, todas aquelas que, pola súa natureza, resulten inherentes ao seu pleno exercicio.

2. O exercicio das funcións e dos servizos inherentes ás competencias recollidas neste título entenderase conforme o establecido no título VIII da Constitución.

Artigo 86. *Participación na ordenación xeral da actividade económica.*

A Xunta de Andalucía participa na elaboración das decisións estatais que afectan a ordenación xeral da acti-

vidade económica no marco do establecido no artigo 131.2 da Constitución.

Artigo 87. *Procesos de designación dos membros dos organismos económicos e sociais.*

1. A participación da Comunidade Autónoma de Andalucía nos procesos de designación dos membros dos órganos e institucións do Estado de carácter económico e social que se sinalan a seguir levarase a cabo nos termos que establezan a Constitución e a lexislación estatal aplicable:

1.º O Banco de España, a Comisión Nacional do Mercado de Valores, a Comisión do Mercado das Telecomunicacións, e os organismos que eventualmente os substitúan, e os demais organismos estatais que exerzan funcións de autoridade reguladora sobre materias de relevancia económica e social relacionadas coas competencias da Comunidade Autónoma.

2.º Os organismos económicos e enerxéticos, as institucións financeiras e as empresas públicas do Estado cuxa competencia se estenda ao territorio de Andalucía e que non sexan obxecto de traspaso.

3.º O Tribunal de Contas, o Consello Económico e Social, a Axencia Tributaria, a Comisión Nacional de Enerxía, a Axencia Española de Protección de Datos, o Consello de Radio e Televisión, os organismos que eventualmente os substitúan e os que se creen nestes ámbitos.

2. A participación nas designacións a que se refiren os puntos anteriores correspóndelle ao Parlamento, ou ben co seu acordo, nos termos establecidos pola lei.

3. A Xunta de Andalucía, se a natureza do ente o require e a súa sede principal non está en Andalucía, poderá solicitarlle ao Estado a creación de delegacións territoriais dos organismos a que se refire o punto 1.1.º

Artigo 88. *Coordinación co Estado.*

A coordinación da Xunta de Andalucía co Estado levarase a cabo a través dos mecanismos multilaterais e bilaterais previstos no título IX.

TÍTULO III

Organización territorial da Comunidade Autónoma

Artigo 89. *Estrutura territorial.*

1. Andalucía organízase territorialmente en municipios, provincias e demais entidades territoriais que se poidan crear por lei.

2. A Administración da comunidade autónoma e as administracións locais axustarán as súas relacións aos principios de información mutua, coordinación, colaboración e respecto aos ámbitos competenciais correspondentes determinados neste estatuto, na lexislación básica do Estado e na normativa autonómica de desenvolvemento, con plena observancia da garantía institucional da autonomía local recoñecida pola Constitución e pola Carta Europea da Autonomía Local.

Artigo 90. *Principios da organización territorial.*

A organización territorial de Andalucía rexerese polos principios de autonomía, responsabilidade, cooperación, desconcentración, descentralización, subsidiariedade, coordinación, suficiencia financeira e lealdade institucional.

Artigo 91. *O municipio.*

1. O municipio é a entidade territorial básica da comunidade autónoma. Goza de personalidade xurídica propia e de plena autonomía no ámbito dos seus intereses. A súa representación, goberno e administración corresponden aos respectivos concellos.

2. A alteración de termos municipais e a fusión de municipios limítrofes da mesma provincia realizaranse de acordo coa lexislación que dite a Comunidade Autónoma no marco da lexislación básica do Estado.

3. Os municipios dispoñen de plena capacidade de autoorganización dentro do marco das disposicións xerais establecidas por lei en materia de organización e funcionamento municipal.

Artigo 92. *Competencias propias dos municipios.*

1. O estatuto garántelle aos municipios un núcleo competencial propio que será exercido con plena autonomía con suxeición só aos controis de constitucionalidade e legalidade.

2. Os concellos teñen competencias propias sobre as seguintes materias, nos termos que determinen as leis:

- a) Ordenación, xestión, execución e disciplina urbanística.
- b) Planificación, programación e xestión de vivendas e participación na planificación da vivenda de protección oficial.
- c) Xestión dos servizos sociais comunitarios.
- d) Ordenación e prestación dos seguintes servizos básicos: abastecemento de auga e tratamento de augas residuais; iluminación pública; recollida e tratamento de residuos; limpeza viaria; prevención e extinción de incendios e transporte público de viaxeiros.
- e) Conservación de vías públicas urbanas e rurais.
- f) Ordenación da mobilidade e accesibilidade de persoas e vehículos nas vías urbanas.
- g) Cooperación con outras administracións públicas para a promoción, defensa e protección do patrimonio histórico e artístico andaluz.
- h) Cooperación con outras administracións públicas para a promoción, defensa e protección do ambiente e da saúde pública.
- i) A regulación das condicións de seguranza nas actividades organizadas en espazos públicos e nos lugares de concorrencia pública.
- j) Defensa de usuarios e consumidores.
- k) Promoción do turismo.
- l) Promoción da cultura, así como planificación e xestión de actividades culturais.
- m) Promoción do deporte e xestión de equipamentos deportivos de uso público.
- n) Cemiterio e servizos funerarios.
- ñ) As restantes materias que con este carácter sexan establecidas polas leis.

Artigo 93. *Transferencia e delegación de competencias nos concellos.*

1. Por lei, aprobada por maioría absoluta, regularase a transferencia e delegación de competencias nos concellos sempre coa necesaria suficiencia financeira para poder desenvolverla e de acordo cos principios de legalidade, responsabilidade, transparencia, coordinación e lealdade institucional, e quedará no ámbito da Xunta de Andalucía a súa planificación e o seu control.

2. As competencias da Comunidade de Andalucía que se transfiran ou deleguen aos municipios andaluces, posibilitando que estes poidan seguir políticas propias, deberán estar referidas substancialmente á prestación ou exercicio destas. A comunidade seguirá mantendo, cando

se considere conveniente, as facultades de ordenación, planificación e coordinación xerais.

Artigo 94. *Agrupación de municipios.*

Unha lei regulará as funcións das áreas metropolitanas, das mancomunidades, dos consorcios e daqueloutras agrupacións de municipios que se establezan, para o cal se terán en conta as diferentes características demográficas, xeográficas, funcionais, organizativas, de dimensión e capacidade de xestión dos distintos entes locais.

Artigo 95. *Órgano de relación da Xunta de Andalucía e os concellos.*

Unha lei da comunidade autónoma regulará a creación, a composición e as funcións dun órgano mixto con representación da Xunta de Andalucía e dos concellos andaluces, que funcionará como ámbito permanente de diálogo e colaboración institucional e será consultado na tramitación parlamentaria das disposicións lexislativas e plans que afecten de forma específica as corporacións locais.

Artigo 96. *A provincia.*

1. A provincia é unha entidade local con personalidade xurídica propia, determinada pola agrupación de municipios. Calquera alteración dos límites provinciais deberá ser aprobada polas Cortes Xerais mediante lei orgánica.

2. O Goberno e a Administración autónoma da provincia correspóndenlle á Deputación, como órgano representativo dela.

3. Serán competencias da Deputación as seguintes:

a) A xestión das funcións propias da coordinación municipal, asesoramento, asistencia e cooperación cos municipios, especialmente os de menor poboación que requiran destes servizos, así como a posible prestación dalgúns servizos supramunicipais, nos termos e supostos que estableza a lexislación da comunidade autónoma.

b) As que con carácter específico e para o fomento e a administración dos intereses peculiares da provincia lle veñan atribuídas pola lexislación básica do Estado e pola lexislación que dite a Comunidade Autónoma en desenvolvemento dela.

c) As que poida delegarlle para o seu exercicio a Comunidade Autónoma, sempre baixo a dirección e o control desta.

4. A Xunta de Andalucía coordinará a actuación das deputacións, no que se refire ás competencias recollidas no punto 3 do presente artigo, en materias de interese xeral para Andalucía. A apreciación do interese xeral e as fórmulas de coordinación estableceranse por unha lei aprobada por maioría absoluta do Parlamento de Andalucía e no marco do que dispoña a lexislación básica do Estado. En todo caso, a Comunidade Autónoma coordinará os plans provinciais de obras e servizos.

Artigo 97. *Comarcas.*

1. A comarca configúrase como a agrupación voluntaria de municipios limítrofes con características xeográficas, económicas, sociais e históricas afíns.

2. Por lei do Parlamento de Andalucía poderase regular a creación de comarcas, que establecerá, tamén, as súas competencias. Requirirase en todo caso o acordo dos concellos afectados e a aprobación do Consello de Goberno.

Artigo 98. *Lei de réxime local.*

1. Unha lei de réxime local, no marco da lexislación básica do Estado, regulará as relacións entre as institucións da Xunta de Andalucía e os entes locais, así como as técnicas de organización e de relación para a cooperación e a colaboración entre os entes locais e entre estes e a Administración da comunidade autónoma, incluíndo as distintas formas asociativas mancomunais, convencionais e consorciais, así como cantas materias se deduzan do artigo 60.

2. A Lei de réxime local terá en conta as diferentes características demográficas, xeográficas, funcionais, organizativas, de dimensión e capacidade de xestión dos distintos entes locais.

TÍTULO IV**Organización institucional da Comunidade Autónoma****Artigo 99. *A Xunta de Andalucía.***

1. A Xunta de Andalucía é a institución en que se organiza politicamente o autogoberno da comunidade autónoma. A Xunta de Andalucía está integrada polo Parlamento de Andalucía, a Presidencia da Xunta e o Consello de Goberno.

2. Forman parte tamén da organización da Xunta de Andalucía as institucións e órganos regulados no capítulo VI.

CAPÍTULO I**O Parlamento de Andalucía****Artigo 100. *Representación e inviolabilidade.***

1. O Parlamento de Andalucía representa o pobo andaluz.

2. O Parlamento de Andalucía é inviolable.

Artigo 101. *Composición, elección e mandato.*

1. O Parlamento estará composto por un mínimo de 109 deputados e deputadas, elixidos por sufraxio universal, igual, libre, directo e secreto.

Os membros do Parlamento representan toda Andalucía e non están suxeitos a mandato imperativo.

2. O Parlamento é elixido por catro anos. O mandato dos deputados remata catro anos despois da súa elección ou o día de disolución da Cámara. En ambos os casos, o mandato dos deputados titulares e suplentes que integran a Deputación Permanente prorrogarase ata a constitución da nova cámara.

3. Os deputados gozarán, aínda despois de ter cesado no seu mandato, de inviolabilidade polas opinións manifestadas en actos parlamentarios e polos votos emitidos no exercicio do seu cargo.

Durante o seu mandato non poderán ser detidos polos actos delictivos cometidos no territorio de Andalucía, senón en caso de flagrante delito, e corresponderalle decidir, en todo caso, sobre a súa inculpación, prisión, o seu procesamento e xuízo ao Tribunal Superior de Xustiza de Andalucía. Fóra deste territorio, a responsabilidade penal será exixible, nos mesmos termos, perante a Sala do Penal do Tribunal Supremo.

Artigo 102. *Autonomía parlamentaria.*

1. O Parlamento goza de plena autonomía regulamentaria, orzamentaria, administrativa e disciplinaria.

2. O Parlamento dotarase do seu propio regulamento de organización e funcionamento, cuxa aprobación ou reforma requirirán o voto da maioría absoluta dos deputados.

3. O Regulamento do Parlamento establecerá o Estatuto do deputado.

4. O Parlamento elabora e aproba o seu orzamento e, nos termos que establezan as súas propias disposicións, posúe facultades plenas para a súa modificación, execución, liquidación e o seu control.

Artigo 103. *Organización e funcionamento.*

1. O Parlamento elixirá de entre os seus membros o presidente ou presidenta, a Mesa e a Deputación Permanente.

2. O Parlamento funcionará en Pleno e comisións. O Pleno poderá delegar nas comisións lexislativas a aprobación de proxectos e proposicións de lei e establecerá de ser o caso os criterios pertinentes. O Pleno poderá solicitar en calquera momento o debate e votación dos proxectos ou proposicións de lei que fosen obxecto desta delegación. Correspóndelle en todo caso ao Pleno a aprobación das leis de contido orzamentario e tributario e de todas as que requiran unha maioría cualificada de acordo co presente estatuto.

3. O Parlamento reunirse en sesións ordinarias e extraordinarias. Os períodos ordinarios serán dous por ano e durarán un total de oito meses como mínimo. O primeiro iniciarase en setembro e o segundo en febreiro. As sesións extraordinarias deberán ser convocadas polo seu presidente, logo da aprobación pola Deputación Permanente, por petición desta, dunha cuarta parte dos deputados ou do número de grupos parlamentarios que o regulamento determine, así como por petición do presidente da Xunta ou do Consello de Goberno.

4. O Regulamento do Parlamento determinará o procedemento de elección do seu presidente e da Mesa; a composición e as funcións da Deputación Permanente; as relacións entre Parlamento e Consello de Goberno; o número mínimo de deputados para a formación dos grupos parlamentarios; o procedemento lexislativo; as funcións da Xunta de Voceiros e o procedemento, de ser o caso, de elección dos senadores representantes da comunidade autónoma. Os grupos parlamentarios participarán na Deputación Permanente e en todas as comisións en proporción aos seus membros.

Artigo 104. *Réxime electoral.*

1. A circunscrición electoral é a provincia. Ningunha provincia terá máis do dobre de deputados ca outra.

2. A elección verificarase atendendo a criterios de representación proporcional.

3. As eleccións terán lugar entre os trinta e sesenta días posteriores á expiración do mandato. Os deputados electos deberán ser convocados para a sesión constitutiva do Parlamento dentro dos vinte e cinco días seguintes á realización das eleccións.

4. Serán electores e elixibles todos os andaluces e andaluzas maiores de dezaoitto anos que estean en pleno gozo dos seus dereitos políticos.

A Comunidade Autónoma facilitaralles o exercicio do dereito de voto aos andaluces que se encontren fóra de Andalucía.

Artigo 105. *Lei electoral.*

1. A Lei electoral, que requirirá maioría absoluta para a súa aprobación, regulará a convocatoria de eleccións, o procedemento electoral, o sistema electoral e a fórmula de atribución de escaños, as causas de inelexibilidade e incompatibilidade para as eleccións ao Parlamento de

Andalucía, así como as subvencións e os gastos electorais e o seu control.

2. Esta lei establecerá criterios de igualdade de xénero para a elaboración das listas electorais e regulará a obriga dos medios de comunicación de titularidade pública de organizar debates electorais entre as formacións políticas con representación parlamentaria.

Artigo 106. *Funcións.*

Correspóndelle ao Parlamento de Andalucía:

1.º O exercicio da potestade lexislativa propia da Comunidade Autónoma, así como a que lle corresponda de acordo co artigo 150.1 e 2 da Constitución.

2.º A orientación e o impulso da acción do Consello de Goberno.

3.º O control sobre a acción do Consello de Goberno e sobre a acción da Administración situada baixo a súa autoridade. Con esta finalidade poderanse crear, de ser o caso, comisións de investigación, ou atribuír esta facultade ás comisións permanentes.

4.º O exame, a emenda e a aprobación dos orzamentos.

5.º A potestade de establecer e de exixir tributos, así como a autorización de emisión de débeda pública e do recurso ao crédito, nos termos que estableza a lei orgánica a que se refire o artigo 157.3 da Constitución española.

6.º A elección do presidente da Xunta.

7.º A exixencia de responsabilidade política ao Consello de Goberno.

8.º A apreciación, se for o caso, da incapacidade do presidente da Xunta.

9.º A presentación de proposicións de lei ao Congreso dos Deputados nos termos do artigo 87.2 da Constitución.

10.º A autorización ao Consello de Goberno para obrigarse nos convenios e acordos de colaboración co outras comunidades autónomas, de acordo coa Constitución e con este estatuto.

11.º A aprobación dos plans económicos.

12.º O exame e a aprobación da Conta Xeral da Comunidade Autónoma, sen prexuízo do control atribuído á Cámara de Contas.

13.º A ordenación básica dos órganos e servizos da comunidade autónoma.

14.º O control das empresas públicas andaluzas.

15.º O control dos medios de comunicación social dependentes da comunidade autónoma.

16.º A interposición de recursos de inconstitucionalidade e a comparecencia nos procesos constitucionais de acordo co que estableza a Lei orgánica do Tribunal Constitucional.

17.º A designación, se for o caso, dos senadores e senadoras que lle correspondan á comunidade autónoma, de acordo co establecido na Constitución. A designación poderá caer en calquera cidadán que teña a condición política de andaluz.

18.º A solicitude ao Estado da atribución, transferencia ou delegación de facultades no marco do disposto no artigo 150. 1 e 2 da Constitución.

19.º As demais atribucións que deriven da Constitución, deste estatuto e do resto do ordenamento xurídico.

Artigo 107. *Presenza equilibrada de homes e mulleres nos nomeamentos e designacións.*

Nos nomeamentos e designacións de institucións e órganos que corresponda efectuar ao Parlamento de Andalucía rexerá o principio de presenza equilibrada entre homes e mulleres.

CAPÍTULO II

Elaboración das normas

Artigo 108. *Potestade lexislativa.*

O Parlamento exerce a potestade lexislativa mediante a elaboración e aprobación das leis. As leis que afectan a organización territorial, o réxime electoral ou a organización das institucións básicas, requirirán o voto favorable da maioría absoluta do Pleno do Parlamento nunha votación final sobre o conxunto do texto, salvo aqueles supostos para os cales o estatuto exixa maioría cualificada.

Artigo 109. *Decretos lexislativos.*

1. O Parlamento poderá delegar no Consello de Goberno a potestade de ditar normas con rango de lei de conformidade co previsto neste artigo.

2. Están excluídas da delegación lexislativa as seguintes materias:

- As leis de reforma do Estatuto de autonomía.
- As leis do orzamento da Comunidade Autónoma.
- As leis que requiran calquera maioría cualificada do Parlamento.
- As leis relativas ao desenvolvemento dos dereitos e deberes regulados neste estatuto.
- Outras leis en que así se dispoña neste estatuto.

3. A delegación lexislativa para a formación de textos articulados outorgarase mediante unha lei de bases que fixará, polo menos, o seu obxecto e alcance, os principios e criterios que se deben seguir no seu exercicio e o prazo de exercicio. De ser o caso, poderá establecer fórmulas adicionais de control.

A delegación lexislativa esgótase polo uso que dela faga o Goberno mediante a publicación da norma correspondente. Non se poderá entender concedida de modo implícito ou por tempo indeterminado.

A lei de bases non poderá autorizar, en ningún caso, a súa propia modificación, nin facultar para ditar normas de carácter retroactivo.

4. A delegación lexislativa para a refundición de textos articulados outorgarase mediante lei ordinaria, que fixará o contido da delegación e especificará se se debe formular un texto único ou inclúe a regularización e harmonización de diferentes textos legais.

5. Cando unha proposición de lei ou unha emenda for contraria a unha delegación lexislativa en vigor, o Goberno está facultado para se opor á súa tramitación. En tal suposto poderase presentar unha proposición de lei para a derogación total ou parcial da lei de delegación.

Artigo 110. *Decretos lei.*

1. En caso de extraordinaria e urxente necesidade, o Consello de Goberno poderá ditar medidas lexislativas provisionais en forma de decretos lei, que non poderán afectar os dereitos establecidos neste estatuto, o réxime electoral, nin as institucións da Xunta de Andalucía. Non se poderán aprobar por decreto lei os orzamentos de Andalucía.

2. Os decretos lei quedarán derogados se no prazo improrrogable de trinta días subseguintes á súa promulgación non son validados expresamente polo Parlamento logo dun debate e dunha votación de totalidade. Durante o prazo establecido neste punto, o Parlamento poderá acordar a tramitación dos decretos lei como proxectos de lei polo procedemento de urxencia.

Artigo 111. *Iniciativa lexislativa.*

1. A iniciativa lexislativa correspóndelles aos deputados, nos termos previstos no Regulamento do Parlamento, e ao Consello de Goberno.

2. Unha lei do Parlamento de Andalucía, no marco da lei orgánica prevista no artigo 87.3 da Constitución, regulará tanto o exercicio da iniciativa lexislativa dos concellos como a iniciativa lexislativa popular.

3. A lei regulará as modalidades de consulta popular para asuntos de especial importancia para a Comunidade Autónoma nos termos previstos no artigo 78.

Artigo 112. *Potestade regulamentaria.*

Correspóndelle ao Consello de Goberno de Andalucía a elaboración de regulamentos xerais das leis da comunidade autónoma.

Artigo 113. *Participación cidadá no procedemento lexislativo.*

Os cidadáns, a través das organizacións e asociacións en que se integran, así como as institucións, participarán no procedemento lexislativo nos termos que estableza o Regulamento do Parlamento.

Artigo 114. *Impacto de xénero.*

No procedemento de elaboración das leis e disposicións regulamentarias da comunidade autónoma terase en conta o impacto por razón de xénero do seu contido.

Artigo 115. *Control de constitucionalidade.*

O control de constitucionalidade das disposicións normativas da comunidade autónoma con forza de lei correspóndelle exclusivamente ao Tribunal Constitucional.

Artigo 116. *Promulgación e publicación.*

As leis de Andalucía serán promulgadas, en nome de El-Rei, polo presidente da Xunta, o cal ordenará a súa publicación no Boletín Oficial de la Junta de Andalucía no prazo de quince días desde a súa aprobación, así como no Boletín Oficial del Estado. Para os efectos da súa vixencia rexerá a data de publicación no Boletín Oficial de la Junta de Andalucía.

CAPÍTULO III**O presidente da Xunta****Artigo 117. *Funcións e responsabilidade ante o Parlamento.***

1. O presidente ou presidenta da Xunta dirixe e coordina a actividade do Consello de Goberno, coordina a Administración da comunidade autónoma, designa e separa os conselleiros e ten a suprema representación da Comunidade Autónoma e a ordinaria do Estado en Andalucía.

2. O presidente poderá delegar temporalmente funcións executivas propias nun dos vicepresidentes ou conselleiros.

3. O presidente é responsable politicamente perante o Parlamento.

4. O presidente poderá propor por iniciativa propia ou por solicitude dos cidadáns, de conformidade co establecido no artigo 78 e na lexislación do Estado, a realización de consultas populares no ámbito da comunidade autónoma, sobre cuestións de interese xeral en materias autonómicas ou locais.

Artigo 118. *Elección e responsabilidade perante os tribunais.*

1. O presidente da Xunta será elixido de entre os seus membros polo Parlamento.

2. O presidente do Parlamento, logo de consulta aos portavoces designados polos partidos ou grupos políticos con representación parlamentaria, propondrá un candidato a presidente da Xunta.

3. O candidato presentaralle o seu programa ao Parlamento. Para ser elixido, o candidato deberá, en primeira votación, obter maioría absoluta. De non a obter, procederase a unha nova votación corenta e oito horas despois da anterior e a confianza entenderase outorgada se obtívese maioría simple na segunda ou sucesivas votacións.

En caso de non se conseguir esta maioría, tramitaranse sucesivas propostas na forma prevista anteriormente. Se, transcorrido o prazo de dous meses a partir da primeira votación, ningún candidato obtívese a maioría simple, o Parlamento quedará automaticamente disolto e o presidente da Xunta en funcións convocará novas eleccións.

4. Unha vez elixido, o presidente será nomeado polo Rei e procederá a designar os membros do Consello de Goberno e a distribuír entre eles as correspondentes funcións executivas.

5. A responsabilidade penal do presidente da Xunta será exixible perante a Sala do Penal do Tribunal Supremo. Perante o mesmo tribunal será exixible a responsabilidade civil en que incorrese o presidente da Xunta con ocasión do exercicio do seu cargo.

CAPÍTULO IV**O Consello de Goberno****Artigo 119. *Composición e funcións.***

1. O Consello de Goberno está integrado polo presidente, os vicepresidentes, de ser o caso, e os conselleiros.

2. O Consello de Goberno de Andalucía é o órgano colexiado que, no marco das súas competencias, exerce a dirección política da comunidade autónoma, dirixe a Administración e desenvolve as funcións executivas e administrativas da Xunta de Andalucía.

3. No ámbito das competencias da Comunidade Autónoma correspóndelle ao Consello de Goberno e a cada un dos seus membros o exercicio da potestade regulamentaria.

4. Correspóndelle ao Consello de Goberno a interposición de recursos de inconstitucionalidade e conflitos de competencia, así como a comparecencia nos procesos constitucionais de acordo co que estableza a Lei orgánica do Tribunal Constitucional.

5. O Consello de Goberno, por conduto do seu presidente, poderalles formular conflitos de xurisdición aos xuíces e tribunais conforme as leis reguladoras daqueles.

Artigo 120. *Cesamento.*

O Consello de Goberno cesa logo da realización de eleccións ao Parlamento, e nos casos de perda de cuestión de confianza ou aprobación de moción de censura, dimisión, incapacidade, condena penal firme que inhabilite para o desempeño de cargo público ou falecemento do presidente. O Consello de Goberno cesante continuará en funcións ata a toma de posesión do novo Consello de Goberno.

Artigo 121. *Estatuto e réxime xurídico.*

O réxime xurídico e administrativo do Consello de Goberno e o estatuto dos seus membros será regulado

por lei do Parlamento de Andalucía, que determinará as causas de incompatibilidade daqueles. O presidente e os conselleiros non poderán exercer ningunha actividade laboral, profesional ou empresarial.

Artigo 122. Responsabilidade ante os tribunais.

1. A responsabilidade penal dos conselleiros será exigible perante a Sala do Penal do Tribunal Supremo. Non obstante, para os delitos cometidos no ámbito territorial da súa xurisdición, será exigible perante o Tribunal Superior de Xustiza de Andalucía.

2. Ante este último tribunal será exigible a responsabilidade civil en que estas persoas incorresen con ocasión do exercicio dos seus cargos.

Artigo 123. Potestade expropiatoria e responsabilidade patrimonial.

1. O Consello de Goberno poderá exercer a potestade expropiatoria conforme a lexislación estatal e autonómica vixente na materia.

2. A Comunidade Autónoma indemnizará os particulares por toda lesión que sufran nos seus bens ou dereitos, agás nos casos de forza maior, sempre que a lesión sexa consecuencia do funcionamento dos seus servizos públicos.

CAPÍTULO V

Das relacións entre o Parlamento e o Consello de Goberno

Artigo 124. Responsabilidade solidaria do Consello de Goberno.

O Consello de Goberno responde politicamente ante o Parlamento de forma solidaria, sen prexuízo da responsabilidade directa de cada conselleiro pola súa xestión.

Artigo 125. Cuestión de confianza.

1. O presidente da Xunta, logo de deliberación do Consello de Goberno, pode formular ante o Parlamento a cuestión de confianza sobre o seu programa ou sobre unha declaración de política xeral. A confianza enténdese outorgada cando vote a favor dela a maioría simple dos deputados.

2. Se o Parlamento negase a súa confianza, o presidente da Xunta presentará a súa dimisión ante o Parlamento, cuxo presidente convocará, no prazo máximo de quince días, a sesión plenaria para a elección de novo presidente da Xunta, de acordo co procedemento do artigo 118.

Artigo 126. Moción de censura.

1. O Parlamento pode exixir a responsabilidade política do Consello de Goberno mediante a adopción por maioría absoluta da moción de censura. Esta deberá ser proposta, polo menos, por unha cuarta parte dos parlamentarios e deberá incluír un candidato ou candidata á Presidencia da Xunta. A moción de censura non poderá ser votada ata que transcorran cinco días desde a súa presentación. Se a moción de censura non fose aprobada polo Parlamento, os seus asinantes non poderán presentar outra durante o mesmo período de sesións.

2. Se o Parlamento adoptase unha moción de censura, o presidente da Xunta presentará a súa dimisión ante o Parlamento e o candidato incluído naquela entenderase investido da confianza da Cámara. El-Rei nomeará presidente da Xunta.

Artigo 127. Disolución do Parlamento.

1. O presidente da Xunta, logo de deliberación do Consello de Goberno e baixo a súa exclusiva responsabilidade, poderá decretar a disolución do Parlamento. O decreto de disolución fixará a data das eleccións.

2. A disolución non poderá ter lugar cando estea en trámite unha moción de censura.

3. Non procederá nova disolución antes de que transcorra un ano desde a anterior, salvo o disposto no artigo 118.3.

CAPÍTULO VI

Outras institucións de autogoberno

Artigo 128. Defensor do Pobo Andaluz.

1. O Defensor do Pobo Andaluz é o comisionado do Parlamento, designado por este para a defensa dos dereitos e liberdades comprendidos no título I da Constitución e no título I deste estatuto, para cuxo efecto poderá supervisar a actividade das administracións públicas de Andalucía, dándolle conta ao Parlamento.

2. O Defensor do Pobo Andaluz será elixido polo Parlamento por maioría cualificada. A súa organización, as funcións e a duración do mandato regularanse mediante lei.

3. O Defensor do Pobo Andaluz e o Defensor do Pobo designado polas Cortes Xerais colaborarán no exercicio das súas funcións.

Artigo 129. Consello Consultivo.

1. O Consello Consultivo de Andalucía é o superior órgano consultivo do Consello de Goberno e da Administración da Xunta de Andalucía, incluídos os seus organismos e entes suxeitos a dereito público. Así mesmo, é o supremo órgano de asesoramento das entidades locais e dos organismos e entes de dereito público dependentes delas, así como das universidades públicas andaluzas. Tamén é das demais entidades e corporacións de dereito público non integradas na Administración da Xunta de Andalucía, cando as leis sectoriais así o prescriban.

2. O Consello Consultivo exercerá as súas funcións con autonomía orgánica e funcional. Unha lei do Parlamento regulará a súa composición, a competencia e o funcionamento.

Artigo 130. Cámara de Contas.

1. A Cámara de Contas é o órgano de control externo da actividade económica e orzamentaria da Xunta de Andalucía, dos entes locais e do resto do sector público de Andalucía.

2. A Cámara de Contas depende organicamente do Parlamento de Andalucía. A súa composición, a organización e as funcións regularase mediante lei.

Artigo 131. Consello Audiovisual de Andalucía.

1. O Consello Audiovisual é a autoridade audiovisual independente encargada de velar polo respecto dos dereitos, liberdades e valores constitucionais e estatutarios nos medios audiovisuais, tanto públicos coma privados, en Andalucía, así como polo cumprimento da normativa vixente en materia audiovisual e de publicidade.

2. O Consello Audiovisual velará especialmente pola protección da xuventude e da infancia en relación co contido da programación dos medios de comunicación, tanto públicos coma privados, de Andalucía.

3. Unha lei do Parlamento regulará a súa composición, a competencia e o funcionamento.

Artigo 132. Consello Económico e Social.

1. O Consello Económico e Social de Andalucía é o órgano colexiado de carácter consultivo do Goberno da Comunidade Autónoma en materia económica e social, cuxa finalidade primordial é servir de canle de participación e diálogo permanente nos asuntos socioeconómicos.

2. Unha lei do Parlamento regulará a súa composición, a competencia e o funcionamento.

CAPÍTULO VII**A Administración da Xunta de Andalucía****Artigo 133. Principios de actuación e xestión de competencias.**

1. A Administración da Xunta de Andalucía serve con obxectividade ao interese xeral e actúa de acordo cos principios de eficacia, eficiencia, racionalidade organizativa, xerarquía, simplificación de procedementos, descentración, coordinación, cooperación, imparcialidade, transparencia, lealdade institucional, boa fe, protección da confianza lexítima, non-discriminación e proximidade aos cidadáns, con suxeición á Constitución, ao Estatuto e ao resto do ordenamento xurídico.

2. A Administración da Xunta de Andalucía desenvolverá a xestión ordinaria das súas actividades a través dos seus servizos centrais e periféricos.

3. Todos os órganos encargados da prestación de servizos ou da xestión de competencias e atribucións da comunidade autónoma dependen desta e intégranse na súa Administración.

Artigo 134. Participación cidadá.

A lei regulará:

a) A participación dos cidadáns, directamente ou a través das asociacións e organizacións en que se integren, nos procedementos administrativos ou de elaboración de disposicións que os poidan afectar.

b) O acceso dos cidadáns á Administración da Xunta de Andalucía, que comprenderá en todo caso os seus arquivos e rexistros, sen menoscabo das garantías constitucionais e estatutarias, pondo á disposición deles os medios tecnolóxicos necesarios para iso.

Artigo 135. Principio de representación equilibrada de homes e mulleres.

Unha lei regulará o principio de presenza equilibrada de homes e mulleres no nomeamento dos titulares dos órganos directivos da Administración andaluza cuxa designación lle corresponda ao Consello de Goberno ou aos seus membros nos seus respectivos ámbitos. O mesmo principio rexerá nos nomeamentos dos órganos colexiados ou consultivos que corresponda efectuar no ámbito da Administración andaluza.

Artigo 136. Función e empregos públicos.

A lei regulará o Estatuto dos funcionarios públicos da Administración da Xunta de Andalucía, o acceso ao emprego público de acordo cos principios de mérito e capacidade e establecerá un órgano administrativo da función pública resolutorio dos recursos que se interpoñan sobre esta materia.

Artigo 137. Prestación de servizos e cartas de dereitos.

A Administración da Xunta de Andalucía fará pública a oferta e as características de prestación dos servizos, así como as cartas de dereitos dos cidadáns ante ela.

Artigo 138. Avaliación de políticas públicas.

A lei regulará a organización e o funcionamento dun sistema de avaliación das políticas públicas.

Artigo 139. A Comunidade Autónoma como Administración pública.

1. A Comunidade Autónoma é Administración pública para os efectos da Lei reguladora da xurisdición contencioso-administrativa.

2. A Comunidade Autónoma estará exenta de prestar caucións ou depósitos para exercer accións ou interpor recursos.

TÍTULO V**O poder xudicial en Andalucía****CAPÍTULO I****O Tribunal Superior de Xustiza de Andalucía****Artigo 140. O Tribunal Superior de Xustiza de Andalucía.**

1. O Tribunal Superior de Xustiza de Andalucía é o órgano xurisdiccional en que culmina a organización xudicial en Andalucía e é competente, nos termos establecidos pola lei orgánica correspondente, para coñecer dos recursos e dos procedementos nas distintas ordes xurisdicionais e para tutelar os dereitos recoñecidos polo presente estatuto. En todo caso, o Tribunal Superior de Xustiza de Andalucía é competente nas ordes xurisdicionais civil, penal, contencioso-administrativa, social e nos que se puidesen crear no futuro.

2. O Tribunal Superior de Xustiza de Andalucía é a última instancia xurisdiccional de todos os procesos xudiciais iniciados en Andalucía, así como de todos os recursos que se tramiten no seu ámbito territorial, sexa cal for o dereito invocado como aplicable, de acordo coa Lei orgánica do poder xudicial e sen prexuízo da competencia reservada ao Tribunal Supremo. A Lei orgánica do poder xudicial determinará o alcance e contido dos indicados recursos.

3. Correspóndelle ao Tribunal Superior de Xustiza de Andalucía a resolución dos recursos extraordinarios de revisión que autorice a lei contra as resolucións firmes ditadas polos órganos xudiciais de Andalucía. Correspóndelle en exclusiva ao Tribunal de Xustiza de Andalucía a unificación da interpretación do dereito de Andalucía.

Artigo 141. Competencia dos órganos xurisdicionais en Andalucía.

1. A competencia dos órganos xurisdicionais en Andalucía esténdese:

a) Na orde civil, penal e social, a todas as instancias e graos, conforme o establecido na lexislación estatal.

b) Na orde contencioso-administrativa, aos recursos que se deduzan contra os actos e disposicións das administracións públicas nos termos que establece a lexislación estatal.

2. Os conflitos de competencia entre os órganos xudiciais de Andalucía e os do resto de España resolveranse conforme o establecido na Lei orgánica do poder xudicial.

Artigo 142. Competencias do Tribunal Superior de Xustiza.

En todo caso, correspóndelle ao Tribunal Superior de Xustiza de Andalucía, de conformidade co previsto nas leis estatais:

- 1.º Coñecer das responsabilidades que se indican nos artigos 101.3 e 122.
- 2.º Entender dos recursos relacionados cos procesos electorais da comunidade autónoma consonte as leis.
- 3.º Resolver, se for o caso, os conflitos de xurisdición entre órganos da comunidade autónoma.
- 4.º Resolver as cuestións de competencia entre órganos xudiciais de Andalucía.
- 5.º Resolver os conflitos de atribucións entre corporacións locais.

Artigo 143. O presidente do Tribunal Superior de Xustiza e o fiscal superior de Andalucía.

1. O presidente ou presidenta do Tribunal Superior de Xustiza de Andalucía é o representante do poder xudicial en Andalucía. É nomeado por El-Rei, por proposta do Consello Xeral do Poder Xudicial coa participación do Consello de Xustiza de Andalucía nos termos que establece a Lei orgánica do poder xudicial. O presidente ou presidenta da Xunta de Andalucía ordenará a publicación deste nomeamento no Boletín Oficial de la Junta de Andalucía.

2. Os presidentes da Sala do Tribunal Superior de Xustiza de Andalucía serán nomeados por proposta do Consello Xeral do Poder Xudicial e coa participación do Consello de Xustiza de Andalucía nos termos que determine a Lei orgánica do poder xudicial.

3. A memoria anual do Tribunal Superior de Xustiza será presentada, polo seu presidente, perante o Parlamento de Andalucía.

4. O fiscal ou a fiscal superior é o fiscal xefe ou a fiscal xefa do Tribunal Superior de Xustiza de Andalucía, representa o Ministerio Fiscal en Andalucía, será designado nos termos previstos no seu estatuto orgánico e terá as funcións establecidas nel. O presidente ou presidenta da Xunta de Andalucía ordenará a publicación deste nomeamento no Boletín Oficial de la Junta de Andalucía.

5. O fiscal ou a fiscal superior de Andalucía debe enviar unha copia da memoria anual da Fiscalía do Tribunal Superior de Xustiza de Andalucía ao Goberno, ao Consello de Xustiza de Andalucía e ao Parlamento e débea presentar perante este. A Xunta de Andalucía poderá subscribir convenios co Ministerio Fiscal.

CAPÍTULO II

O Consello de Xustiza de Andalucía

Artigo 144. O Consello de Xustiza de Andalucía.

1. O Consello de Xustiza de Andalucía é o órgano de goberno da Administración de xustiza en Andalucía, de acordo co previsto na Lei orgánica do poder xudicial.

2. O Consello de Xustiza de Andalucía está integrado polo presidente ou presidenta do Tribunal Superior de Xustiza de Andalucía, que o preside, e polos membros elixidos entre xuíces, maxistrados, fiscais e xuristas de recoñecido prestixio que se nomeen de acordo co previsto pola Lei orgánica do poder xudicial, correspondéndolle ao Parlamento de Andalucía a designación dos membros que determine esta lei.

3. As funcións do Consello de Xustiza de Andalucía son as previstas na Lei orgánica do poder xudicial, no presente estatuto e nas leis do Parlamento de Andalucía e as que, de ser o caso, lle delegue o Consello Xeral do Poder Xudicial.

4. As atribucións do Consello de Xustiza de Andalucía respecto aos órganos xurisdicionais situados no seu territorio son, conforme o previsto na Lei orgánica do poder xudicial, as seguintes:

- a) Participar na designación do presidente ou presidenta do Tribunal Superior de Xustiza de Andalucía, así como na dos presidentes de sala deste Tribunal Superior e dos presidentes das audiencias provinciais.
- b) Propor ao Consello Xeral do Poder Xudicial e expedir os nomeamentos e os cesamentos dos xuíces e maxistrados incorporados á carreira xudicial temporalmente con funcións de asistencia, apoio ou substitución, así como determinar a adscrición destes xuíces e maxistrados aos órganos xudiciais que requiran medidas de reforzo.

c) Instruír expedientes e, en xeral, exercer as funcións disciplinarias sobre xuíces e maxistrados nos termos previstos polas leis.

d) Participar na planificación da inspección de xulgados e tribunais, ordenar, de ser o caso, a súa inspección e vixilancia e realizar propostas neste ámbito, atender ás ordes de inspección dos xulgados e tribunais que inste o Goberno e dar conta da resolución e das medidas adoptadas.

e) Informar sobre os recursos de alzada interpostos contra os acordos dos órganos de goberno dos tribunais e xulgados de Andalucía.

f) Precisar e aplicar, cando proceda, no ámbito de Andalucía, os regulamentos do Consello Xeral do Poder Xudicial.

g) Informar sobre as propostas de revisión, delimitación e modificación das demarcacións territoriais dos órganos xurisdicionais e sobre as propostas de creación de seccións e xulgados.

h) Presentar unha memoria anual ao Parlamento sobre o estado e o funcionamento da Administración de xustiza en Andalucía.

i) Todas as funcións que lle atribúan a Lei orgánica do poder xudicial e as leis do Parlamento e as que lle delegue o Consello Xeral do Poder Xudicial.

5. As resolucións do Consello de Xustiza de Andalucía en materia de nomeamentos, autorizacións, licenzas e permisos débense adoptar de acordo cos criterios aprobados polo Consello Xeral do Poder Xudicial.

6. O Consello de Xustiza de Andalucía, a través do seu presidente ou presidenta, comunicaralle ao Consello Xeral do Poder Xudicial as resolucións que dite e as iniciativas que emprenda e debe facilitar a información que lle sexa solicitada.

CAPÍTULO III

Competencias da Xunta de Andalucía en materia de administración de xustiza

Artigo 145. Asunción competencial.

A Comunidade Autónoma asume as competencias en materia de xustiza para as cales a lexislación estatal exixa unha previsión estatutaria.

Artigo 146. Oposicións e concursos.

1. A Xunta de Andalucía proponlle ao Goberno do Estado, ao Consello Xeral do Poder Xudicial ou ao Consello de Xustiza de Andalucía, segundo corresponda, a convocatoria de oposicións e concursos para cubrir as prazas vacantes de maxistrados, xuíces e fiscais en Andalucía.

2. O Consello de Xustiza de Andalucía convoca os concursos para cubrir prazas vacantes de xuíces e maxistrados nos termos establecidos na Lei orgánica do poder xudicial.

Artigo 147. Medios persoais.

1. Correspóndelle á Xunta de Andalucía a competencia normativa sobre o persoal non xudicial ao servizo da Administración de xustiza, dentro do respecto ao estatuto xurídico dese persoal establecido pola Lei orgánica do poder xudicial. Nestes termos, esta competencia da Xunta de Andalucía inclúe a regulación:

- a) Da organización deste persoal en corpos e escalas.
- b) Do proceso de selección.
- c) Da promoción interna, da formación inicial e da formación continuada.
- d) Da provisión de destinos e ascensos.
- e) Das situacións administrativas.
- f) Do réxime de retribucións.
- g) Da xornada laboral e do horario de traballo.
- h) Da ordenación da actividade profesional e das funcións.
- i) Das licenzas, dos permisos, das vacacións e das incompatibilidades.
- j) Do rexistro de persoal.
- k) Do réxime disciplinario.

2. Nos mesmos termos, correspóndelle á Xunta de Andalucía a competencia executiva e de xestión en materia de persoal non xudicial ao servizo da Administración de xustiza. Esta competencia inclúe:

- a) Aprobar a oferta de ocupación pública.
- b) Convocar e resolver todos os procesos de selección e a adscrición aos postos de traballo.
- c) Nomear os funcionarios que superen os procesos selectivos.
- d) Impartir a formación, previa e continuada.
- e) Elaborar as relacións de postos de traballo.
- f) Convocar e resolver todos os procesos de provisión de postos de traballo.
- g) Convocar e resolver todos os procesos de promoción interna.
- h) Xestionar o Rexistro de Persoal, coordinado co estatal.
- i) Efectuar toda a xestión deste persoal en aplicación do seu réxime estatutario e retributivo.
- j) Exercer a potestade disciplinaria e impor as sancións que proceda, incluída a separación do servizo.
- k) Exercer todas as demais funcións que sexan necesarias para garantir unha xestión eficaz e eficiente dos recursos humanos ao servizo da Administración de xustiza.

3. Dentro do marco disposto pola Lei orgánica do poder xudicial, por lei do Parlamento pódense crear, de ser o caso, corpos de funcionarios ao servizo da Administración de xustiza, que dependen da función pública da Xunta de Andalucía.

4. A Xunta de Andalucía dispón de competencia exclusiva sobre o persoal laboral ao servizo da Administración de xustiza.

Artigo 148. Medios materiais.

Correspóndelle á Xunta de Andalucía os medios materiais da Administración de xustiza en Andalucía. Esta competencia inclúe en todo caso:

- a) A construción e a reforma dos edificios xudiciais e da fiscalía.
- b) A provisión de bens mobles e materiais para as dependencias xudiciais e fiscais.
- c) A configuración, a implantación e o mantemento de sistemas informáticos e de comunicación, sen prexuízo das competencias de coordinación e homologación que lle corresponden ao Estado para garantir a compatibilidade do sistema.

d) A xestión e a custodia dos arquivos, das pezas de convicción e dos efectos intervidos, en todo aquilo que non teña natureza xurisdiccional.

e) A participación na xestión das contas de depósitos e consignacións xudiciais e dos seus rendementos, tendo en conta o volume da actividade xudicial desenvolvida na comunidade autónoma e o custo efectivo dos servizos e no marco do establecido na lexislación estatal.

f) A xestión, a liquidación e a recadación das taxas xudiciais que estableza a Xunta de Andalucía no ámbito das súas competencias sobre Administración de xustiza.

Artigo 149. Oficina xudicial e institucións e servizos de apoio.

Correspóndelle á Xunta de Andalucía, de acordo coa Lei orgánica do poder xudicial, determinar a creación, o deseño, a organización, a dotación e a xestión das oficinas xudiciais e dos órganos e servizos de apoio aos órganos xurisdiccionais, incluíndo a regulación das institucións, os institutos e os servizos de medicina forense e de toxicología.

Artigo 150. Xustiza gratuíta. Procedementos de mediación e conciliación.

1. Correspóndelle á Xunta de Andalucía a competencia para ordenar os servizos de xustiza gratuíta e de orientación xurídica gratuíta.

2. A Xunta de Andalucía pode establecer os instrumentos e procedementos de mediación e conciliación na resolución de conflitos nas materias da súa competencia.

Artigo 151. Demarcación, planta e capitalidade xudiciais.

1. O Goberno da Xunta de Andalucía, polo menos cada cinco anos, logo do informe do Consello de Xustiza de Andalucía, proporalle ao Goberno do Estado a determinación e a revisión da demarcación e a planta xudicial en Andalucía. Esta proposta, que é preceptiva, deberá acompañar o proxecto de lei que o Goberno lles envíe ás Cortes Xerais.

2. As modificacións da planta xudicial que non comporten reforma lexislativa poderanlle corresponder ao Goberno da Xunta de Andalucía. Así mesmo, a Xunta de Andalucía poderá crear seccións e xulgados, por delegación do Goberno do Estado, nos termos previstos pola Lei orgánica do poder xudicial.

3. A capitalidade das demarcacións xudiciais é fixada por unha lei do Parlamento.

Artigo 152. Xustiza de paz e de proximidade.

1. A Xunta de Andalucía ten competencia sobre a xustiza de paz nos termos que estableza a Lei orgánica do poder xudicial. Nestes mesmos termos correspóndelle ao Consello de Xustiza de Andalucía o nomeamento dos xuíces. A Xunta de Andalucía tamén se fai cargo das súas indemnizacións e é a competente para a provisión dos medios necesarios para o exercicio das súas funcións. Correspóndelle tamén a creación das secretarías e a súa provisión.

2. A Xunta de Andalucía, nas poboacións que se determine e de acordo co establecido pola Lei orgánica do poder xudicial, poderá instar o establecemento dun sistema de xustiza de proximidade que teña por obxectivo resolver conflitos menores con celeridade e eficacia.

Artigo 153. Cláusula subrogatoria.

A Xunta de Andalucía exercerá, ademais, as funcións e facultades que a Lei orgánica do poder xudicial lle reco-

ñeza ou atribúa ao Goberno do Estado con relación á Administración de xustiza en Andalucía.

Artigo 154. *Participación na Administración de xustiza.*

Os andaluces poderán participar na Administración de xustiza, mediante a institución do Xurado, nos procesos penais que se substancien ante os órganos xurisdiccionais radicados en territorio andaluz nos casos e na forma legalmente establecidos, de conformidade co previsto na lexislación do Estado.

Artigo 155. *Relacións da Administración de xustiza coa cidadanía.*

A lei regulará unha carta dos dereitos dos cidadáns na súa relación co servizo público da Administración de xustiza.

TÍTULO VI

Economía, emprego e facenda

CAPÍTULO I

Economía

Artigo 156. *Subordinación ao interese xeral.*

Toda a riqueza da Comunidade Autónoma, nas súas distintas formas e manifestacións, e sexa cal for a súa titularidade, está subordinada ao interese xeral.

Artigo 157. *Principios e obxectivos básicos.*

1. A liberdade de empresa, a economía social de mercado, a iniciativa pública, a planificación e o fomento da actividade económica constitúen o fundamento da actuación dos poderes públicos da Comunidade Autónoma de Andalucía no ámbito económico.

2. A actividade económica estará orientada á consecución dos obxectivos básicos da Comunidade Autónoma establecidos no título preliminar.

3. A política económica de Andalucía réxese polos seguintes principios:

- 1.º O desenvolvemento sustentable.
- 2.º O pleno emprego, a calidade no traballo e a igualdade no acceso a el.
- 3.º A cohesión social.
- 4.º A creación e redistribución da riqueza.

4. A política económica de Andalucía promoverá a capacidade emprendedora e das iniciativas empresariais, incentivando especialmente a pequena e mediana empresa, a actividade da economía social e dos emprendedores autónomos, a formación permanente dos traballadores, a seguranza e a saúde laboral, as relacións entre a investigación, a universidade e o sector produtivo e a proxección internacional das empresas andaluzas.

Artigo 158. *Entes instrumentais.*

A Comunidade Autónoma poderá constituír empresas públicas e outros entes instrumentais, con personalidade xurídica propia, para a execución de funcións da súa competencia.

Artigo 159. *Diálogo e concertación social.*

Os sindicatos e as organizacións empresariais contribúen ao diálogo e á concertación social e exercen unha

relevante función na defensa e na promoción dos intereses económicos e sociais que lles son propios.

Artigo 160. *Función consultiva en materia económica e social.*

Correspóndelle ao Consello Económico e Social a función consultiva en materia económica e social nos termos que desenvolve o artigo 132.

Artigo 161. *Cohesión social e territorial.*

Os poderes públicos andaluces orientarán a súa actuación á consecución da cohesión social e territorial, así como ao impulso da actividade económica, a través dos investimentos públicos.

Artigo 162. *Sector financeiro.*

1. Os poderes públicos andaluces contribuirán ao fortalecemento do sector financeiro andaluz e propiciarán a súa participación nos plans estratéxicos da economía.

2. A Xunta de Andalucía promoverá unha eficaz ordenación do sistema financeiro andaluz garantindo a súa viabilidade e estabilidade e prestándolles especial atención ás caixas rurais e ás caixas de aforro e ás funcións que a estas últimas lles corresponden ao servizo do benestar xeral e do desenvolvemento económico e empresarial.

Artigo 163. *Modernización económica. Acceso aos medios de produción.*

1. A Comunidade Autónoma atenderá á modernización, innovación e desenvolvemento de todos os sectores económicos, co fin de propiciar un tecido produtivo de calidade e, en particular, da agricultura, da gandaría, da pesca e da artesanía, co fin de equiparar o nivel de vida dos andaluces e andaluzas.

2. Os poderes públicos da comunidade autónoma fomentarán as sociedades cooperativas e outras formas xurídicas de economía social, mediante a lexislación axeitada.

3. Os poderes públicos, de acordo coa lexislación estatal sobre a materia, establecerán os medios que faciliten o acceso dos traballadores á propiedade e xestión dos medios de produción, de conformidade co artigo 129.2 da Constitución.

Artigo 164. *Defensa da competencia.*

1. A Xunta de Andalucía establecerá por lei un órgano independente de defensa da competencia en relación coas actividades económicas que se desenvolvan principalmente en Andalucía, nos termos do artigo 58.2.

2. Así mesmo, poderá instar aos organismos estatais de defensa da competencia canto considere necesario para o interese xeral de Andalucía nesta materia.

Artigo 165. *Participación na ordenación xeral da economía.*

A Comunidade Autónoma de Andalucía participará na elaboración das decisións estatais que afecten a planificación xeral da actividade económica, especialmente naquelas que afecten sectores estratéxicos de interese para Andalucía, todo iso de acordo co disposto no artigo 131.2 da Constitución.

CAPÍTULO II

Emprego e relacións laboraisArtigo 166. *Protección dos dereitos laborais e sindicais.*

Os poderes públicos velarán polos dereitos laborais e sindicais dos traballadores en todos os sectores de actividade.

Artigo 167. *Igualdade da muller no emprego.*

Os poderes públicos garantirán o cumprimento do principio de igualdade de oportunidades entre homes e mulleres no ámbito laboral, no acceso á ocupación, á formación e á promoción profesional, ás condicións de traballo, incluída a retribución, así como que as mulleres non sexan discriminadas por causa de embarazo ou maternidade.

Artigo 168. *Conciliación da vida laboral, familiar e persoal.*

A Comunidade Autónoma impulsará políticas que favorezan a conciliación do traballo coa vida persoal e familiar.

Artigo 169. *Políticas de emprego.*

1. Os poderes públicos fomentarán o acceso ao emprego dos mozos e mozas e orientarán as súas políticas á creación de emprego estable e de calidade para todos os andaluces e andaluzas. Para tales efectos, establecerán políticas específicas de inserción laboral, formación e promoción profesional, estabilidade no emprego e redución da precariedade laboral.

2. Os poderes públicos establecerán políticas específicas para a inserción laboral das persoas con discapacidade e velarán polo cumprimento das reservas previstas na lexislación aplicable.

3. Os poderes públicos deseñarán e establecerán políticas concretas para a inserción laboral dos colectivos con especial dificultade no acceso ao emprego e prestarán especial atención aos colectivos en situación ou risco de exclusión social.

Artigo 170. *Participación dos traballadores nas empresas.*

Andalucía promoverá a participación dos traballadores nas empresas, así como o acceso á información sobre os aspectos xerais e laborais que os afecten.

Artigo 171. *Seguranza e saúde laboral.*

1. A Administración pública contribuirá a garantir a seguranza e saúde laboral dos traballadores, para o cal deseñará instrumentos precisos de control e redución da sinistralidade laboral, así como mecanismos de inspección e prevención dos riscos laborais.

2. A Comunidade Autónoma dotarase de instrumentos propios para a loita contra a sinistralidade laboral.

Artigo 172. *Traballadores autónomos e cooperativas.*

1. Unha lei do Parlamento de Andalucía regulará as políticas de apoio e fomento da actividade do traballador autónomo.

2. Serán obxecto de atención preferente, nas políticas públicas, as cooperativas e demais entidades de economía social.

Artigo 173. *Relacións laborais.*

A Comunidade Autónoma terá política propia de relacións laborais, que comprenderá, en todo caso:

1.º As políticas activas de emprego, a intermediación e o fomento do emprego e do autoemprego.

2.º As políticas de prevención de riscos laborais e protección da seguranza e a saúde laboral.

3.º A promoción do marco autonómico para a negociación colectiva.

4.º A promoción de medios de resolución extraxudicial de conflitos laborais.

Artigo 174. *Contratación e subvención pública.*

As administracións públicas de Andalucía, no marco das súas competencias, e no ámbito da contratación e da subvención pública, adoptarán medidas relativas:

a) Á seguranza e á saúde laboral.

b) Á estabilidade no emprego.

c) Á igualdade de oportunidades das mulleres.

d) Á inserción laboral dos colectivos máis desfavorecidos.

e) Ao coidado dos aspectos ambientais nos procesos de produción ou transformación de bens e servizos.

CAPÍTULO III

Facenda da Comunidade AutónomaArtigo 175. *Principios xerais.*

1. As relacións de orde tributaria e financeira entre o Estado e a Comunidade Autónoma de Andalucía regúlense pola Constitución, o presente estatuto e a lei orgánica prevista no parágrafo terceiro do artigo 157 da Constitución.

2. A Comunidade Autónoma de Andalucía disporá dos recursos necesarios para atender de forma estable e permanente o desenvolvemento e execución das súas competencias para que quede garantido o principio de igualdade no acceso e prestación de servizos e bens públicos en todo o territorio español. Todo iso de acordo cos principios de:

a) Autonomía financeira.

b) Suficiencia financeira, en virtude dos artigos 157 e 158 da Constitución española, que atenderá fundamentalmente a poboación real efectiva determinada de acordo coa normativa estatal e, de ser o caso, protexida, así como a súa evolución. Xunto á poboación, para facer efectivo este principio, teranse en conta outras circunstancias que puidesen influír no custo dos servizos que se presten.

c) Garantía de financiamento dos servizos de educación, sanidade e outros servizos sociais esenciais do estado de benestar para alcanzar niveis similares no conxunto do Estado, sempre que se leve a cabo un esforzo fiscal similar expresado en termos da normativa e de acordo co artigo 31 da Constitución.

d) Responsabilidade fiscal, de acordo cos principios constitucionais de xeneralidade, equidade, progresividade, capacidade económica, así como coordinación e transparencia nas relacións fiscais e financeiras entre as administracións públicas. Para iso, a Comunidade Autónoma disporá dun espazo fiscal propio integrado polos seus recursos de natureza tributaria, no cal desenvolverá o exercicio das súas competencias normativas de acordo co previsto no artigo 157.2 da Constitución española e a súa xestión, liquidación, inspección, revisión e recadación.

e) Lealdade institucional, coordinación e colaboración coa Facenda estatal e coas restantes facendas públicas.

f) Solidariedade, de xeito que se garanta o establecemento dun equilibrio económico, axeitado e xusto entre as diversas partes do territorio español, prevista no artigo 138 da Constitución. O Fondo de Compensación Interterritorial fixará as correspondentes asignacións para colaborar neste propósito.

g) Nivelación dos servizos a que se refire o artigo 158.1 da Constitución, nos termos previstos na letra c) deste punto.

h) Libre definición do destino e volume do gasto público para a prestación dos servizos ao seu cargo, sen prexuízo das exixencias en materia de estabilidade orzamentaria e dos demais criterios derivados da normativa da Unión Europea e da lexislación do Estado.

i) Prudencia financeira e austeridade.

j) Participación mediante relacións multilaterais nos organismos que proceda, relacionados co financiamento autonómico.

SECCIÓN PRIMEIRA. RECURSOS

Artigo 176. *Recursos.*

1. A Xunta de Andalucía contará con patrimonio e facenda propios para o desempeño das súas competencias.

2. Constitúen recursos da Facenda pública da Xunta de Andalucía:

a) Os de natureza tributaria definidos polo produto:

Dos tributos propios establecidos pola Comunidade Autónoma.

Dos tributos cedidos polo Estado.

Das recargas sobre tributos estatais.

b) As asignacións e transferencias con cargo aos recursos do Estado, e singularmente os provenientes dos instrumentos destinados, de ser o caso, a garantir a suficiencia.

c) A débeda pública e o recurso ao crédito.

d) A participación nos Fondos de Compensación Interterritorial e en calquera outro fondo destinado á nivelación de servizos, converxencia e competitividade, infraestruturas e bens de acordo coa súa normativa reguladora.

e) Outras asignacións con cargo aos orzamentos xerais do Estado.

f) As transferencias da Unión Europea ou outras administracións públicas.

g) Os rendementos do patrimonio da comunidade autónoma e outros ingresos de dereito privado, legados, doazóns e subvencións que perciba.

h) As multas e sancións no ámbito das súas competencias.

i) Calquera outro recurso que lle pertenza en virtude do disposto polas leis.

3. O establecemento, regulación e aplicación destes recursos efectuarase cando proceda nos termos e cos límites previstos ou derivados da lei orgánica prevista no artigo 157.3 da Constitución, de conformidade co disposto no dito artigo e preceptos concordantes desta.

Artigo 177. *Actualización do financiamento.*

1. O Estado e a Comunidade Autónoma procederán á actualización quinquenal do sistema de financiamento, tendo en conta a evolución do conxunto de recursos públicos dispoñibles e das necesidades de gastos das diferentes administracións. Esta actuación deberase efectuar sen prexuízo do seguimento e eventualmente posta ao día das variables básicas utilizadas para a determinación dos recursos proporcionados polo sistema de financiamento.

2. A actualización a que fai referencia o anterior parágrafo deberá ser aprobada pola Comisión Mixta de Asuntos Económicos e Fiscais Estado-Comunidade Autónoma.

Artigo 178. *Tributos cedidos.*

1. Conforme o punto 3 deste artigo, cos límites e, de ser o caso, coa capacidade normativa e nos termos que se establezan na lei orgánica prevista no artigo 157.3 da Constitución, cédenselle á Comunidade Autónoma os seguintes tributos:

a) Tributos estatais cedidos totalmente:

Imposto sobre patrimonio.

Imposto sobre sucesións e doazóns.

Imposto sobre transmisións patrimoniais e actos xurídicos documentados.

Os tributos sobre xogo.

Imposto sobre electricidade.

Imposto especial sobre determinados medios de transporte.

Imposto sobre as vendas retalistas de determinados hidrocarburos.

b) Tributos estatais cedidos parcialmente:

Imposto sobre a renda das persoas físicas.

Imposto sobre o valor engadido.

Imposto especial sobre a cervexa.

Imposto especial sobre o viño e as bebidas fermentadas.

Imposto especial sobre produtos intermedios.

Imposto especial sobre o alcohol e bebidas derivadas.

Imposto especial sobre hidrocarburos.

Imposto especial sobre elaborados do tabaco.

A eventual supresión ou modificación dalgún destes tributos implicará a extinción ou modificación da cesión.

2. O contido deste artigo poderase modificar mediante acordo do Estado coa Comunidade Autónoma, que será tramitado como proxecto de lei. Para estes efectos a modificación do presente artigo non se considerará modificación do estatuto.

3. O alcance e condicións da cesión serán fixados pola Comisión Mixta mencionada no artigo 184 que, en todo caso, o referirá a rendementos en Andalucía. O Goberno da Nación tramitará o acordo da comisión como proxecto de lei.

Artigo 179. *Principios reitores da potestade tributaria.*

1. Nos termos previstos na Constitución e na lei orgánica prevista no seu artigo 157.3, correspóndelle ao Parlamento a potestade de establecer os tributos, así como a fixación de recargas.

2. A potestade tributaria exercerase de acordo cos principios constitucionais de capacidade económica, xustiza, xeneralidade, igualdade, equitativa distribución da carga tributaria, progresividade e non confiscatoriedade.

3. Sen prexuízo da súa función primordial de recursos para a recadación de ingresos públicos, os tributos poderán ser instrumentos de política económica de cara á consecución dun elevado nivel de progreso, cohesión, protección ambiental e benestar social.

4. A Comunidade Autónoma actuará de acordo cos principios de harmonización, preservando a unidade de mercado.

Artigo 180. *Competencias en materia tributaria.*

1. Con observancia dos límites establecidos na Constitución e na lei orgánica prevista no seu artigo 157.3, correspóndelle á Comunidade Autónoma o establecemento e a regulación dos seus propios tributos, así como a súa xestión, liquidación, recadación, inspección e revi-

sión. Para tal fin, a Comunidade Autónoma disporá de plenas atribucións para a organización e execución destas tarefas, sen prexuízo da colaboración que se poida establecer coa Administración tributaria do Estado, especialmente cando así o exixa a natureza do tributo.

2. A Comunidade Autónoma exerce as competencias normativas e, por delegación do Estado, de xestión, liquidación, recadación, inspección e revisión, se for o caso, dos tributos estatais totalmente cedidos á Comunidade Autónoma, nos termos previstos na lei orgánica prevista no artigo 157.3 da Constitución e concretados na lei que regule a cesión de tributos, sen prexuízo da colaboración que se poida establecer coa Administración do Estado, de acordo co que estableza a lei que fixe o alcance e condicións da cesión.

3. A xestión, liquidación, recadación, inspección e revisión, se for o caso, dos demais tributos do Estado recadados en Andalucía correspóndelle á Administración tributaria do Estado, sen prexuízo da delegación que a Comunidade Autónoma poida recibir deste e da colaboración que se poida establecer, cando así o exixa a natureza do tributo, todo iso nos termos establecidos na Constitución e na lei orgánica prevista no seu artigo 157.3.

Artigo 181. *Organización en materia tributaria.*

1. A organización da Administración da comunidade autónoma en materia tributaria adoptará a forma que mellor responda aos principios previstos con carácter xeral na Constitución e no presente estatuto, velando especialmente pola efectiva aplicación dos recursos ao seu cargo e loitando contra a fraude fiscal.

2. Coa finalidade indicada no punto anterior, por lei crearase unha axencia tributaria á cal se lle encomendará a xestión, liquidación, recadación e inspección de todos os tributos propios, así como, por delegación do Estado, dos tributos estatais totalmente cedidos á Xunta de Andalucía. En relación cos demais impostos cedidos xestionados pola Administración tributaria do Estado en Andalucía, poderase establecer un réxime de colaboración para a súa xestión compartida cando así o exixa a natureza do tributo. Para tal efecto, constituirase no ámbito da comunidade autónoma un consorcio con participación paritaria da Administración tributaria estatal e a da comunidade autónoma.

3. A Comunidade Autónoma participará, na forma que se determine, nos organismos tributarios do Estado responsables da xestión, liquidación, recadación e inspección dos tributos estatais cedidos parcialmente.

4. A Axencia Tributaria de Andalucía poderalles prestar a súa colaboración a outras administracións e pode asumir, por delegación, a xestión tributaria en relación cos tributos locais.

Artigo 182. *Órganos económico-administrativos.*

A Comunidade Autónoma asumirá, por medio dos seus propios órganos económico-administrativos, a revisión pola vía administrativa das reclamacións que os contribuíntes poidan interpor contra os actos de xestión tributaria ditados pola Axencia Tributaria andaluza, sen prexuízo das competencias en materia de unificación de criterio que lle corresponden á Administración xeral do Estado.

Para estes efectos, a Xunta de Andalucía e a Administración xeral do Estado poderán, así mesmo, acordar os mecanismos de cooperación que sexan precisos para o adecuado exercicio das funcións de revisión en vía económico-administrativa.

Artigo 183. *Relacións da Comunidade Autónoma coa Administración financeira do Estado.*

1. As relacións financeiras da Comunidade Autónoma co Estado rexeranse polos principios de transparencia, lealdade institucional e participación nas decisións que os afecten.

2. Andalucía, atendendo aos seus intereses en materia de financiamento, poderá decidir a súa vinculación ao modelo de financiamento autonómico no modo e forma previstos no artigo 184 deste estatuto, respectando, en todo caso, os principios enumerados no artigo 175 anterior.

3. Andalucía colaborará ou participará, na forma que determine a normativa aplicable, na xestión da Axencia Tributaria Estatal.

4. Ambas as administracións facilitaranse mutuamente o acceso á información estatística e de xestión necesaria para o mellor exercicio das súas respectivas competencias nun marco de cooperación e transparencia.

5. No caso de reforma ou modificación do sistema tributario español que implique unha supresión de tributos ou unha variación dos ingresos da Comunidade Autónoma de Andalucía, que dependen dos tributos estatais, a Comunidade Autónoma de Andalucía ten dereito a que o Estado adopte as medidas de compensación oportunas para que esta non vexa reducidas nin minguadas as posibilidades de desenvolvemento das súas competencias nin do seu crecemento futuro. De acordo co principio de lealdade institucional, valorarase o impacto financeiro, positivo ou negativo, que as disposicións xerais aprobadas polo Estado teñan sobre a Comunidade Autónoma ou as aprobadas pola Comunidade Autónoma teñan sobre o Estado, nun período de tempo determinado, en forma dunha variación das necesidades de gasto ou da capacidade fiscal, coa finalidade de establecer os mecanismos de axuste necesarios.

6. Andalucía participará, na forma en que se determine, na realización dos estudos, análises, informes ou calquera outro tipo de actuación que se considere precisa en materia de regulación de aplicación dos tributos cedidos ás comunidades autónomas.

7. A Comunidade Autónoma de Andalucía manterá relacións multilaterais, a través do Consello de Política Fiscal e Financeira, nas materias que afecten, entre outros, o sistema estatal de financiamento, e na Comisión Mixta prevista no artigo seguinte en relación coas cuestións específicas andaluzas.

Artigo 184. *Comisión Mixta de Asuntos Económicos e Fiscais Estado-Comunidade Autónoma.*

1. A Comisión Mixta de Asuntos Económicos e Fiscais Estado-Comunidade Autónoma é o órgano bilateral de relación entre o Estado e a Comunidade Autónoma no ámbito do financiamento autonómico. Correspóndelle a concreción, aprobación, actualización e o seguimento do sistema de financiamento, así como a canalización do conxunto de relacións fiscais e financeiras da Comunidade Autónoma e o Estado, e exercerá as súas funcións sen prexuízo dos acordos subscritos pola Xunta de Andalucía nesta materia en institucións e organismos de carácter multilateral.

2. A Comisión Mixta estará integrada por un número igual de representantes do Estado e da Comunidade Autónoma. A súa Presidencia será exercida de forma rotatoria entre as dúas partes en quendas anuais.

3. A Comisión Mixta adoptará o seu regulamento interno e de funcionamento por acordo entre as dúas delegacións.

4. Correspóndelle á Comisión Mixta de Asuntos Económicos e Fiscais Estado-Comunidade Autónoma:

a) Acordar o alcance e condicións da cesión de tributos de titularidade estatal e, especialmente, as porcen-

taxes de participación no rendemento dos tributos estatais cedidos parcialmente.

b) Establecer os mecanismos de colaboración entre a Administración tributaria de Andalucía e a Administración tributaria do Estado, así como os criterios de coordinación e de harmonización fiscal de acordo coas características ou a natureza dos tributos cedidos.

c) Negociar a porcentaxe de participación de Andalucía na distribución territorial dos fondos estruturais europeos.

d) Estudar os investimentos que o Estado realizará na Comunidade Autónoma de Andalucía.

e) Acordar a valoración dos trasposos de servizos do Estado á Comunidade Autónoma.

f) Establecer os mecanismos de colaboración entre a Comunidade Autónoma e a Administración xeral do Estado que sexan precisos para o adecuado exercicio das funcións de revisión en vía económico-administrativa.

g) Acordar os mecanismos de colaboración entre a Comunidade Autónoma e o Estado para o exercicio das funcións en materia catastral.

5. A Comisión Mixta propondrá as medidas de cooperación necesarias para garantir o equilibrio do sistema de financiamento que establece este capítulo cando se poida ver alterado por decisións lexislativas estatais ou da Unión Europea.

Artigo 185. *Xestión dos fondos europeos.*

1. Correspóndelle á Comunidade Autónoma a xestión, planificación e execución dos fondos europeos destinados a Andalucía e, en xeral, dos que se canalicen a través de programas europeos, asignados a ela, en especial daqueles aprobados en aplicación de criterios de converxencia ou derivados da situación específica de Andalucía.

2. Os fondos que se reciban nestes conceptos poderán ser modulados con criterios sociais e territoriais pola Comunidade Autónoma de Andalucía, dentro do respecto ás normas europeas aplicables.

Artigo 186. *Tratamento fiscal.*

A Comunidade Autónoma gozará do mesmo tratamento fiscal que a lexislación estableza para o Estado.

Artigo 187. *Débeda pública e operacións de crédito.*

1. A Comunidade Autónoma poderá emitir débeda pública para financiar gastos de investimento de acordo cunha lei do Parlamento de acordo co disposto na lei orgánica prevista no artigo 157.3 da Constitución.

2. O volume e as características das emisións estableceranse de acordo coa ordenación xeral da política crediticia e en colaboración co Estado.

3. Os títulos emitidos terán a consideración de fondos públicos para todos os efectos.

4. A Comunidade Autónoma poderá realizar operacións de crédito por prazo inferior a un ano, co obxecto de cubrir as súas necesidades transitorias de tesouraría, con suxeición ao disposto na lei orgánica prevista no artigo 157.3 da Constitución.

5. A Comunidade Autónoma poderá realizar tamén operacións de crédito, por prazo superior a un ano, calquera que sexa a forma como se documenten, sempre que se cumpran os seguintes requisitos:

a) Que o importe total do crédito sexa destinado exclusivamente á realización de gastos de investimento.

b) Que o importe total das anualidades de amortización por capital e xuros non exceda o vinte e cinco por cento dos ingresos correntes da comunidade autónoma.

Artigo 188. *Patrimonio.*

1. O patrimonio da Comunidade Autónoma estará integrado:

a) Polos bens e dereitos da súa titularidade no momento de se aprobar o presente estatuto.

b) Polos bens e dereitos adquiridos por calquera título xurídico válido.

2. O patrimonio da Comunidade Autónoma, a súa administración, defensa e conservación serán regulados por unha lei do Parlamento de Andalucía.

SECCIÓN SEGUNDA. GASTO PÚBLICO E ORZAMENTO

Artigo 189. *Asignación do gasto público.*

1. O gasto público da Comunidade Autónoma realizará unha asignación equitativa dos recursos dispoñibles de cara á satisfacción das necesidades que haxa que cubrir, tendo en conta os fins constitucionais e estatutarios encomendados aos poderes públicos, así como os principios de estabilidade económica, eficiencia e economía que deben de guiar a súa programación e execución. En todo caso velarase pola prestación dun adecuado nivel dos servizos públicos fundamentais e pola salvagarda dos dereitos sociais e a igualdade de oportunidades.

2. Así mesmo, o gasto público garantizará, dentro do marco das súas competencias, a realización do principio de solidariedade, en cumprimento dos artigos 2 e 138 da Constitución, e velará polo equilibrio territorial e a realización interna deste principio no seo da comunidade autónoma, facilitando así mesmo a cooperación exterior.

3. Na súa execución observaranse os principios de coordinación, transparencia, contabilización e un adecuado control económico-financeiro e de eficacia, tanto interno como externo, así como a revisión e inspección de prestacións e a loita contra a fraude na súa percepción e emprego.

Artigo 190. *Lei do orzamento.*

1. Correspóndelle ao Consello de Goberno a elaboración e execución do orzamento da Comunidade Autónoma e ao Parlamento o seu exame, emenda, aprobación e o control. Toda proposición ou emenda que supoña un aumento dos créditos ou diminución dos ingresos orzamentarios requirirá a conformidade do Consello de Goberno para a súa tramitación.

2. O orzamento será único e elaborarse con criterios técnicos, homoxéneos cos do Estado. Incluirá necesariamente a totalidade dos ingresos e gastos da Xunta de Andalucía e dos seus organismos públicos e demais entes, empresas e institucións dela dependentes, así como, de ser o caso, o importe dos beneficios fiscais que afecten os tributos propios establecidos polo Parlamento.

3. Ademais dos correspondentes estados de gastos e ingresos e das normas precisas para a súa axeitada intelixencia e execución, a Lei do orzamento só poderá conter aquelas normas que resulten necesarias para implementar a política económica do Goberno.

4. O orzamento ten carácter anual. O proxecto de lei do orzamento e a documentación anexa deben ser presentados ao Parlamento polo menos con dous meses de antelación á expiración do orzamento corrente.

5. Se o orzamento non estiver aprobado o primeiro día do exercicio económico correspondente, considerase automaticamente prorrogado o do exercicio anterior ata a aprobación do novo.

6. A Lei do orzamento non pode crear tributos. Poderá modificalos cando unha lei tributaria substantiva así o preveña.

7. A lei do orzamento establecerá anualmente instrumentos orientados a corrixir os desequilibrios territoriais e nivelar os servizos e infraestruturas.

SECCIÓN TERCEIRA. FACENDAS LOCAIS

Artigo 191. *Autonomía e competencias financeiras.*

1. As facendas locais andaluzas réxense polos principios de suficiencia de recursos para a prestación dos servizos que lles corresponden, autonomía, responsabilidade fiscal, equidade e solidariedade.

2. As administracións locais dispoñen de capacidade para regular as súas propias finanzas no marco da Constitución e das leis. Esta capacidade inclúe as potestades que fixen as leis en relación cos seus tributos propios e a autonomía orzamentaria e de gasto na aplicación dos seus recursos, así como dos ingresos de carácter incondicionado que perciban procedentes dos orzamentos doutras administracións.

3. Correspóndelles aos gobernos locais, no marco do establecido na normativa reguladora do sistema tributario local, a competencia para xestionar, recadar e inspeccionar os seus tributos, sen prexuízo de que poidan delegala ou establecer algunha outra forma de colaboración.

Artigo 192. *Colaboración da Comunidade Autónoma.*

1. Unha lei regulará a participación das entidades locais nos tributos da Comunidade Autónoma, que se instrumentará a través dun fondo de nivelación municipal, de carácter incondicionado.

2. Adicionalmente, a Comunidade Autónoma poderá establecer programas de colaboración financeira específica para materias concretas.

3. Correspóndelle á Comunidade Autónoma a tutela financeira dos entes locais, sen prexuízo das competencias do Estado e con respecto á autonomía que a eles lles reconece a Constitución.

4. Os entes locais poderán delegar a favor da Comunidade Autónoma a xestión, liquidación, recadación e inspección dos seus propios tributos ou establecer algunha outra forma de colaboración.

5. Os ingresos dos entes locais consistentes en participacións en ingresos e en subvencións incondicionadas estatais percibiranse a través da Comunidade Autónoma, que os distribuirá de acordo cos criterios establecidos nas súas leis, respectando os criterios fixados pola lexislación do Estado nesta materia.

6. As modificacións do marco normativo da Comunidade Autónoma que diminúan os ingresos tributarios locais deberán prever a compensación oportuna.

7. Calquera atribución de competencias irá acompañada da asignación de recursos suficientes.

Artigo 193. *O catastro.*

A Administración xeral do Estado e a Xunta de Andalucía establecerán as canles de colaboración necesarias para asegurar a participación desta nas decisións e o intercambio de información que sexan precisos para o exercicio das súas competencias.

Así mesmo, estableceranse formas de xestión consorciada do catastro entre o Estado, a Xunta de Andalucía e os municipios, de acordo co que dispoña a normativa do Estado e de xeito tal que se garanta a plena dispoñibilidade das bases de datos para todas as administracións e a unidade da información.

SECCIÓN CUARTA. FISCALIZACIÓN EXTERNA DO SECTOR PÚBLICO ANDALUZ

Artigo 194. *Órgano de fiscalización.*

Correspóndelle á Cámara de Contas a fiscalización externa do sector público andaluz nos termos do artigo 130.

TÍTULO VII

Medio natural

Artigo 195. *Conservación da biodiversidade.*

Os poderes públicos orientarán as súas políticas á protección do ambiente, á conservación da biodiversidade, así como da riqueza e variedade paisaxística de Andalucía, para o desfrute de todos os andaluces e andaluzas e o seu legado ás xeracións vindeiras.

Artigo 196. *Uso sustentable dos recursos naturais.*

Os poderes públicos promoverán o desenvolvemento sustentable, o uso racional dos recursos naturais garantindo a súa capacidade de renovación e a redución de emisións contaminantes á atmosfera. Así mesmo, a Comunidade Autónoma promocionará a educación ambiental no conxunto da poboación.

Artigo 197. *Producción e desenvolvemento sustentable.*

1. No marco das súas competencias, os poderes públicos de Andalucía orientarán as súas políticas especialmente ao desenvolvemento da agricultura ecolóxica, ao turismo sustentable, á protección do litoral e da rede de espazos naturais protexidos, así como ao fomento dunha tecnoloxía eficiente e limpa. Todos os sectores económicos vinculados ao desenvolvemento sustentable cumpren un papel relevante na defensa do ambiente.

2. Os poderes públicos de Andalucía impulsarán as políticas, disporán os instrumentos axeitados para facer compatible a actividade económica coa óptima calidade ambiental e velarán porque os sectores produtivos protexan de forma efectiva o ambiente.

3. Os poderes públicos de Andalucía protexerán o ciclo integral da auga e promoverán o seu uso sustentable, eficiente e responsable de acordo co interese xeral.

Artigo 198. *Residuos.*

Correspóndelle á Xunta de Andalucía a planificación, supervisión e o control da xestión dos residuos urbanos e industriais. Adoptaranse os medios necesarios tanto para asegurar o cumprimento das normas como das medidas para a redución, reciclaxe e reutilización dos residuos.

Artigo 199. *Desenvolvemento tecnolóxico e biotecnolóxico.*

Os poderes públicos de Andalucía fomentarán o desenvolvemento tecnolóxico e biotecnolóxico, así como a investigación e o emprego de recursos autóctonos orientados a procurar a maior autonomía en materia agroalimentaria. O control destas actividades corresponderalle, no marco do establecido no artigo 149.1.15.^a da Constitución, á Xunta de Andalucía, de acordo cos principios de precaución, seguranza e calidade alimentaria.

Artigo 200. *Prevención de incendios forestais e loita contra a desertificación.*

Os poderes públicos porán en marcha mecanismos axeitados de loita contra a desertificación, a deforestación e a erosión en Andalucía, realizarán plans de prevención de incendios forestais e extinción, así como a recuperación ambiental das zonas afectadas.

Artigo 201. *Protección ante a contaminación.*

1. Os poderes públicos de Andalucía promoverán políticas que melloren a calidade de vida da poboación mediante a redución das distintas formas de contaminación e a fixación de estándares e niveis de protección.

2. Estas políticas dirixiranse, especialmente no medio urbano, á protección fronte á contaminación acústica, así como ao control da calidade da auga, do aire e do solo.

Artigo 202. *Desenvolvemento rural.*

Os poderes públicos de Andalucía, co obxectivo conxunto de fixar a poboación do mundo rural e de mellorar a súa calidade de vida, promoverán estratexias integrais de desenvolvemento rural, dirixidas a constituír as bases necesarias para propiciar un desenvolvemento sustentable.

Artigo 203. *Uso eficiente do solo e sistemas integrais de transporte.*

1. Os poderes públicos de Andalucía velarán por un uso eficiente e sustentable do solo, co fin de evitar a especulación urbanística e a configuración de áreas urbanizadas non sustentables.

2. A Comunidade Autónoma de Andalucía potenciará o desenvolvemento do transporte público colectivo, especialmente aquel máis eficiente e menos contaminante.

Artigo 204. *Utilización racional dos recursos enerxéticos.*

Os poderes públicos de Andalucía porán en marcha estratexias dirixidas a evitar o cambio climático. Para iso potenciarán as enerxías renovables e limpas e levarán a cabo políticas que favorezan a utilización sustentable dos recursos enerxéticos, a suficiencia enerxética e o aforro.

Artigo 205. *Protección dos animais.*

Os poderes públicos velarán pola protección dos animais, en particular, por aquelas especies en perigo de extinción. O Parlamento de Andalucía regulará por lei esta protección.

Artigo 206. *Incentivos e medidas fiscais.*

1. Para a consecución dos obxectivos establecidos neste título, a Xunta de Andalucía desenvolverá políticas propias e incentivos a particulares adecuados a esta finalidade.

2. Unha lei do Parlamento de Andalucía regulará medidas de fiscalidade ecolóxica, preventivas, correctoras e compensatorias do dano ambiental no marco da lei orgánica a que se refire o artigo 157.3 da Constitución española.

TÍTULO VIII

Medios de comunicación social

Artigo 207. *Dereito á información.*

1. Os poderes públicos de Andalucía velarán, mediante o disposto no presente título, polo respecto ás

liberdades e dereitos recoñecidos no artigo 20 da Constitución, especialmente os referidos á liberdade de expresión e ao dereito a unha información independente, veraz e plural.

2. Todos os medios de comunicación andaluces, públicos e privados, están suxeitos aos valores constitucionais.

Artigo 208. *Medios audiovisuais.*

Os medios audiovisuais de comunicación, tanto públicos como privados, en cumprimento da súa función social, deben respectar os dereitos, liberdades e valores constitucionais, especialmente en relación á protección da xuventude e da infancia, así como velar polo cumprimento do principio de igualdade de xénero e pola eliminación de todas as formas de discriminación.

Artigo 209. *Publicidade institucional.*

Unha lei do Parlamento de Andalucía regulará a publicidade institucional nas súas diversas formas.

Artigo 210. *Servizo público de radiotelevisión.*

1. O servizo e a xestión da radiotelevisión de Andalucía teñen carácter público e prestaranse mediante xestión directa.

2. Sen prexuízo do disposto no punto anterior, poderanse outorgar a entidades e corporacións públicas e aos particulares concesións administrativas para a xestión indirecta do servizo público de radiotelevisión.

3. A Xunta de Andalucía xestionará directamente un servizo de radiotelevisión pública.

Artigo 211. *Medios de comunicación públicos.*

1. Os medios de comunicación de xestión directa pola Xunta de Andalucía e as corporacións locais orientarán a súa actividade á promoción dos valores educativos e culturais andaluces e respectarán, en todo caso, os principios de independencia, pluralidade, obxectividade, neutralidade informativa e veracidade.

2. Garántese o dereito de acceso a estes medios das asociacións, organizacións e institucións representativas da diversidade política, social e cultural de Andalucía, respectando o pluralismo da sociedade.

Artigo 212. *A cultura andaluza.*

Os medios de difusión públicos promoverán a cultura andaluza tanto nas súas formas tradicionais como nas novas creacións. Fomentarán o desenvolvemento audiovisual en Andalucía, así como a súa produción cinematográfica.

Artigo 213. *Recoñecemento e uso da modalidade lingüística andaluza.*

Os medios audiovisuais públicos promoverán o recoñecemento e uso da modalidade lingüística andaluza, nas súas diferentes falas.

Artigo 214. *Control parlamentario.*

1. Correspóndelle ao Parlamento o control dos medios de comunicación social xestionados directamente pola Xunta de Andalucía a través dunha Comisión Parlamentaria, nos termos que estableza o Regulamento da Cámara.

2. A elección do director ou directora da Radiotelevisión Pública Andaluza correspóndelle ao Pleno do Parlamento por maioría cualificada.

3. Iguais funcións corresponden aos plenos das corporacións respecto dos medios de comunicación públicos locais.

4. A actividade de control dos medios de comunicación establecida neste artigo terá por obxecto velar polos principios de independencia, pluralismo e obxectividade, así como por unha óptima xestión económica e financeira.

Artigo 215. *Novas canles audiovisuais.*

A Comunidade Autónoma poderá crear novas canles audiovisuais ou outros medios de comunicación no marco do ordenamento xurídico.

Artigo 216. *Espazo radioeléctrico.*

Andalucía será consultada en calquera decisión que afecte a planificación ou o uso do seu espazo radioeléctrico ou do seu sistema de telecomunicacións.

Artigo 217. *Protección dos dereitos nos medios audiovisuais.*

Correspóndelle ao Consello Audiovisual de Andalucía velar polo respecto dos dereitos, liberdades e valores constitucionais e estatutarios nos medios de comunicación audiovisual, nos termos establecidos no artigo 131.

TÍTULO IX

Relacións institucionais da Comunidade Autónoma

CAPÍTULO I

Relacións co Estado

Artigo 218.

Nos supostos previstos no presente título, a Comunidade Autónoma de Andalucía participará nas decisións ou institucións do Estado e da Unión Europea de acordo co que establezan en cada caso a Constitución, a lexislación do Estado e a normativa da Unión Europea.

Artigo 219. *Principios.*

1. No marco do principio de solidariedade as relacións da Comunidade Autónoma de Andalucía co Estado fundaméntanse na colaboración, cooperación, lealdade institucional e mutuo auxilio.

2. Para os asuntos de interese específico da Comunidade Autónoma estableceranse os correspondentes instrumentos bilaterais de relación. Nos asuntos de interese xeral, Andalucía participará a través dos procedementos ou nos órganos multilaterais que se constitúan.

Artigo 220. *Comisión Bilateral de Cooperación Xunta de Andalucía-Estado.*

1. Crearase unha Comisión Bilateral Xunta de Andalucía-Estado, de acordo cos principios establecidos no artigo anterior, que constituirá o marco xeral e permanente de relación entre os gobernos da Xunta de Andalucía e do Estado, para os seguintes efectos:

a) A participación, información, colaboración e coordinación no exercicio das súas respectivas competencias nos supostos previstos no punto 2 deste artigo.

b) O establecemento de mecanismos de información e colaboración acerca das respectivas políticas públicas e os asuntos de interese común.

2. As funcións da Comisión Bilateral Xunta de Andalucía-Estado son deliberar, facer propostas e, de proceder, adoptar acordos nos casos establecidos expresamente polo presente estatuto e, en xeral, con relación aos seguintes ámbitos:

a) Os proxectos de lei que inciden singularmente sobre a distribución de competencias entre o Estado e a Xunta de Andalucía.

b) A programación da política económica xeral do Goberno do Estado en todo aquilo que afecte singularmente os intereses e as competencias da Comunidade Autónoma de Andalucía e sobre a aplicación e o desenvolvemento desta política.

c) O impulso das medidas adecuadas para mellorar a colaboración entre o Estado e a Comunidade Autónoma de Andalucía e asegurar un exercicio máis eficaz das competencias respectivas nos ámbitos de interese común.

d) Os conflitos competenciales formulados entre as dúas partes e a proposta, de proceder, de medidas para a súa resolución.

e) A avaliación do funcionamento dos mecanismos de colaboración que se establecesen entre o Estado e a Comunidade Autónoma de Andalucía e a proposta das medidas que o permitan mellorar.

f) A proposta da relación de organismos económicos, institucións financeiras e empresas públicas do Estado en que a Comunidade Autónoma de Andalucía pode designar representantes e as modalidades e as formas desta representación.

g) O seguimento da política europea para garantir a efectividade da participación da Comunidade Autónoma de Andalucía nos asuntos da Unión Europea.

h) O seguimento da acción exterior do Estado que afecte as competencias propias da Comunidade Autónoma de Andalucía.

i) As cuestións de interese común que establezan as leis ou que presenten as partes.

j) A modificación do réxime especial agrario na súa proxección en Andalucía, así como os aspectos que afecten directamente o emprego rural e a determinación, cuantificación e distribución dos fondos dirixidos a el.

3. A Comisión Bilateral Xunta de Andalucía-Estado está integrada por un número igual de representantes do Estado e da Xunta de Andalucía. A súa Presidencia é exercida de forma alternativa entre as dúas partes en quendas dun ano. A comisión dispón dunha secretaría permanente e pode crear as subcomisións e os comités que crea convenientes. A comisión elabora unha memoria anual, que lles traslada ao Goberno do Estado e ao Goberno da Xunta de Andalucía e ao Parlamento.

4. A Comisión Bilateral Xunta de Andalucía-Estado reúnese en sesión plenaria polo menos dúas veces ao ano e sempre que o solicite unha das dúas partes.

5. A Comisión Bilateral Xunta de Andalucía-Estado adopta o seu regulamento interno e de funcionamento por acordo das dúas partes.

Artigo 221. *Instrumentos de colaboración.*

1. A Xunta de Andalucía colaborará co Estado mediante órganos e procedementos multilaterais nos asuntos de interese común.

2. O Consello de Goberno e o Goberno central, no ámbito das súas correspondentes competencias, poderán subscribir instrumentos de colaboración adecuados ao cumprimento de obxectivos de interese común.

Artigo 222. *Participación na planificación.*

A Comunidade Autónoma participará na planificación da actividade económica, tanto xeral como sectorial,

especialmente cando afecte sectores estratéxicos de Andalucía, de acordo co artigo 131 da Constitución.

Artigo 223. Senadores por Andalucía.

Os senadores elixidos ou designados por Andalucía poderán comparecer perante o Parlamento nos termos que estableza o seu regulamento para informar da súa actividade no Senado.

Artigo 224. Participación nos procesos de designación nos órganos constitucionais.

A Xunta de Andalucía participa nos procesos de designación dos órganos constitucionais nos termos que dispoñan as leis ou, de ser o caso, o ordenamento parlamentario.

Artigo 225. Representación da Comunidade Autónoma.

Correspóndelle ao presidente da Xunta a representación da Comunidade Autónoma de Andalucía nas súas relacións co Estado.

CAPÍTULO II

Relacións con outras comunidades e cidades autónomas

Artigo 226. Convenios e acordos de cooperación.

1. Nos supostos, condicións e requisitos que determine o Parlamento, a Comunidade Autónoma de Andalucía pode subscribir convenios con outras comunidades autónomas para a xestión e prestación conxunta de servizos propios delas. En todo caso, o Parlamento disporá de mecanismos de control e seguimento do acordado.

2. O Parlamento comunicaralles ás Cortes Xerais, a través do seu presidente, a realización, de ser o caso, dos convenios previstos no punto anterior, que entrarán en vigor aos sesenta días de tal comunicación. Se as Cortes Xerais ou algunha das cámaras formulasen obxeccións neste prazo, a partir da recepción da comunicación, o convenio deberá seguir o trámite previsto no parágrafo seguinte deste artigo.

3. O Parlamento deberá solicitar autorización das Cortes Xerais para concertar acordos de cooperación con outras comunidades autónomas. Compételle ao Parlamento determinar o alcance, a forma e o contido destes acordos.

4. Os convenios e os acordos subscritos pola Xunta de Andalucía con outras comunidades autónomas débense publicar no boletín oficial da comunidade autónoma.

Artigo 227. Convenios de carácter cultural.

O Consello de Goberno poderá subscribir convenios para a realización de actos de carácter cultural noutras comunidades e cidades autónomas, especialmente dirixidos aos residentes de orixe andaluz.

Artigo 228. Relacións con Ceuta e Melilla.

A Comunidade Autónoma de Andalucía manterá unhas especiais relacións de colaboración, cooperación e asistencia coas cidades autónomas de Ceuta e Melilla.

Artigo 229. Representación da Comunidade Autónoma de Andalucía.

Correspóndelle ao presidente da Xunta a representación da Comunidade Autónoma de Andalucía nas súas relacións con outras comunidades autónomas.

CAPÍTULO III

Relacións coas institucións da Unión Europea

Artigo 230. Marco de relación.

As relacións da Comunidade Autónoma de Andalucía coas institucións da Unión Europea rexeranse polo disposto no presente estatuto e no marco do que estableza a lexislación do Estado.

Artigo 231. Participación na vontade do Estado.

1. A Comunidade Autónoma participa na formación da posición do Estado ante a Unión Europea nos asuntos relativos ás competencias ou aos intereses de Andalucía, nos termos que establecen o presente estatuto e a lexislación sobre a materia.

2. A Comunidade Autónoma debe participar de forma bilateral na formación da posición do Estado nos asuntos que a afectan exclusivamente. Nos demais, a participación realizarase no marco dos procedementos multilaterais que se establezan.

3. A posición expresada pola Comunidade Autónoma é determinante na formación da posición estatal se afecta as súas competencias exclusivas e se da proposta ou iniciativa europeas se poden derivar consecuencias financeiras ou administrativas de singular relevancia para Andalucía. Se esta posición non a acolle o Goberno do Estado, este debeo motivar ante a Comisión Xunta de Andalucía-Estado. Nos demais casos esta posición deberá ser oída polo Estado.

Artigo 232. Participación nas decisións da Unión Europea.

Andalucía participará nos procesos de decisión nas institucións da Unión Europea directamente ou a través da representación do Estado, nos termos que legalmente se determinen.

Artigo 233. Información do Estado.

O Estado informará a Xunta de Andalucía das iniciativas, as propostas e os proxectos normativos e as decisións de tramitación na Unión Europea, así como dos procedementos que se sigan ante os órganos xudiciais europeos en que España sexa parte, no que afecte o interese de Andalucía, conforme o establecido na normativa estatal. A Xunta de Andalucía poderalle dirixir ao Estado as observacións e propostas que considere convenientes.

Artigo 234. Participación e representación nas institucións e organismos da Unión Europea.

1. A Xunta de Andalucía participa nas delegacións españolas ante as institucións da Unión Europea en defensa e promoción dos seus intereses e para favorecer a necesaria integración das políticas autonómicas coas estatais e as europeas. Especialmente, participa ante o Consello de Ministros e nos procesos de consulta e preparación do consello e da comisión, cando se traten asuntos da competencia lexislativa da Xunta de Andalucía, nos termos que se establezan na lexislación correspondente.

2. Cando se refira a competencias exclusivas da Xunta de Andalucía, a participación prevista no punto anterior permitirá, logo de acordo e por delegación, exercer a representación e a presidencia destes órganos, atendendo ao previsto na normativa que resulte de aplicación.

Artigo 235. *Desenvolvemento e aplicación do dereito da Unión Europea.*

1. A Xunta de Andalucía desenvolve e executa o dereito da Unión Europea nas materias da súa competencia, de acordo co que estableza unha lei do Parlamento de Andalucía.

2. No caso de que a Unión Europea estableza unha lexislación que substitúa a normativa básica do Estado, a Xunta de Andalucía poderá adoptar a lexislación de desenvolvemento a partir das normas europeas.

Artigo 236. *Delegación Permanente da Xunta de Andalucía.*

A Xunta de Andalucía terá unha delegación permanente na Unión Europea como órgano administrativo de representación, defensa e promoción dos seus intereses perante as súas institucións e os seus órganos, así como para recadar información e establecer mecanismos de relación e coordinación con eles.

Artigo 237. *Consulta ao Parlamento de Andalucía.*

O Parlamento de Andalucía será consultado previamente á emisión do ditame das Cortes Xerais sobre as propostas lexislativas europeas no marco do procedemento de control dos principios de subsidiariedade e proporcionalidade que estableza o dereito comunitario.

Artigo 238. *Accións perante o Tribunal de Xustiza.*

1. A Xunta de Andalucía intervéen nos procedementos perante o Tribunal de Xustiza da Unión Europea nos termos establecidos pola lexislación do Estado. Terá acceso, de ser o caso, a el de así o establecer a lexislación comunitaria.

2. No marco da lexislación vixente na materia, a Xunta de Andalucía poderá instar ao Estado e ás institucións lexitimadas o inicio de accións perante o Tribunal de Xustiza da Unión Europea en defensa dos intereses da comunidade autónoma.

Artigo 239. *Relacións coas rexións europeas.*

1. A Xunta de Andalucía promoverá a cooperación e establecerá as relacións que considere convenientes para o interese xeral de Andalucía, coas rexións europeas coas cales comparta obxectivos e intereses.

2. Os poderes públicos de Andalucía impulsarán a presenza das rexións na definición das políticas da Unión Europea.

CAPÍTULO IV

Acción exterior

Artigo 240. *Tratados e convenios.*

1. A Xunta de Andalucía será previamente informada polo Estado dos actos de realización daqueles tratados e convenios internacionais que afecten directa e singularmente materias da súa competencia. Unha vez recibida a información emitirá, se for o caso, o seu parecer e poderá dirixirle ao Estado as observacións que considere pertinentes.

2. Cando se trate de tratados e convenios que afecten directa e singularmente a Comunidade Autónoma, a Xunta de Andalucía poderá solicitar a súa participación nas delegacións negociadoras.

3. A Xunta de Andalucía poderá solicitar do Estado o asinamento de tratados internacionais en materias da súa competencia.

4. A Comunidade Autónoma adoptará as medidas necesarias para a execución dos tratados e convenios internacionais no que afecten as materias atribuídas á súa competencia, segundo este estatuto.

Artigo 241. *Acordos de colaboración.*

A Xunta de Andalucía, para a promoción dos intereses andaluces, poderá subscribir acordos de colaboración no ámbito das súas competencias. Con tal fin, os órganos de representación exterior do Estado prestarán o apoio necesario ás iniciativas da Xunta de Andalucía.

Artigo 242. *Participación en organismos internacionais.*

A Xunta de Andalucía participará nos organismos internacionais en asuntos de singular relevancia para a Comunidade Autónoma, no seo da delegación española. Poderao facer directamente cando así o permita a normativa estatal.

Artigo 243. *Relacións culturais con outros Estados.*

A Comunidade Autónoma poderá solicitar do Goberno que subscriba e lles presente, de ser o caso, ás Cortes Xerais, para a súa autorización, os tratados ou convenios que permitan o establecemento de relacións culturais cos Estados cos cales manteña particulares vínculos culturais ou históricos.

Artigo 244. *Participación en foros e encontros.*

A Comunidade Autónoma participará nos foros e encontros de colaboración entre o Estado español e os países fronteirizos con Andalucía.

CAPÍTULO V

Cooperación ao desenvolvemento

Artigo 245. *Principio de solidariedade.*

1. O pobo andaluz participa da solidariedade internacional cos países menos desenvolvidos promovendo unha orde internacional baseada nunha máis xusta redistribución da riqueza.

2. A Comunidade Autónoma de Andalucía despregará actividades de cooperación ao desenvolvemento nestes países, dirixidas á erradicación da pobreza, á defensa dos dereitos humanos e á promoción da paz e dos valores democráticos, particularmente en Iberoamérica, o Magreb e o conxunto de África.

3. Serán tamén obxecto de atención preferente as políticas de cooperación ao desenvolvemento con países veciños ou culturalmente próximos, ou que se concerten con Estados receptores de emigrantes andaluces e andaluzas ou de procedencia de inmigrantes cara a Andalucía.

Artigo 246. *Cooperación interrexional e transfronteiriza.*

A Xunta de Andalucía promoverá a formalización de convenios e acordos interrexionais e transfronteirizos con rexións e comunidades veciñas no marco do disposto na Constitución, os estatutos de autonomía e a normativa europea de aplicación.

Artigo 247. *Coordinación da acción exterior en materia de cooperación.*

A Xunta de Andalucía impulsa e coordina as accións exteriores das corporacións locais, dos organismos autónomos e doutros entes públicos de Andalucía en materia de cooperación exterior, respectando a autonomía que en cada caso corresponda.

TÍTULO X

Reforma do estatuto

Artigo 248. *Iniciativa e procedemento ordinario.*

1. A reforma do Estatuto axustarase ao seguinte procedemento:

a) A iniciativa da reforma corresponderalle ao Goberno ou ao Parlamento de Andalucía, por proposta dunha terceira parte dos seus membros, ou ás Cortes Xerais.

b) A proposta de reforma requirirá, en todo caso, a aprobación do Parlamento de Andalucía por maioría de dous terzos, a aprobación das Cortes Xerais mediante lei orgánica e, finalmente, o referendo positivo dos electores andaluces e andaluzas.

2. Se a proposta de reforma non é aprobada polo Parlamento ou polas Cortes Xerais, ou non é confirmada mediante referendo do corpo electoral, non poderá ser sometida novamente a debate e votación do Parlamento ata que transcorrese un ano.

3. A Xunta de Andalucía someterá a referendo a reforma no prazo máximo de seis meses, unha vez sexa ratificada mediante lei orgánica polas Cortes Xerais que levará implícita a autorización da consulta.

Artigo 249. *Procedemento simplificado.*

Malia o disposto no artigo anterior, cando a reforma non afectase as relacións da Comunidade Autónoma co Estado, poderase proceder do seguinte xeito:

a) Elaboración e aprobación do proxecto de reforma polo Parlamento de Andalucía.

b) Consulta ás Cortes Xerais.

c) Se no prazo de trinta días, a partir da recepción da consulta prevista no parágrafo anterior, as Cortes Xerais non se declarasen afectadas pola reforma, convocarase, debidamente autorizado, un referendo sobre o texto proposto.

d) Requirirase finalmente a aprobación das Cortes Xerais mediante lei orgánica.

e) Se no prazo sinalado na letra c) as Cortes Xerais se declarasen afectadas pola reforma, constituirase unha comisión mixta paritaria para formular, polo procedemento previsto no Regulamento do Congreso dos Deputados, unha proposta conxunta, seguindo daquela o procedemento previsto no artigo anterior e dando por cumpridos os trámites do punto 1.a) do mencionado artigo.

Artigo 250. *Retirada da proposta de reforma.*

En calquera dos dous procedementos regulados nos artigos anteriores, o Parlamento de Andalucía, por maioría de tres quintos, poderá retirar a proposta de reforma en tramitación ante calquera das Cámaras das Cortes Xerais antes de que recaese a votación final sobre ela. En tal caso, non será de aplicación a limitación temporal prevista no artigo 248.2.

Disposición adicional primeira. *Territorios históricos.*

A ampliación da Comunidade Autónoma a territorios históricos non integrados noutra comunidade autónoma será resolta polas Cortes Xerais, logo de acordo das partes interesadas e sen que iso supoña reforma deste estatuto, unha vez que estes territorios volvesen á soberanía española.

Disposición adicional segunda. *Asignacións complementarias.*

1. A disposición adicional segunda do Estatuto de autonomía aprobado pola Lei orgánica 6/1981, do 30 de decembro, determinou que os orzamentos xerais do Estado debían consignar, con especificación do seu destino e como fontes excepcionais de financiamento, unhas asignacións complementarias para facer fronte ás circunstancias socio-económicas de Andalucía.

2. A Comisión Mixta de Transferencias Administración do Estado-Comunidade Autónoma de Andalucía aprobou o acordo suscrito entre a Administración do Estado e a citada comunidade autónoma, percibindo esta última un anticipo á conta das citadas asignacións. Neste acordo recollíase a existencia dun acordo parcial sobre unha posible metodoloxía para empregar na determinación dos criterios, do alcance e da contía das asignacións excepcionais a que se refire o punto anterior.

3. No caso de que, na data de aprobación deste estatuto, non fosen determinadas e canceladas na súa totalidade as contías derivadas do sinalado no punto anterior, a Comisión Mixta establecerá, no prazo de dezaoito meses, os criterios, o alcance e a contía que conduzan á súa execución definitiva. Neste suposto, a aplicación dos acordos adoptados realizarase nun prazo de tres anos a partir da entrada en vigor deste estatuto.

4. No procedemento establecido no punto anterior, a Administración xeral do Estado poderá outorgar anticipos á conta.

Disposición adicional terceira. *Investimentos en Andalucía.*

1. O gasto de investimento do Estado con destino a Andalucía deberá garantir de forma efectiva o equilibrio territorial, nos termos do artigo 138.1 e 2 da Constitución.

2. O investimento destinado a Andalucía será equivalente ao peso da poboación andaluza sobre o conxunto do Estado para un período de sete anos.

3. Con esta finalidade constituirase unha comisión integrada pola Administración estatal e autonómica.

Disposición adicional cuarta. *Xogos e apostas.*

O previsto no artigo 81.2 non será de aplicación á autorización de novas modalidades, ou á modificación das existentes, dos xogos e das apostas atribuídos, para fins sociais, ás organizacións de ámbito estatal, carácter social e sen fin de lucro, conforme o disposto na normativa aplicable a estas organizacións.

Disposición adicional quinta. *Convocatoria do referendo.*

De conformidade co establecido no artigo 74.3 da Lei orgánica 6/1981, do 30 de decembro, do Estatuto de autonomía para Andalucía, unha vez aprobada a lei orgánica de reforma deste estatuto, o Goberno da Nación autorizará a convocatoria do referendo previsto no artigo 74.1.b) da mencionada lei orgánica no prazo máximo de seis meses.

Disposición transitoria primeira. *Traspasos de competencias.*

1. Ao mes seguinte da entrada en vigor deste estatuto designarase unha Comisión Mixta Paritaria Goberno-Xunta de Andalucía que regulará o proceso, o tempo e as condicións de traspaso das competencias propias da Comunidade Autónoma, conforme o presente estatuto. Así mesmo, determinará o traspaso de medios persoais e materiais necesarios para o exercicio de tales competen-

cias. Para a elaboración das propostas de traspaso á Comisión Mixta poderanse constituír, como órganos de traballo, comisións sectoriais de transferencias.

2. A Comisión reunirse por petición do Goberno ou da Xunta, establecerá as súas propias normas de funcionamento e elevará os seus acordos ao Goberno para a súa promulgación como real decreto.

3. Os funcionarios adscritos a servizos de titularidade estatal ou a outras institucións públicas que resulten afectadas polos traspasos da Comunidade Autónoma pasarán a depender desta e serán respectados todos os dereitos de calquera orde ou natureza que lles correspondan no momento do traspaso, incluso o de participar nos concursos de traslados que convoque o Estado, en igualdade de condicións cos restantes membros do seu corpo, e poderán exercer deste xeito o seu dereito a permanente opción.

4. A transferencia á Comunidade Autónoma de Andalucía de bens ou dereitos estará exenta de toda clase de cargas, gravames ou dereitos.

5. Será título suficiente para a inscrición no Rexistro da Propiedade do traspaso de bens inmobles do Estado á Xunta de Andalucía a certificación pola Comisión Mixta dos acordos gobernamentais debidamente publicados. Esta certificación deberá conter os requisitos exixidos pola Lei hipotecaria. O cambio de titularidade nos contratos de arrendamento de locais para oficinas públicas dos servizos xa asumidos pola Xunta de Andalucía non reputará traspaso e non lle dará dereito ao arrendador a extinguir ou renovar o contrato.

Disposición transitoria segunda. *Vixencia de leis e disposicións do Estado.*

Mentres as Cortes Xerais non elaboren as leis a que este estatuto se refire e o Parlamento de Andalucía lexisle sobre as materias da súa competencia, continuarán en vigor as actuais leis e disposicións do Estado que se refiren a estas materias, sen prexuízo de que o seu desenvolvemento lexislativo, de ser o caso, e a súa execución os leve a cabo a Comunidade Autónoma nos supostos así previstos neste estatuto.

Disposición derogatoria. *Derrogación da Lei orgánica 6/1981, do 30 de decembro.*

Queda derogada a Lei orgánica 6/1981, do 30 de decembro, do Estatuto de autonomía para Andalucía.

Disposición derradeira primeira. *Aplicación dos preceptos de contido financeiro.*

1. A Comisión Mixta de Asuntos Económicos e Fiscais do Estado-Comunidade Autónoma de Andalucía debe concretar, no prazo de dous anos a partir da entrada en vigor deste estatuto, a aplicación dos seus preceptos de contido financeiro.

2. Os preceptos de contido financeiro deste estatuto, salvo que se establecese un prazo determinado, pódense aplicar de forma gradual atendendo á súa viabilidade financeira. En todo caso, esta aplicación debe ser plenamente efectiva no prazo de cinco anos a partir da entrada en vigor do presente estatuto.

Disposición derradeira segunda. *Prazo de creación da Comisión Mixta de Asuntos Económicos e Fiscais do Estado-Comunidade Autónoma.*

A Comisión Mixta de Asuntos Económicos e Fiscais do Estado-Comunidade Autónoma, que establece o artigo 184, débese crear no prazo máximo de seis meses desde a entrada en vigor do presente estatuto. Mentres non se constituía, a Comisión Mixta Paritaria Goberno-Xunta de Andalucía prevista na disposición transitoria primeira,

asume as súas competencias e, entremetres esta se constitúe, asumirá esas competencias a Comisión Mixta de Transferencias Administración do Estado-Comunidade Autónoma.

Disposición derradeira terceira. *Entrada en vigor.*

Este estatuto entrará en vigor o mesmo día da súa publicación no *Boletín Oficial del Estado*.

Por tanto,
Mando a todos os españois, particulares e autoridades, que cumpran e fagan cumprir esta lei orgánica.

Madrid, 19 de marzo de 2007.

JUAN CARLOS R.

O presidente do Goberno,
JOSÉ LUIS RODRÍGUEZ ZAPATERO

MINISTERIO DE TRABAJO E ASUNTOS SOCIAIS

5828 *ORDE TAS/646/2007, do 9 de marzo, pola que se modifica a Orde do 12 de xuño de 2001, sobre creación, composición e funcións da Comisión Estatal de Coordinación e Seguimento da Valoración do Grao de Minusvalidez. («BOE» 68, do 20-3-2007.)*

O Real decreto 1971/1999, do 23 de decembro («Boletín Oficial del Estado» do 26 de xaneiro de 2000, corrección de erros publicada o 13 de marzo de 2000), de procedemento para o recoñecemento, a declaración e a cualificación do grao de minusvalidez, regula o recoñecemento do grao, establece novos baremos aplicables e determina as competencias dos órganos correspondentes das comunidades autónomas e do Instituto de Maiores e Servizos Sociais (en diante Imserso) nesta materia, todo iso coa finalidade de que a valoración e cualificación do grao de discapacidade que afecta a persoa sexa uniforme en todo o territorio do Estado.

O citado real decreto, no seu artigo 5.5, establece que, para os efectos de garantir a uniformidade nos criterios de aplicación dos baremos en todo o territorio do Estado, se creará unha comisión estatal, integrada por representantes do Ministerio de Traballo e Asuntos Sociais e dos órganos correspondentes das comunidades autónomas a que fosen transferidas as funcións en materia de valoración das situacións de discapacidade e a cualificación do seu grao.

No uso das facultades atribuídas pola disposición derradeira primeira do Real decreto 1971/1999, a Orde do 12 de xuño de 2001 estableceu a creación, composición e funcións da Comisión Estatal de Coordinación e Seguimento da Valoración do Grao de Minusvalidez.

O Real decreto 1600/2004, do 2 de xullo, polo que se desenvolve a estrutura orgánica básica do Ministerio de Traballo e Asuntos Sociais, atribúelle no seu artigo 9 á Secretaría de Estado de Servizos Sociais, Familias e Minusvalidez competencias en materia de impulso e coordinación das políticas sectoriais sobre discapacidade, funcións que son desenvolvidas pola Dirección Xeral de Coordinación de Políticas Sectoriais sobre a Discapacidade.

Conseguentemente, considérase necesario que a Dirección Xeral de Coordinación de Políticas Sectoriais sobre a Discapacidade forme parte desta comisión, posibilitando a